Sabiedrības integrācijas fonds

SABIEDRĪBAS SALIEDĒTĪBAS RADARS

SABIEDRĪBAS SALIEDĒTĪBAS RADARS

2026

Latvijas sabiedrības saliedētības pārmaiņu un indikatoru analīze

Sabiedrības integrācijas fonds
Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS
Aptaujas dati: pētījumu centrs SKDS

Rīga · 2026

Satura rādītājs

1. Kopsavilkums **4**
1.1. 2026. gada rezultātu kopsavilkums **4**
1.2. Indikatoru dinamika **4**
1.3. Reģionu un vecuma grupu griezumi **5**
1.4. Galvenie rīcības virzieni **6**

2. Ievads **7**
2.1. Mērījuma cikls: no 2023. līdz 2026. gadam **7**
2.2. 2026. gada ziņojuma papildinājumi **7**
2.3. Starptautiskā pieredze saliedētības mērīšanā: aktualitātes kopš 2023. gada **8**

3. Metodoloģija **9**
3.1. Aptauja **9**
3.2. Salīdzināmība un pārmaiņu interpretācija **9**
3.3. Padziļinātā analīze **10**
3.4. Rezultātu interpretācijā izmantotās izpētes **10**

4. Strukturālais fons: pārmaiņas Latvijas sabiedrībā **11**
4.1. Identitāte un piederība **11**
4.2. Sociālās attiecības: plašāks psihosociālās ievainojamības fons **11**
4.3. Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība **12**

5. Rezultāti par 29 indikatoriem **14**
5.1. Kopējais 29 indikatoru pārskats **14**
5.2. Identitāte un piederība **18**
5.3. Sociālās attiecības **21**
5.4. Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība **24**
5.5. Indikatoru savstarpējās saistības **28**

6. Reģionālās atšķirības **29**
6.1. Analīzes pieeja **29**
6.2. Reģionālo atšķirību kopskats **29**
6.3. Identitāte un piederība **30**
6.4. Sociālās attiecības **31**
6.5. Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība **32**
6.6. Reģionālās analīzes secinājumi **33**

7. Atšķirības pēc vecuma un ģimenes sarunvalodas **34**
7.1. Analīzes pieeja **34**
7.2. Galvenās atšķirības pēc vecuma **34**
7.3. Identitāte un piederība **35**
7.4. Sociālās attiecības **36**
7.5. Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība **36**
7.6. Sieviešu un vīriešu atbilžu atšķirības jaunākajā vecuma grupā **37**
7.7. Vecuma grupu analīzes secinājumi **37**

8. Secinājumi **39**
8.1. Saliedētības kopskats **39**
8.2. Galvenās pārmaiņas **39**
8.3. Reģionu un vecuma grupu atšķirības **40**
8.4. Neatbildētie jautājumi **41**

9. Rīcībpolitikas rekomendācijas **43**
9.1. Veidot saliedētības projektus kopā ar iedzīvotājiem un mazināt šķēršļus viņu līdzdalībai **43**
9.2. Veicināt regulāru sadarbību starp dažādām sabiedrības grupām **44**
9.3. Atvieglot atbalsta saņemšanu iedzīvotāju pašu iniciatīvām **45**
9.4. Iesaistīt iedzīvotājus lēmumu sagatavošanā un izskaidrot, kā izmantoti viņu priekšlikumi **46**
9.5. Atbalstīt mediju saturu par dažādu sabiedrības grupu pieredzi un viedokļiem **46**
9.6. Nodrošināt saprotamu informāciju un palīdzību publisko pakalpojumu saņemšanā **47**
9.7. Sagatavot iedzīvotājus savstarpējai palīdzībai krīzēs un nemilitārai iesaistei valsts aizsardzībā **48**

10. Ieteikumi turpmākiem mērījumiem un padziļinātiem pētījumiem **50**
10.1. Laika rindu salīdzināmība **50**
10.2. Indikatora Nr. 23 laika rinda **50**
10.3. Padziļināto pētījumu prioritātes **50**

11. 2026. gada Sabiedrības saliedētības radara pielikumi **52**
Pielikums A. Radara indikatoru jautājumi turpmākajiem mērījumiem **52**
Pielikums B. 29 indikatoru tehniskā matrica **55**
Pielikums C. Demogrāfisko grupu atšķirības **59**
Pielikums D. Reģionu tabulas **60**
Pielikums E. Vecuma grupu un ģimenes sarunvalodas tabula **63**
Pielikums F. Indikatora Nr. 23 dalītās izlases pārbaude **64**
Pielikums G. Eurostat strukturālā fona dati **65**
Pielikums H. Radara izpētes avoti **68**

1. Kopsavilkums

1.1. 2026. gada rezultātu kopsavilkums

2026. gada Sabiedrības saliedētības radara rezultāti rāda atšķirīgus pārmaiņu virzienus: daļa sabiedrības saliedētības rādītāju ir uzlabojusies, bet daļa — pasliktinājusies. Iedzīvotāji biežāk palīdz cits citam un iesaistās pilsoniskajās aktivitātēs, kā arī retāk norāda uz šķēršļiem pakalpojumu un iespēju pieejamībā. Vienlaikus pieaug vilšanās Latvijas politikā un sarūk to iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas pieņemti Latvijā vai kuriem nav iebildumu pret nevienu no aptaujā minētajām kaimiņu grupām.

Ikdienas savstarpējā palīdzība jeb praktiskā solidaritāte ir viena no jomām, kur vērojami pozitīvākie rezultāti. To iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējā gada laikā ne reizi nav palīdzējuši svešiniekam, samazinājies no 27% Radara bāzes mērījumā[1] līdz 13% 2026. gadā. Sociālo atbalstu izjūt 79% iedzīvotāju salīdzinājumā ar 75% Radara bāzes mērījumā. Savukārt to iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījušies nevienā no aptaujā minētajām pilsoniskajām aktivitātēm, sarucis no 81% līdz 61%.

Kopības izjūta pēc krituma 2024. gadā ir gandrīz atgriezusies Radara bāzes līmenī. 2024. gadā kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem izjuta 43% respondentu, bet 2026. gadā – 52%. Savukārt uzticēšanās līdzcilvēkiem laika posmā no 2024. līdz 2026. gadam saglabājusies gandrīz nemainīga – attiecīgi 34% un 35%. Tā joprojām ir par 4 procentpunktiem zemāka nekā Radara bāzes mērījumā (39%).

Vienlaikus ir pieaugusi vilšanās Latvijas politikā un saglabājas zema uzticēšanās demokrātijas pamatinstitūcijām. Latvijas politikā ir vīlušies 72% iedzīvotāju salīdzinājumā ar 59% Radara bāzes mērījumā. Savukārt 39% neuzticas nevienai no aptaujā ietvertajām demokrātijas pamatinstitūcijām.

Tikai 42% uzskata, ka Latvijā ikviens var brīvi un bez bailēm paust politiskos uzskatus. Vērtējums par savas balss nozīmi laika posmā no 2024. līdz 2026. gadam nav mainījies. 2026. gada aptaujas rezultāti liecina, ka vilšanās politikā ir saistīta ar aizvainojumu pret Latvijas valsti un neuzticēšanos demokrātijas pamatinstitūcijām.

Latvijā jūtas pieņemti 61% iedzīvotāju — par 7 procentpunktiem mazāk nekā Radara bāzes mērījumā. Pieņemtības izjūta ir saistīta ar piederību Latvijai, uzticēšanos līdzcilvēkiem un vērtējumu par iespēju vienlīdzību.

Arī to iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav iebildumu pret nevienu no aptaujā minētajām kaimiņu grupām, samazinājies no 34% līdz 25%. Visbiežāk iedzīvotāji nevēlētos sev kaimiņos cilvēkus no Dienvidāzijas valstīm (48%), musulmaņus (42%) un romus (41%).

Iespēju vienlīdzību iedzīvotāji joprojām vērtē kritiski. Tikai 36% uzskata, ka Latvijā pastāv vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu, bet 83% norāda, ka ienākumu atšķirības Latvijā ir pārāk lielas.

Vienlaikus ir uzlabojies vairāku pakalpojumu un iespēju pieejamības vērtējums. Salīdzinājumā ar Radara bāzes mērījumu mazāk iedzīvotāju norāda, ka viņiem nav pieejams internets un tehnoloģijas, kultūras pasākumi un iestādes, kvalitatīva izglītība, kā arī mācību vai pārkvalificēšanās iespējas. No 38% līdz 34% sarucis arī to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka sabiedrībā nav vienādu iespēju saņemt medicīnas pakalpojumus.

1.2. Indikatoru dinamika

Tabulā apkopoti būtiskākie pārmaiņu piemēri. Pilns indikatoru pārmaiņu pārskats sniegts 5.1. sadaļā, indikatoru definīcijas un laika rindas – B pielikumā, bet rezultātu salīdzināšanas principi – 3.2. sadaļā.

1 Par Radara bāzi šajā ziņojumā saukti 2023. gadā publicētajā Radara ziņojumā apkopotie katra indikatora sākotnējie rezultāti. Daļa no tiem iegūta 2023. gadā, bet daļa: 2019.–2022. gadā. Savukārt 2024. gada rezultāti izmantoti kā starpposma salīdzinājums.

Tabula 1.1. ***Galveno pārmaiņu kopsavilkums***

Galvenā atziņa	Rezultāti
Uzlabojumi salīdzinājumā ar Radara bāzes mērījumu	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījušies nevienā no aptaujā minētajām pilsoniskajām aktivitātēm, sarucis no 81% līdz 61%. Savukārt to iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējā gada laikā nav palīdzējuši svešiniekam, samazinājies no 27% līdz 13%.
Pasliktinājumi salīdzinājumā ar Radara bāzes mērījumu	Latvijas politikā ir vīlušies 72% iedzīvotāju salīdzinājumā ar 59% Radara bāzes mērījumā. To iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas Latvijā pieņemti, sarucis no 68% līdz 61%, bet to iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav iebildumu pret nevienu no aptaujā minētajām kaimiņu grupām, — no 34% līdz 25%.
Pieaugums pēc 2024. gada krituma	Kopības izjūtas rādītājs pieaudzis no 43% līdz 52%, gandrīz sasniedzot Radara bāzes līmeni - 53%.
Salīdzināmības ierobežojums	Atšķirīgā vecuma un pilsonības tvēruma dēļ Eirobarometra rezultāti, kas izmantoti kā atsevišķu indikatoru Radara bāzes vērtības, nav tieši salīdzināmi ar 2024. un 2026. gada Radara aptaujas rezultātiem.

Indikatoram Nr. 23 2026. gadā precizēts jautājuma formulējums. Tāpēc 2024. un 2026. gada rezultāti nav tieši salīdzināmi, un ar 2026. gada mērījumu sākas jauna laika rinda[2].

1.3. Reģionu un vecuma grupu griezumi

Reģionu analīzē pilsētu teritorijas salīdzinātas tikai ar citām pilsētu teritorijām, bet lauku teritorijas – tikai ar citām lauku teritorijām.

Pilsētu teritoriju salīdzinājumā Vidzemes pilsētās vairāki rezultāti ir labvēlīgāki: lielāks iedzīvotāju īpatsvars izjūt piederību Latvijai, jūtas pieņemts Latvijā un uzticas līdzcilvēkiem. Rīgā ir zemāka kopības izjūta. Kurzemes pilsētās mazāks ir to iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav iebildumu pret nevienu no minētajām kaimiņu grupām, un zemāka ir uzticēšanās līdzcilvēkiem. Savukārt Latgales pilsētās iedzīvotāji retāk uzskata, ka Latvijā ikviens var brīvi un bez bailēm paust politiskos uzskatus, kā arī retāk pauž gatavību aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā.

Lauku teritoriju salīdzinājumā vairāku indikatoru rezultāti ir labvēlīgāki Rīgas reģiona un Vidzemes lauku teritorijās. Zemgales lauku teritorijās iedzīvotāji retāk uzskata, ka viņu balsij ir nozīme, ka Latvijā iespējams brīvi paust politiskos uzskatus un ka sabiedrībā pastāv vienlīdzīgas iespējas. Vienlaikus viņi biežāk pauž vilšanos Latvijas politikā.

Atšķirības vērojamas arī starp vecuma grupām. To respondentu vidū, kuri ir 30 gadus veci un jaunāki, vairāku indikatoru rezultāti ir labvēlīgāki nekā 50 gadus vecu un vecāku respondentu grupā. Jaunākie respondenti biežāk uzskata, ka viņu balsij Latvijā ir nozīme, biežāk saskata vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu un retāk norāda uz šķēršļiem pakalpojumu pieejamībā. Padziļinātais pētījums arī liecina, ka vēlme kādu dzīves posmu pavadīt ārvalstīs var pastāvēt līdzās piederības izjūtai Latvijai.

Rezultāti atšķiras ne tikai pēc vecuma, bet arī pēc ģimenes sarunvalodas. Atšķirības īpaši izceļas politisko uzskatu paušanas brīvības un vienlīdzīgu iespēju vērtējumā.

No respondentiem, kuri ģimenē runā krieviski, jaunākajā vecuma grupā 37% respondentu uzskata, ka Latvijā ikviens var brīvi un bez bailēm paust politiskos uzskatus, savukārt 50 gadus vecu un vecāku respondentu grupā šim viedoklim piekrīt 17%. Vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu šajās grupās saskata attiecīgi 41% un 17%. Respondentiem, kuri ģimenē runā latviski, tik izteiktas atšķirības starp abām vecuma grupām nav vērojamas.

Sieviešu un vīriešu atbildēs izteiktākās atšķirības vērojamas gatavībā aizstāvēt Latviju. Vīrieši arī nedaudz biežāk norāda, ka ir pieredzējuši vai novērojuši korupcijas gadījumus. Pārējo indikatoru atšķirības ir mazāk izteiktas. Pilns salīdzinājums sniegts C.2. tabulā.

2 2024. gada starpposma vērtība iegūta, izmantojot iepriekšējo jautājuma formulējumu, savukārt 2026. gada vērtība (21,1 %) — izmantojot precizēto formulējumu. Dalītās izlases pārbaudes dizains un rezultāti sniegti F pielikumā; jautājuma formulējuma ietekme plašāk analizēta metodoloģiskajā izpētē (PROVIDUS, 2025b).

1.4. Galvenie rīcības virzieni

Balstoties uz Radara rezultātiem un ekspertu vērtējumiem, ziņojumā piedāvātas septiņas rekomendācijas sabiedrības saliedētības stiprināšanai. Tās paredz:

- iesaistīt iedzīvotājus saliedētības projektu veidošanā un mazināt šķēršļus dalībai tajos;
- veicināt regulāru dažādu sabiedrības grupu sadarbību;
- atvieglot atbalsta saņemšanu iedzīvotāju pašu iniciatīvām;
- iesaistīt iedzīvotājus lēmumu sagatavošanā un skaidrot, kā izmantoti viņu priekšlikumi;
- atbalstīt mediju saturu, kas atspoguļo dažādu sabiedrības grupu pieredzi un viedokļus;
- nodrošināt saprotamu informāciju un praktisku palīdzību publisko pakalpojumu saņemšanā;
- sagatavot iedzīvotājus savstarpējai palīdzībai krīzēs un nemilitārai iesaistei valsts aizsardzībā.

Ja rekomendāciju īstenošanai nepieciešami normatīvo aktu grozījumi vai papildu valsts vai pašvaldību finansējums, tās adresētas arī politikas veidotājiem. Pilns rekomendāciju teksts un to adresāti sniegti 9. nodaļā.

2. Ievads

Sabiedrības saliedētības radars ir Sabiedrības integrācijas fonda izstrādāts monitoringa instruments. Pirmais Radara ziņojums publicēts 2023. gadā, lai sistematizētu pieejamos datus par Latvijas sabiedrības saliedētību un izveidotu indikatoru kopumu, ar kuru turpmāk fiksēt un uzraudzīt pārmaiņas.[3]

Radaru veido 29 indikatori: 24 pamata indikatori un pieci fakultatīvie indikatori. Tie aptver trīs tematiskās jomas: identitāti un piederību, sociālās attiecības, kā arī ekonomisko solidaritāti un iespēju vienlīdzību.

Radara konceptuālais ietvars ietver vairākus savstarpēji saistītus sabiedrības saliedētības aspektus: piederību, sociālās saites, savstarpējo un institucionālo uzticēšanos, kā arī līdzdalību. 2026. gada ziņojumā analizētas indikatoru pārmaiņas laika gaitā un vērtētas to savstarpējās saistības. Padziļinātās izpētes un strukturālā fona rādītāji sniedz papildu kontekstu rezultātu interpretācijai un iespējamo skaidrojumu izvērtēšanai.

2.1. Mērījuma cikls: no 2023. līdz 2026. gadam

Radara bāzi veido 2023. gada ziņojumā publicētie katra indikatora sākotnējie rezultāti. Daļa šo rezultātu iegūta 2023. gadā, bet daļa – laika posmā no 2019. līdz 2022. gadam. Arī agrāk iegūtie rezultāti saglabāti kā Radara bāze.

Atsevišķiem indikatoriem par Radara bāzi izmantoti Eirobarometra Latvijas rezultāti. Eirobarometra Latvijas izlase aptver Latvijā dzīvojošus ES pilsoņus no 15 gadu vecuma, bet 2024. un 2026. gada Radara aptaujas – visus Latvijas pastāvīgos iedzīvotājus vecumā no 18 līdz 75 gadiem neatkarīgi no pilsonības. Atsevišķi aprēķināti arī 18–75 gadus vecu Latvijas pilsoņu rezultāti. Vecuma un pilsonības tvēruma atšķirību dēļ Eirobarometra rezultāti nav tieši salīdzināmi ne ar Radara kopējo rezultātu, ne ar Latvijas pilsoņu apakšizlases rezultātu. Tāpēc tie izmantoti tikai kā kontekstuāls atskaites punkts.

2024. gada starpposma mērījumā atkārtoti novērtēta aptuveni puse indikatoru. Galvenokārt tika mērīti tie indikatori, kuru sākotnējie rezultāti bija iegūti pirms 2023. gada, kā arī tie, kurus Radara bāzi veidoja Eirobarometra rezultāti ar atšķirīgu mērķpopulāciju. Šajā ziņojumā 2024. gada rezultāti izmantoti kā starpposma salīdzinājuma punkts, bet Radara bāzi joprojām veido 2023. gada ziņojumā publicētie katra indikatora sākotnējie rezultāti.[4]

2.2. 2026. gada ziņojuma papildinājumi

Pētījumu centrs SKDS aptauju veica no 2026. gada 13. līdz 25. martam. Tajā piedalījās 2007 Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem. Dati iegūti klātienes intervijās respondentu dzīvesvietās un tiešsaistes aptaujā. Klātienes aptauja veikta 123 izlases punktos visos Latvijas reģionos.[5]

Tabula 2.1. ***2026. gada Radara galvenie papildinājumi***

Papildinājums	Analītiskais ieguvums
Visu 29 indikatoru mērījums	Ļauj salīdzināt 2026. gada rezultātus ar Radara bāzi un pieejamajiem 2024. gada starpposma rezultātiem.
Visu aptaujas datu analīze	Ļauj novērtēt indikatoru savstarpējās statistiskās saistības un pārbaudīt, vai tās saglabājas, ņemot vērā respondentu demogrāfiskās un sociālekonomiskās pazīmes.
Analīze reģionu un vecuma grupu griezumā	Raksturo 2026. gada rezultātu atšķirības starp reģioniem un vecuma grupām. Pilsētas un lauku teritorijas analizētas atsevišķi, bet vecumu grupu analīzē ņemta vērā arī ģimenes sarunvaloda.
Padziļinātās izpētes	Palīdz interpretēt rezultātus par piederību, kopības izjūtu, uzticēšanos, attieksmi pret aptaujā minētajām kaimiņu grupām un iespēju vienlīdzību, kā arī izvērtēt indikatora Nr. 23 formulējuma pārbaudes rezultātus.

Tabulas turpinājums ➔

3 Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS. (2023). Sabiedrības saliedētības radara ziņojums: 2023. Rīga: Sabiedrības integrācijas fonds. Pieejams: https://www.sif.gov.lv/lv/media/5598/download.
4 Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS. (2024b, novembris). Sabiedrības saliedētības radara starpposma vērtības. Rīga: Sabiedrības integrācijas fonds. Pieejams: https://www.sif.gov.lv/lv/media/7899/download.
5 Pētījumu centrs SKDS. (2026). 2026. gada marta socioloģiskās aptaujas tehniskā informācija un rezultātu datne. Nepublicēti materiāli. Lauka darbs: 2026. gada 13.–25. marts; n = 2007.

Papildinājums	Analītiskais ieguvums
Indikatora Nr. 23 precizētais formulējums	Ar 2026. gada mērījumu sākas jauna laika rinda neoficiālas maksāšanas pieļaušanas mērījumam. Jaunais rezultāts nav tieši salīdzināms ar agrākajiem rezultātiem.

Salīdzinājumā ar 2023. gadā publicēto Radara ziņojumu precizēta viena indikatora vieta ziņojuma struktūrā: indikators Nr. 7 "Aizvainojums pret Latvijas valsti" pārcelts no sadaļas "Identitāte un piederība" uz sadaļu "Sociālās attiecības". Šīs izmaiņas pamatojums sniegts 5.5.1. sadaļā.

2.3. Starptautiskā pieredze saliedētības mērīšanā: aktualitātes kopš 2023. gada

OECD uzticēšanās aptaujā analizēts, kā iedzīvotāju uzticēšanās publiskajām institūcijām ir saistīta ar šo institūciju atsaucīgumu, godīgumu, taisnīgumu un atvērtību, publisko pakalpojumu kvalitāti, kā arī iedzīvotāju vērtējumu par savām iespējām politiski ietekmēt lēmumus. OECD 2026. gada ziņojumā papildus analizēta iedzīvotāju uzticēšanās mākslīgā intelekta izmantošanai publiskajā pārvaldē.[6]

ANO 2025. gada Pasaules sociālajā ziņojumā starppersonu uzticēšanās nošķirta no uzticēšanās valstij, publiskajām institūcijām un politiskajai sistēmai, uzsverot, ka šo uzticēšanās datu dinamika var atšķirties. Ziņojumā analizēta arī to saistība ar ekonomisko nedrošību, nevienlīdzību, politisko līdzdalību un korupcijas uztveri.[7]

Austrālijas ilgtermiņa monitorings "Mapping Social Cohesion" kopš 2007. gada vērtē piederību, līdzdalību, taisnīguma izjūtu, uzticēšanos, sociālo iekļaušanu un attieksmi pret daudzveidību. 2024. gada mērījumā aptaujāti aptuveni 8000 respondentu. Aptaujas anketā bija vairāk nekā 100 jautājumu, un mērījumu papildināja 40 padziļinātas intervijas. Pastāvīgo indikatoru kodolu papildina mainīgi moduļi par aktuāliem jautājumiem, tostarp ekonomisko spiedienu, migrāciju un polarizāciju.[8]

Igaunijas integrācijas monitorings tiek īstenots kopš 2000. gada. Monitorings aptver valodas prasmes, pilsonību, politisko līdzdalību, informācijas telpu, identitāti un ekonomisko situāciju. Izmantojot klasteranalīzi, mazākumtautību iedzīvotāji iedalīti piecās grupās atkarībā no valodas lietojuma, uzticēšanās institūcijām un sociālajiem kontaktiem. 2023. gadā 18% citu tautību respondentu ietilpa klasterī "pilnībā integrētie", bet 28% – klasterī "neintegrētie, pasīvi opozicionārie".[9]

Starptautiskajā praksē izmantotās pieejas atbilst arī Radara pamatprincipiem: saglabāt nemainīgu indikatoru kodolu, atsevišķi analizēt dažādus uzticēšanās un līdzdalības aspektus un pamatmērījumu papildināt ar konkrētiem jautājumiem veltītu padziļinātu izpēti.

6 OECD. (2024). OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions – 2024 Results: Building Trust in a Complex Policy Environment. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/9a20554b–en; OECD. (2026). OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions 2026 Results: Navigating Rising Expectations and New Horizons. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/9eb63fec–en. Par mākslīgā intelekta izmantošanu publiskajā pārvaldē sk. nodaļu "Trustworthy artificial intelligence in the public sector".

7 United Nations. (2025). World Social Report 2025: A New Policy Consensus to Accelerate Social Progress (ST/ESA/381). New York: United Nations. Pieejams: https://desapublications.un.org/publications/world–social–report–2025–new–policy–consensus–accelerate–social–progress; Justino, P., un Samarin, M. (2024, decembris). Trust in a Changing World: Social Cohesion and the Social Contract in Uncertain Times (World Social Report 2025, Thematic Paper 2, version 2). UN DESA / UNU–WIDER. Pieejams: https://social.desa.un.org/sites/default/files/inline–files/World%20Social%20Report_Dec2024.pdf.

8 O'Donnell, J., Guan, Q., un Prentice, T. (2024). Mapping Social Cohesion 2024. Melbourne: Scanlon Foundation Research Institute. Pieejams: https://scanloninstitute.org.au/mapping–social–cohesion–2024/.

9 Kantar Emor. (2023). Eesti ühiskonna lõimumismonitooring 2023 [Igaunijas sabiedrības integrācijas monitorings 2023]. Pasūtītājs: Igaunijas Republikas Kultūras ministrija. Pieejams: https://www.kul.ee/EIM2023.

3. Metodoloģija

Radarā analizētas indikatoru pārmaiņas laika gaitā un to savstarpējās saistības 2026. gada aptaujas datos. Rezultātu interpretācijā izmantotas arī padziļināto pētījumu atziņas. Šajā nodaļā izklāstīti rezultātu interpretācijai būtiskie metodoloģiskie principi.

3.1. Aptauja

Tabula 3.1. ***2026. gada aptaujas pamatinformācija***

Parametrs	Apraksts
Pētījuma veicējs	Pētījumu centrs SKDS
Mērķpopulācija	18–75 gadus veci Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji
Izlases apjoms	2007 respondenti
Datu ieguve	Datorizētas klātienes intervijas respondentu dzīvesvietās un interneta aptauja
Izlases pieeja	Klātienes aptaujas daļā izmantota stratificēta nejauša izlase, bet tiešsaistes aptaujas daļā - kvotu izlase
Ģeogrāfiskais aptvērums	Visi Latvijas reģioni; klātienes aptaujas daļā - 123 izlases punkti
Lauka darba periods	No 2026. gada 13. līdz 25. martam

Aptaujas dati svērti, lai izlases struktūru pietuvinātu 18–75 gadus veco Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju struktūrai pēc reģiona, apdzīvotās vietas tipa, dzimuma, tautības un vecuma. Ziņojumā analizēti svērtie dati; interpretējot nelielu apakšizlašu rezultātus, ņemts vērā arī nesvērtais respondentu skaits.

3.2. Salīdzināmība un pārmaiņu interpretācija

Tabula 3.2. ***Mērījumu salīdzināšanas principi***

Datu kategorija	Interpretācijas princips
Tieši salīdzināmi mērījumi	Par tieši salīdzināmiem uzskatīti mērījumi, kuros nav mainīts jautājuma formulējums, atbilžu skala vai mērķpopulācija un nav citu būtisku mērījuma procedūras atšķirību. Šādos gadījumos 2026. gada rezultātu salīdzina ar Radara bāzi un, ja pieejams, norāda arī 2024. gada starpposma rezultātu.
Radara bāzes rezultāts iegūts pirms 2023. gada	2019. –2022. gadā iegūtie rezultāti saglabā Radara bāzes statusu, ja tie publicēti 2023. gada Radara ziņojumā.
Atšķirīgs vecuma un pilsonības tvērums	Vecuma un pilsonības tvēruma atšķirību dēļ Eirobarometra un Radara rezultāti nav tieši salīdzināmi. Eirobarometra rezultāti izmantoti tikai kā kontekstuāls atskaites punkts (sk. 2.2. sadaļu).
Indikators Nr. 23	Tā kā 2026. gadā precizēts jautājuma formulējums, 2026. gada rezultāts ir jaunās laika rindas sākumpunkts; agrākie rezultāti ar to nav tieši salīdzināmi.

Pārmaiņu lielums ziņojumā grupēts šādi: 0 procentpunkti — stabils rezultāts, 1–2 procentpunkti — neliela svārstība, 3–4 procentpunkti – mērena pārmaiņa, bet vismaz 5 procentpunkti — izteikta pārmaiņa.

Visi 29 indikatori analizēti atsevišķi, jo tie raksturo dažādus sabiedrības saliedētības aspektus un var mainīties atšķirīgos virzienos. Tādēļ kopējs saliedētības indekss netiek aprēķināts.

3.3. Padziļinātā analīze

Lai noskaidrotu, kuri vērtējumi ir savstarpēji saistīti, 2026. gada aptaujas datos salīdzinātas respondentu atbildes uz dažādiem jautājumiem. Vispirms šīs saiknes aplūkotas ar svērtām krusttabulām. Pēc tam ar binārās loģistiskās regresijas modeļiem pārbaudīts, vai saiknes saglabājas arī tad, ja ņem vērā respondentu dzimumu, vecumu, ģimenē runāto valodu, izglītību, ienākumus, reģionu un apdzīvotās vietas tipu.

Tēmās, kas aplūkotas padziļinātajos pētījumos, šo pētījumu atziņas izmantotas aptaujas rezultātu interpretācijai.

Indikatora Nr. 23 precizētais formulējums pārbaudīts dalītā izlasē; ar to iegūtais 21,1% rezultāts ir jaunās laika rindas sākumpunkts. Pārbaudes dizains, apakšizlašu apjomi un detalizētie aprēķini sniegti F pielikumā.

3.4. Rezultātu interpretācijā izmantotās izpētes

Lai papildinātu Sabiedrības saliedētības radara regulāros mērījumus un precizētu atsevišķu indikatoru interpretāciju, 2024.–2026. gadā Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS sagatavoja sešas tematiskas un metodoloģiskas izpētes. To tēmas bija jauniešu piederības izjūta, Radara starpposma vērtības, kopības izjūta un uzticēšanās, mērījumu metodoloģija, iecietība un iespēju vienlīdzība; izvērstāks katras izpētes raksturojums sniegts H.2. apakšnodaļā.

Jauniešu piederības izjūta Latvijai

2024. gada novembrī sagatavotajā izpētē *Jauniešu piederības izjūta Latvijai* analizēta jauniešu piederības izjūta un tās saistība ar dzīves plāniem Latvijā vai ārvalstīs. Izpētē salīdzināti 2023. un 2024. gada Latvijas aptauju dati, rezultāti aplūkoti Baltijas valstu kontekstā un analizētas divas jauniešu fokusgrupu diskusijas (PROVIDUS, 2024a).

Sabiedrības saliedētības radara starpposma vērtības

2024. gada novembrī sagatavotajā izpētē *Sabiedrības saliedētības radara starpposma vērtības* atkārtoti izmērīta aptuveni puse Radara indikatoru, izmantojot 2024. gada augustā veikto Latvijas iedzīvotāju aptauju. Izpēte aptver identitātes un piederības izjūtas, sociālo attiecību, kā arī ekonomiskās solidaritātes dimensijas; Eurostat dati tajā izmantoti strukturālā konteksta raksturošanai un starptautiskam salīdzinājumam (PROVIDUS, 2024b).

Kopības izjūta Latvijas sabiedrībā un uzticēšanās līdzcilvēkiem

2025. gada septembrī sagatavotajā izpētē *Kopības izjūta Latvijas sabiedrībā un uzticēšanās līdzcilvēkiem* analizēta kopības izjūtas un vispārinātās uzticēšanās pārmaiņu dinamika. Izpētē salīdzināti 2023. un 2024. gada aptauju dati un analizētas divas 2025. gada augustā rīkotas fokusgrupu diskusijas (PROVIDUS, 2025a).

Metodoloģijas efekti

2025. gada novembrī sagatavotajā izpētē *Metodoloģijas efekti: jautājumu formulējuma un skalas ietekme "Sabiedrības saliedētības radara" mērījumos* pārbaudīts, kā jautājumu formulējums un atbilžu skala ietekmē piecus Radara indikatorus. Izpētē izmantots dalītās izlases eksperiments ar divām līdzvērtīgām apakšizlasēm, salīdzinot Radara jautājumu sākotnējās un alternatīvās versijas (PROVIDUS, 2025b).

Nevēlamie kaimiņi?

2025. gada novembrī sagatavotajā izpētē *Nevēlamie kaimiņi? Sabiedrības iecietības stagnācija Latvijā (2020–2024)* analizēta iecietības indikatora dinamika un attieksme pret dažādām sabiedrības grupām. Izpētē salīdzināti 2020. un 2024. gada aptauju dati un analizētas divas 2025. gada oktobrī rīkotas fokusgrupu diskusijas (PROVIDUS, 2025c).

Divas Latvijas?

2026. gadā sagatavotajā izpētē *Divas Latvijas? Latvijas iedzīvotāju subjektīvā pieredze par iespēju vienlīdzību un ienākumu plaisām* aplūkots, kā iedzīvotāji izjūt iespēju vienlīdzību un ienākumu atšķirības un kā vērtē būtisku pakalpojumu pieejamību. Izpētē apvienoti Radara 2023. un 2024. gada dati, 2022. gada Taisnīguma Eirobarometra dati un 2025. gada fokusgrupu materiāls (PROVIDUS, 2026).

4. Strukturālais fons: pārmaiņas Latvijas sabiedrībā

Šajā nodaļā aplūkoti Eurostat rādītāji par iedzīvotāju sastāvu un mobilitāti, ienākumu sadalījumu, darba tirgu, digitālajām prasmēm, izglītību un veselību. Tie sniedz strukturālu kontekstu Radara rezultātiem.

Pilnas Latvijai pieejamās laika rindas, jaunākie Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un ES–27 salīdzinājumi un Eurostat datu kopu kodi sniegti G pielikumā[10]. Laika rindas sākas ar 2010. gadu vai pirmo vēlāko gadu, par kuru attiecīgais rādītājs ir pieejams.

4.1. Identitāte un piederība

Pilsonības iegūšanas rādītājs raksturo vienu formālās pilsoniskās iekļaušanās aspektu. Emigrējušo skaits raksturo iedzīvotāju mobilitāti, bet Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu un bezvalstnieku skaits – iedzīvotāju sastāvu. Savukārt Radara indikatori mēra piederības izjūtu un to, vai iedzīvotāji jūtas Latvijā pieņemti.

Tabula 4.1. ***Pilsonības iegūšanas, emigrācijas un iedzīvotāju sastāva fona rādītāji***

Rādītājs	Ko tas mēra	Salīdzinātie dati	Galvenais secinājums
Pilsonības iegūšana[11]	To personu īpatsvars, kuras gada laikā ieguvušas attiecīgās valsts pilsonību, starp valstī dzīvojošajām personām, kurām šīs pilsonības nav.	2024: 0,44%; ES–27: 2,73%	Pilsonības iegūšanas īpatsvars Latvijā (0,44%) ir ievērojami zemāks par ES–27 vidējo (2,73%).
Emigrācija	To cilvēku skaits, kuri pārtraukuši pastāvīgi dzīvot Latvijā un pārcēlušies ārpus tās vismaz uz 12 mēnešiem vai ar nodomu tur uzturēties vismaz 12 mēnešus.	2024: 18 937; 2022: 16 680	Reģistrētais emigrējušo skaits pieaudzis no 16 680 cilvēkiem 2022. gadā līdz 18 937 cilvēkiem 2024. gadā.
Ārvalstu pilsoņi un bezvalstnieki	Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu un bezvalstnieku kopskaits.	2025: 229 681; 2022: 245 009	Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu un bezvalstnieku kopskaits samazinājies no 245 009 2022. gadā līdz 229 681 2025. gadā.

Avots: *Eurostat.* ***Piezīme:*** *Emigrējušo skaits un Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu un bezvalstnieku kopskaits ir absolūti rādītāji. Tos nedrīkst tieši salīdzināt starp valstīm, neņemot vērā valstu iedzīvotāju skaitu; arī šo rādītāju pārmaiņas Latvijā vērtējamas kopējā iedzīvotāju skaita pārmaiņu kontekstā.*

Pilsonības iegūšanas īpatsvars un emigrējušo skaits raksturo formālās iekļaušanās un iedzīvotāju mobilitātes fonu, taču nav piederības izjūtas, sajūtas, ka cilvēks Latvijā ir pieņemts, vai politiskās līdzdalības aizstājējrādītāji. Padziļinātais pētījums par jauniešu piederības izjūtu rāda, ka iecere kādu dzīves posmu pavadīt ārvalstīs var pastāvēt līdzās piederības izjūtai Latvijai.

4.2. Sociālās attiecības: plašāks psihosociālās ievainojamības fons

Vecumstandartizētais pašnāvību mirstības rādītājs ir pašnāvību izraisītu nāves gadījumu skaits uz 100 000 iedzīvotāju, kas aprēķināts, izmantojot standarta vecuma struktūru, lai valstu atšķirīgā iedzīvotāju vecumstruktūra neizkropļotu salīdzinājumu. Ziņojumā pašnāvību mirstības rādītājs izmantots kā plašāka psihosociālā fona rādītājs.

10 Eurostat dati izgūti 2026. gada 9. jūlijā. Izmantotās datu kopas: migr_acqs, tps00177, migr_pop2ctz, tps00122, ilc_di11, sdg_10_50, sdg_08_40, sdg_04_10, sdg_04_70, hlth_hlye, sdg_03_42 un sdg_05_50.

11 Eurostat datu kopā migr_acqs rādītājs aprēķināts kā gada laikā attiecīgās valsts pilsonību ieguvušo ārvalstnieku skaita attiecība pret valstī dzīvojošo ārvalstnieku skaitu gada sākumā. Skaitītājā ietverti visi pilsonības iegūšanas veidi, bet saucējā — visi rezidenti, kuriem nav attiecīgās valsts pilsonības, nevis tikai personas, kuras ir tiesīgas naturalizēties. Avots: Eurostat, migr_acqs, https://doi.org/10.2908/migr_acqs.

Tabula 4.2. ***Vecumstandartizētais pašnāvību mirstības rādītājs Latvijā, Lietuvā, Igaunijā un ES–27***

Rādītājs	Jaunākais rezultāts uz 100 000 iedzīvotāju	Galvenais secinājums
Vecumstandartizētais pašnāvību mirstības rādītājs	2023: Latvija 14,0; ES–27 10,4; Lietuva 18,8; Igaunija 14,3	2023. gadā Latvijas rādītājs (14,0) pārsniedza ES–27 vidējo (10,4), bija nedaudz zemāks nekā Igaunijā (14,3) un zemāks nekā Lietuvā (18,8). Kopš 2012. gada tas kopumā samazinājies, lai gan 2022.–2023. gadā pieauga no 12,1 līdz 14,0.

Avots: *Eurostat, tps00122; 2023. gada dati.*

Latvijā šis rādītājs kopš 2012. gada kopumā samazinājies no 21,8 līdz 14,0 uz 100 000 iedzīvotāju 2023. gadā, lai gan samazinājums nav bijis vienmērīgs.

4.3. Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība

Ekonomiskās solidaritātes un iespēju vienlīdzības strukturālo fonu raksturo ienākumu sadalījuma, darba tirgus, digitālo prasmju, izglītības un veselības rādītāji. Tie sniedz kontekstu Radara rezultātiem par vienlīdzīgām iespējām, sociālo mobilitāti un pakalpojumu pieejamību.

Tabula 4.3. ***Ekonomiskās solidaritātes un iespēju vienlīdzības fona rādītāji***

Rādītājs	Ko tas mēra	Latvija un ES–27	Galvenais secinājums
S80/S20 ienākumu attiecība	Attiecība starp kopējiem ekvivalentajiem rīcībā esošajiem ienākumiem, ko saņem 20% iedzīvotāju ar augstākajiem ienākumiem, un kopējiem ekvivalentajiem rīcībā esošajiem ienākumiem, ko saņem 20% iedzīvotāju ar zemākajiem ienākumiem. Jo lielāka attiecība, jo nevienlīdzīgāks ienākumu sadalījums.	2025: 6,68; ES–27: 4,62	Latvijā S80/S20 ienākumu attiecība pārsniedz ES–27 vidējo.
40% iedzīvotāju ar zemākajiem ienākumiem saņemtā ienākumu daļa	Kopējo ekvivalento rīcībā esošo ienākumu daļa, ko saņem 40% iedzīvotāju ar zemākajiem ienākumiem.	2025: 18,1%; ES–27: 21,9%	Latvijā 40% iedzīvotāju ar zemākajiem ienākumiem saņem mazāku kopējo ienākumu daļu nekā attiecīgā grupa vidēji ES–27.
Ilgtermiņa bezdarbs	To ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir bez darba vismaz 12 mēnešus.	2025: 2,3%; ES–27: 1,9%	Latvijas rezultāts ir nedaudz augstāks par ES vidējo.
Vismaz pamata digitālās prasmes	To iedzīvotāju īpatsvars, kuriem ir vismaz pamata prasmes informācijas apstrādes, saziņas, digitālā satura radīšanas, drošības un problēmu risināšanas jomās.	2025: 48,4%; ES–27: 60,4%	2025. gada rādītājs bija augstāks nekā 2023. gadā, bet zemāks nekā 2021. gadā un ES–27 vidēji.
Izglītību un mācības priekšlaicīgi pārtraukušie jaunieši	To 18–24 gadus veco jauniešu īpatsvars, kuriem ir ne vairāk kā pamatizglītība un kuri pēdējo četru nedēļu laikā nav piedalījušies izglītībā vai mācībās.	2025: 8,8%; ES–27: 9,1%	Latvijas 2025. gada rādītājs ir tuvs ES–27 vidējam, taču kopš 2023. gada tas pieaudzis no 7,7% līdz 8,8%.
Veselīgas dzīves gadi	Paredzamais gadu skaits, ko jaundzimušais nodzīvos bez veselības problēmu radītiem ikdienas aktivitāšu ierobežojumiem.	2024: 52,5 gadi; ES–27: 65,2 gadi.	2024. gadā paredzamais veselīgas dzīves gadu skaits Latvijā bija 52,5 gadi – par 12,7 gadiem mazāks nekā ES–27 vidēji.
Novēršamā un ārstējamā mirstība	Vecumstandartizēts novēršamās un ārstējamās mirstības rādītājs personām līdz 75 gadu vecumam uz 100 000 iedzīvotāju. Novēršamo mirstību var mazināt ar profilaksi, bet ārstējamo – ar savlaicīgu un kvalitatīvu veselības aprūpi.	2023: 498,5 uz 100 000; ES–27: 237,7 uz 100 000	2023. gada rādītājs bija zemāks nekā 2021. un 2022. gadā, tomēr vairāk nekā divas reizes pārsniedza ES–27 vidējo.

Avots: *Eurostat. Atkarībā no rādītāja izmantoti 2023., 2024. vai 2025. gada dati. Pilnie Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un ES–27 rādītāju salīdzinājumi sniegti G pielikumā.*

Latvijā nelabvēlīgāki nekā vidēji ES–27 ir vairāki ienākumu nevienlīdzības, veselības un digitālo prasmju rādītāji. S80/S20 ienākumu attiecība 2025. gadā bija 6,68 salīdzinājumā ar 4,62 ES–27, bet 40% iedzīvotāju ar zemākajiem ienākumiem saņemtā ienākumu daļa bija attiecīgi 18,1% un 21,9%. Paredzamais veselīgas dzīves gadu skaits Latvijā bija par 12,7 gadiem mazāks nekā ES–27 vidēji, savukārt novēršamās un ārstējamās mirstības rādītājs – vairāk nekā divas reizes augstāks. Arī digitālo pamatprasmju īpatsvars Latvijā bija zemāks nekā ES–27 vidēji.

5. Rezultāti par 29 indikatoriem

Nodaļā apkopoti visu 29 indikatoru 2026. gada rezultāti un to pārmaiņas salīdzinājumā ar Radara bāzi un, ja pieejams, 2024. gada starpposma rezultātu. Salīdzināmības un klasifikācijas principi izklāstīti 3.2. sadaļā.

5.1. Kopējais 29 indikatoru pārskats

Kopējā pārskatā parādīts katras rezultātu rindas pārmaiņu lielums, virziens un mērījumu salīdzināmība.

5.1.1. Indikatoru klasifikācijas princips

Tabula 5.1.1. ***Indikatoru pārmaiņu klasifikācija***[12]

Klasifikācijas elements	Kategorija	Kritērijs
Pārmaiņu lielums	Izteikta pārmaiņa	Vismaz 5 procentpunkti
Pārmaiņu lielums	Mērena pārmaiņa	3–4 procentpunkti — piesardzīga interpretācija
Pārmaiņu lielums	Stabils rezultāts vai neliela svārstība	0 procentpunkti – stabils rezultāts; 1–2 procentpunkti — neliela svārstība

5.1.2. Izteiktas labvēlīgas pārmaiņas

Izteiktas labvēlīgas pārmaiņas konstatētas septiņās rezultātu rindās. Lielākās labvēlīgās pārmaiņas vērojamas pilsoniskās aktivitātes un palīdzēšanas indikatoros, kā arī četros pakalpojumu un iespēju pieejamības indikatoros.

Tabula 5.1.2. ***Rezultātu rindas ar izteiktām labvēlīgām pārmaiņām***

Indikators	Radara bāze	2024	2026	Interpretācija
Nr. 9. Uzskata, ka ir svarīgi piedalīties parlamenta vēlēšanās	56% (Eirobarometrs, 15+)	44% visi iedz.; 49% LR pilsoņi	49% visi iedz.; 53% LR pilsoņi	2024.–2026. gadā visu iedzīvotāju izlasē rezultāts pieaudzis par 5 procentpunktiem, bet Latvijas pilsoņu izlasē - par 4 procentpunktiem.
Nr. 14. Pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījies nevienā no minētajām pilsoniskajām aktivitātēm	81% (2020)	63%	61%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 20 procentpunktiem sarucis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījušies nevienā no minētajām pilsoniskajām aktivitātēm; 2024.–2026.. gadā tas sarucis vēl par 2 procentpunktiem.
Nr. 17. Pēdējo 12 mēnešu laikā nav palīdzējis svešiniekam vai nepazīstamam cilvēkam	27% (2023)	-	13%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 14 procentpunktiem sarucis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā nav palīdzējuši svešiniekam vai nepazīstamam cilvēkam.
Nr. 25. Nav pieejams internets un tehnoloģijas digitālo pakalpojumu lietošanai	11% (2023)	-	5%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 6 procentpunktiem sarucis to iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav pieejams internets un tehnoloģijas digitālo pakalpojumu lietošanai.
Nr. 26. Nav pieejami kultūras pasākumi un kultūras iestādes	13% (2023)	-	6%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 7 procentpunktiem sarucis to iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav pieejami kultūras pasākumi vai iestādes.

Tabulas turpinājums ➔

12 Tabulās saīsinājums "visi iedz." apzīmē visus 18–75 gadus vecos Latvijas pastāvīgos iedzīvotājus, "LR pilsoņi" — šā vecuma Latvijas pilsoņus, savukārt "Eirobarometrs, 15+" — Latvijā dzīvojošos ES pilsoņus no 15 gadu vecuma. Atšķirīgā vecuma un pilsonības tvēruma dēļ Eirobarometra rezultāti, kas izmantoti par Radara bāzi, nav tieši salīdzināmi ar Radara aptauju rezultātiem. Procenti noapaļoti līdz veselam skaitlim; procentpunktu starpības aprēķinātas no nenoapaļotiem svērtiem rezultātiem.

Indikators	Radara bāze	2024	2026	Interpretācija
Nr. 27. Nav iespējas iegūt kvalitatīvu izglītību pašam vai tuviniekiem	19% (2023)	-	13%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 6 procentpunktiem sarucis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri nepiekrīt, ka viņiem vai viņu tuviniekiem ir iespēja iegūt kvalitatīvu izglītību.
Nr. 28. Nav iespējas mācīties, lai apgūtu profesiju vai pārkvalificētos	25% (2023)	-	18%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 7 procentpunktiem sarucis to iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav iespēju mācīties vai pārkvalificēties.

5.1.3. Izteiktas nelabvēlīgas pārmaiņas

Izteiktas nelabvēlīgas pārmaiņas konstatētas piecās rezultātu rindās. Tās skar sajūtu, ka cilvēks Latvijā ir pieņemts, attieksmi pret aptaujā minētajām kaimiņu grupām, vērtējumu par iespēju brīvi paust uzskatus par politiskiem jautājumiem, vilšanos politikā un etniskās spriedzes uztveri.

Tabula 5.1.3. *Rezultātu rindas ar izteiktām nelabvēlīgām pārmaiņām*

Indikators	Radara bāze	2024	2026	Interpretācija
Nr. 3. Jūtas Latvijā pieņemts	68% (2023)	–	61%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 7 procentpunktiem sarucis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas pieņemti Latvijā.
Nr. 4. Nav iebildumu pret nevienu kaimiņu grupu	34% (2020)	30%	25%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 9 procentpunktiem, bet salīdzinājumā ar 2024. gadu par 5 procentpunktiem sarucis to iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav iebildumu ne pret vienu no minētajām kaimiņu grupām.
Nr. 11. Uzskata, ka Latvijā jebkurš cilvēks var brīvi un bez bailēm paust savus uzskatus par politiskiem jautājumiem	47% (2022)	–	42%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 5 procentpunktiem sarucis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka Latvijā jebkurš cilvēks var brīvi un bez bailēm paust savus uzskatus par politiskiem jautājumiem.
Nr. 16. Ir vīlies Latvijas politikā	59% (2022)	–	72%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 13 procentpunktiem pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir vīlušies Latvijas politikā.
Nr. 18. Saskata spriedzi starp etniskajām grupām	52% (2023)	–	57%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 5 procentpunktiem pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri saskata spriedzi starp etniskajām grupām.

5.1.4. Mērenas pārmaiņas

Astoņās rezultātu rindās konstatētas 3–4 procentpunktu pārmaiņas, kas klasificētas kā mērenas.

Tabula 5.1.4. *Rezultātu rindas ar mērenām pārmaiņām*

Indikators	Radara bāze	2024	2026	Interpretācija
Nr. 1. Izjūt piederību Latvijai	76% (2023)	70%	73%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi rezultāts samazinājies par 3 procentpunktiem; tā ir nelabvēlīga pārmaiņa. Pēc 2024. gada krituma rezultāts pieaudzis par 3 procentpunktiem.
Nr. 2b. Gatavība aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā	60% (2023)	–	57%	Samazinājums par 3 procentpunktiem ir nelabvēlīgs.

Tabulas turpinājums ➔

Indikators	Radara bāze	2024	2026	Interpretācija
Nr. 6. Uzskata, ka cilvēkiem Latvijā ir daudz kā kopīga	79% (Eirobarometrs, 15+)	66% visi iedz.; 67% LR pilsoņi	70% visi iedz.; 71% LR pilsoņi	2024.–2026. gadā gan visu iedzīvotāju, gan Latvijas pilsoņu izlasē rezultāts pieaudzis par 4 procentpunktiem; pārmaiņa ir labvēlīga.
Nr. 12. Uzticas līdzcilvēkiem	39% (2023)	34%	35%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzticas līdzcilvēkiem, ir par 4 procentpunktiem mazāks; tā ir nelabvēlīga pārmaiņa. 2024.–2026. gadā rezultāts pieaudzis par 1 procentpunktu.
Nr. 13. Ir cilvēki, uz kuriem var paļauties	75% (2023)	–	79%	Pieaugums par 4 procentpunktiem ir labvēlīgs.
Nr. 15. Neuzticas nevienai demokrātijas pamatinstitūcijai	35% (2020)	36%	39%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 4 procentpunktiem pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri neuzticas nevienai no demokrātijas pamatinstitūcijām; 2024.–2026. gadā tas pieaudzis par 3 procentpunktiem. Abas pārmaiņas ir nelabvēlīgas.
Nr. 24. Pieredzējis vai novērojis korupcijas gadījumu	7% (Eirobarometrs, 15+)	15% visi iedz.; 16% LR pilsoņi	19% visi iedz.; 19% LR pilsoņi	2024.–2026. gadā visu iedzīvotāju izlasē rezultāts pieaudzis par 4 procentpunktiem, bet Latvijas pilsoņu izlasē – par 3 procentpunktiem; abas pārmaiņas ir nelabvēlīgas.
Nr. 29. Neuzskata, ka sabiedrībā visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus	38% (2023)	–	34%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 4 procentpunktiem sarucis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri neuzskata, ka sabiedrībā visiem neatkarīgi no dzimuma, vecuma, etniskās piederības vai invaliditātes ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus; tā ir labvēlīga pārmaiņa.

5.1.5. Stabils rezultāts vai neliela svārstība

Deviņās rezultātu rindās klasifikācijai izmantotā atšķirība ir no 0 līdz 2 procentpunktiem.

Tabula 5.1.5. *Rezultātu rindas ar stabilu rezultātu vai nelielu svārstību*

Indikators	Radara bāze	2024	2026	Interpretācija
Nr. 2a. Gatavība aizstāvēt Latviju ar ieročiem	28% (2023)	–	28%	Rezultāts saglabājies 28% līmenī.
Nr. 5. Izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem	53% (2023)	43%	52%	Pret Radara bāzi samazinājums ir 1 procentpunkts. Pēc 2024. gada krituma rezultāts pieaudzis par 9 procentpunktiem.
Nr. 7. Izjūt aizvainojumu pret Latvijas valsti	36% (2022)	–	36%	Aizvainojumu izjūtošo iedzīvotāju īpatsvars saglabājies 36% līmenī.
Nr. 8. Saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem nekad nelieto latviešu valodu	5% (2023)	–	7%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 2 procentpunktiem pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem nekad nelieto latviešu valodu; tā ir neliela nelabvēlīga svārstība.

Tabulas turpinājums ➔

Indikators	Radara bāze	2024	2026	Interpretācija
Nr. 10. Manai balsij Latvijā ir nozīme	42% (Eirobarometrs, 15+)	41% visi iedz.; 46% LR pilsoņi	42% visi iedz.; 46% LR pilsoņi	2024.–2026. gadā visu iedzīvotāju izlasē rezultāts pieaudzis par 1 procentpunktu, bet Latvijas pilsoņu izlasē saglabājies 46% līmenī.
Nr. 19. Izjūt vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu	42% (Eirobarometrs, 15+)	36% visi iedz.; 38% LR pilsoņi	36% visi iedz.; 39% LR pilsoņi	2024.–2026. gadā visu iedzīvotāju izlasē rezultāts saglabājies 36% līmenī, bet Latvijas pilsoņu izlasē pieaudzis par 1 procentpunktu.
Nr. 20. Netic, ka trūcīgs cilvēks Latvijā ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts	34% (2023)	–	33%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 1 procentpunktu sarucis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri netic, ka trūcīgs cilvēks Latvijā ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts; tā ir neliela labvēlīga svārstība.
Nr. 21. Uzskata, ka ienākumu atšķirības Latvijā ir pārāk lielas	86% (Eirobarometrs, 15+)	82% visi iedz.; 82% LR pilsoņi	83% visi iedz.; 82% LR pilsoņi	2024.–2026. gadā visu iedzīvotāju izlasē par 1 procentpunktu pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka ienākumu atšķirības Latvijā ir pārāk lielas; Latvijas pilsoņu izlasē rezultāts nav mainījies.
Nr. 22. Pieļauj ienākumu neuzrādīšanu nodokļu nemaksāšanas nolūkā	18% (Eirobarometrs, 15+)	18% visi iedz.; 18% LR pilsoņi	20% visi iedz.; 20% LR pilsoņi	2024.–2026. gadā gan visu iedzīvotāju, gan Latvijas pilsoņu izlasē par 2 procentpunktiem pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri pieļauj ienākumu neuzrādīšanu nodokļu nemaksāšanas nolūkā; tā ir neliela nelabvēlīga svārstība.

5.1.6. Indikators Nr. 23: precizētais formulējums un jaunā laika rinda

Indikatoram Nr. 23 2026. gadā precizēts jautājuma formulējums, tādēļ ar 2026. gada rezultātu sākas jauna laika rinda. Dalītās izlases pārbaudes apraksts un aprēķini sniegti F pielikumā.

Tabula 5.1.6. ***Indikatora Nr. 23 mērījumu punkti***

Mērījuma punkts	Formulējums	Mērķpopulācija	Rezultāts
Radara bāze	Iepriekšējais formulējums	Eirobarometrs: ES pilsoņi Latvijā, 15+	23%
2024. gada starpposma rezultāts	Iepriekšējais formulējums	Visi iedz. / LR pilsoņi	21% / 20%
2026. gada rezultāts	Precizētais formulējums	Visi iedz. / LR pilsoņi	21% / 20%

Dalītās izlases pārbaudē ar iepriekšējo formulējumu iegūts 23,4% rezultāts, bet ar precizēto formulējumu – 21,1%. Šī starpība neļauj pārrēķināt 2024. gada rezultātu. Pirmās tieši salīdzināmās pārmaiņas varēs novērtēt pēc nākamā mērījuma, atkārtojot precizēto formulējumu.

5.1.7. Pārmaiņu kopaina trijās dimensijās

Tabula 5.1.7. ***Indikatoru pārmaiņas trijās Radara dimensijās***

Dimensija	Indikatoru sadalījums	Kopējais secinājums
Identitāte un piederība	Izteikti nelabvēlīgas: Nr. 3, 4. Mērenas: Nr. 1, 2b, 6. Stabils rezultāts vai neliela svārstība: Nr. 2a, 5, 8. Nr. 1 un 5 — pieaugums pēc 2024. gada krituma; Nr. 6 — Eirobarometra bāze nav tieši salīdzināma.	Samazinājies to iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas Latvijā pieņemti vai kuriem nav iebildumu ne pret vienu kaimiņu grupu. Kopības izjūta pēc 2024. gada krituma ir gandrīz atgriezusies Radara bāzes līmenī.
Sociālās attiecības	Izteikti labvēlīgas: Nr. 9, 14, 17. Izteikti nelabvēlīgas: Nr. 11, 16, 18. Mērenas: Nr. 12, 13, 15. Stabils rezultāts vai neliela svārstība: Nr. 7, 10. Nr. 9 un 10 – Eirobarometra bāze nav tieši salīdzināma.	Pilsoniskās aktivitātes un praktiskās solidaritātes rezultāti ir uzlabojušies, bet pasliktinājušies rezultāti, kas raksturo iespēju brīvi paust politiskos uzskatus, vilšanos politikā un etniskās spriedzes uztveri.

Tabulas turpinājums ➔

Dimensija	Indikatoru sadalījums	Kopējais secinājums
Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība	Izteikti labvēlīgas: Nr. 25–28. Mērenas: Nr. 24, 29. Stabils rezultāts vai neliela svārstība: Nr. 19–22. Jauna laika rinda: Nr. 23. Nr. 19, 21, 22 un 24 – Eirobarometra bāze nav tieši salīdzināma.	Iedzīvotāji retāk norāda uz vairākiem pakalpojumu un iespēju pieejamības šķēršļiem, bet to iedzīvotāju īpatsvars, kuri saskata vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu, kopš 2024. gada nav palielinājies. Korupcijas gadījumu pieredzējušo vai novērojušo iedzīvotāju īpatsvara pieaugums interpretējams piesardzīgi.

Indikatoru pārmaiņām nav viena kopīga virziena. Uzlabojušies praktiskās solidaritātes, pilsoniskās aktivitātes, kā arī pakalpojumu un iespēju pieejamības rādītāji, savukārt pasliktinājušies šādi rādītāji: vilšanās politikā, uzticēšanās institūcijām, politisko uzskatu paušanas brīvības, attieksmes pret kaimiņu grupām un etniskās spriedzes uztveres rādītāji.

5.2. Identitāte un piederība

Identitātes un piederības dimensija aptver piederības izjūtu Latvijai, gatavību aizstāvēt valsti, sajūtu, ka cilvēks Latvijā ir pieņemts, kopības izjūtu, attieksmi pret aptaujā minētajām kaimiņu grupām, vērtējumu par to, cik daudz kopīga ir cilvēkiem Latvijā, un latviešu valodas nelietošanu saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem. Indikatoram Nr. 2 atsevišķi analizētas divas sastāvdaļas: gatavība aizstāvēt Latviju ar ieročiem un gatavība to darīt nemilitārā veidā.

5.2.1. Indikatoru rezultāti un pārmaiņas

Tabula 5.2.1. ***Identitātes un piederības indikatoru pārskats***

Indikators	Radara bāze	2024	2026	Interpretācija
Nr. 1. Izjūt piederību Latvijaia	76% (2023)	70%	73%	2024.–2026. gadā rezultāts pieaudzis par 3 procentpunktiem, tomēr tas joprojām ir par 3 procentpunktiem zemāks nekā Radara bāzē.
Nr. 2a. Gatavība aizstāvēt Latviju ar ieročiem	28% (2023)	–	28%	Rezultāts saglabājies 28% līmenī.
Nr. 2b. Gatavība aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā	60% (2023)	–	57%	Rezultāts ir par 3 procentpunktiem zemāks nekā Radara bāzē; pārmaiņa ir nelabvēlīga.
Nr. 3. Jūtas pieņemts Latvijā	68% (2023)	–	61%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas pieņemti Latvijā, samazinājies par 7 procentpunktiem.
Nr. 4. Nav iebildumu pret nevienu kaimiņu grupu	34% (2020)	30%	25%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav iebildumu ne pret vienu no aptaujā minētajām kaimiņu grupām, samazinājies par 9 procentpunktiem salīdzinājumā ar Radara bāzi un par 5 procentpunktiem salīdzinājumā ar 2024. gada starpposma rezultātu.
Nr. 5. Izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem	53% (2023)	43%	52%	2024.–2026. gadā rezultāts pieaudzis par 9 procentpunktiem, tomēr tas joprojām ir par 1 procentpunktu zemāks nekā Radara bāzē.
Nr. 6. Uzskata, ka cilvēkiem Latvijā ir daudz kā kopīga	79% (Eirobarometrs, 15+)	66% visi; 67% LR pilsoņi	70% visi; 71% LR pilsoņi	2024.–2026. gadā gan visu iedzīvotāju, gan Latvijas pilsoņu izlasē rezultāts pieaudzis par 4 procentpunktiem. Eirobarometra bāze aptver citu mērķpopulāciju un nav tieši salīdzināma.
Nr. 8. Saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem nekad nelieto latviešu valodu	5% (2023)	–	7%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem nekad nelieto latviešu valodu, pieaudzis par 2 procentpunktiem; tā ir neliela nelabvēlīga svārstība.

Piezīme. *Procenti aprēķināti no svērtajiem datiem; pilnīgāki grupu rezultāti sniegti C–E pielikumā.*
Avots: *SKDS/PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

5.2.2. Piederība, sajūta, ka cilvēks Latvijā ir pieņemts, un kopības izjūta

2026. gadā 73% iedzīvotāju izjūt piederību Latvijai, 61% jūtas pieņemti Latvijā, 52% izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem, bet 70% uzskata, ka cilvēkiem Latvijā ir daudz kā kopīga. Kopības izjūtas rezultāts ir gandrīz atgriezies Radara bāzes līmenī. Salīdzinājumā ar 2024. gada starpposma rezultātu piederības rezultāts pieaudzis par 3 procentpunktiem.

Tabula 5.2.2. ***Piederība Latvijai, sajūta, ka cilvēks ir pieņemts, un kopības izjūta***

Grupa	Izjūt piederību Latvijai	Jūtas pieņemts Latvijā	Izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem	Uzskata, ka cilvēkiem Latvijā ir daudz kā kopīga
Visi iedzīvotāji	73%	61%	52%	70%
18–24 gadus veci respondenti	77%	65%	55%	78%
Ģimenē runā latviski	83%	73%	58%	73%
Ģimenē runā krieviski	55%	41%	42%	64%
Respondenti bez Latvijas pilsonības	40%	30%	38%	61%
Rīgas iedzīvotāji	67%	54%	44%	65%

Piezīme. *Apakšgrupu atšķirības ir aprakstošas un pašas par sevi neapliecina statistisko nozīmību. Nelielo apakšizlašu rezultāti interpretējami kā tendences*[13]*.*

Sajūta, ka cilvēks Latvijā ir pieņemts, ir cieši saistīta ar piederības un kopības izjūtu. No respondentiem, kuri izjūt piederību Latvijai, 79,4% jūtas pieņemti, salīdzinot ar 15,9% respondentu bez piederības izjūtas; kopības izjūtas grupās attiecīgie rezultāti ir 81,6% un 41,5%. Saistība konstatēta arī ar uzticēšanos līdzcilvēkiem, savas balss nozīmes, politiskās izteiksmes brīvības un vienlīdzīgu iespēju vērtējumu, ņemot vērā galvenās demogrāfiskās un sociālekonomiskās pazīmes.

Padziļinātās izpētes atziņas. Pētījums rāda, ka 18–24 gadus vecu jauniešu vēlme kādu dzīves posmu pavadīt ārvalstīs var pastāvēt līdzās piederības izjūtai Latvijai. 2026. gada aptaujā piederību Latvijai izjūt 77% šīs vecuma grupas respondentu; šīs grupas rezultāts Radara bāzē bija 73%. Šie rezultāti rāda, ka starptautiskās mobilitātes ieceres un piederība Latvijai nav savstarpēji izslēdzošas. ***Avots:*** *PROVIDUS, "Jauniešu piederības izjūta Latvijai", 2024.*

Padziļinātā izpēte. Padziļinātajā pētījumā 2024. gada kopības izjūtas kritums analizēts krīžu noguruma, polarizācijas, kara Ukrainā, migrācijas pieaugošās redzamības un vairāku sabiedrības dalījumu pārklāšanās kontekstā. 2026. gadā kopības izjūtas rādītājs gandrīz atgriezies Radara bāzes līmenī. ***Avots:*** *PROVIDUS, "Kopības izjūta Latvijas sabiedrībā un uzticēšanās līdzcilvēkiem", 2025.*

5.2.3. Gatavība aizstāvēt Latviju

Gatavību aizstāvēt Latviju ar ieročiem pauda 42% vīriešu un 15% sieviešu. Šādu gatavību norādīja 37% respondentu, kuri ģimenē runā latviski, un 14% respondentu, kuri ģimenē runā krieviski. Latvijas pilsoņu vidū šis īpatsvars bija 30%, bet respondentu bez Latvijas pilsonības vidū – 12%.

Gatavību aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā pauda 62% vīriešu un 53% sieviešu. Šādu gatavību norādīja 71% respondentu, kuri ģimenē runā latviski, un 35% respondentu, kuri ģimenē runā krieviski. Latvijas pilsoņu vidū šis īpatsvars bija 59%, bet respondentu bez Latvijas pilsonības vidū – 39%.

5.2.4. Latviešu valodas lietojums saskarsmē ar citu tautību iedzīvotājiem

2026. gadā 7% iedzīvotāju norāda, ka saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem nekad nelieto latviešu valodu; Radara bāzē šis īpatsvars bija 5%. Pieaugums par 2 procentpunktiem ir neliela nelabvēlīga svārstība. Respondentu bez Latvijas pilsonības vidū attiecīgais īpatsvars ir 27%, to respondentu vidū, kuri ģimenē runā krieviski, – 14%, bet 18–24 gadus veco respondentu vidū – 2%.

13 Demogrāfisko grupu atšķirības, kas sasniedz vismaz 15 procentpunktus, apkopotas C pielikumā; reģionu rezultāti sniegti D pielikumā, bet rezultāti vecuma grupu un ģimenē lietotās sarunvalodas kombinācijās — E pielikumā. Avots: Pētījumu centra SKDS 2026. gada 13.–25. martā veiktās aptaujas dati; Sabiedriskās politikas centra PROVIDUS aprēķini (n = 2007).

5.2.5. Attieksme pret konkrētām kaimiņu grupām

Attieksmi pret kaimiņu grupām raksturo to respondentu īpatsvars, kuriem nav iebildumu ne pret vienu no aptaujā minētajām grupām. Šis īpatsvars samazinājies no 34% Radara bāzē līdz 30% 2024. gadā un 25,2% 2026. gadā. Pārmaiņu virziens un lielums dažādās kaimiņu grupās atšķiras.

Tabula 5.2.3. ***To respondentu īpatsvars, kuri nevēlētos kaimiņos attiecīgo grupu pārstāvjus, 2020., 2024. un 2026. gadā***

Grupa	2020	2024	2026	Pārmaiņa 2024.–2026., procentpunkti
Cilvēki no Eiropas valstīm	4%	5%	5,4%	+0,4
Cilvēki no Dienvidāzijas valstīm	28%	34%	48,2%	+14,2
Geji, lesbietes un transpersonas	30%	30%	27,0%	−3,0
Romi	36%	39%	41,1%	+2,1
Cilvēki ar fiziska rakstura invaliditāti	5%	4%	3,4%	−0,6
Cilvēki ar garīga rakstura invaliditāti	27%	28%	32,3%	+4,3
Musulmaņi	37%	35%	42,3%	+7,3
Ebreji	9%	7%	10,4%	+3,4
Nav iebildumu ne pret vienu grupu	34%	30%	25,2%	−4,8

Piezīme. *Respondenti varēja norādīt vairākas grupas, tādēļ procenti nesummējas līdz 100%.*

2024.–2026. gadā visvairāk pieaudzis to respondentu īpatsvars, kuri nevēlētos kaimiņos cilvēkus no Dienvidāzijas valstīm (+14,2 procentpunkti) vai musulmaņus (+7,3 procentpunkti). 2026. gadā 48,2% respondentu nevēlētos kaimiņos cilvēkus no Dienvidāzijas valstīm, 42,3% – musulmaņus, bet 41,1% – romus.

Salīdzinājums pēc vecuma. Jaunākie respondenti biežāk norāda, ka viņiem nebūtu iebildumu dzīvot kaimiņos ar jebkuras aptaujā minētās grupas pārstāvjiem. Tā atbild 33,2% respondentu līdz 30 gadu vecumam ieskaitot un 20,8% respondentu no 50 gadu vecuma.

Salīdzinājums pēc ģimenes sarunvalodas. Šeit salīdzināti visi aptaujātie, kuri ģimenē runā latviski, ar visiem aptaujātajiem, kuri ģimenē runā krieviski — nevis tikai jaunākā un vecākā vecuma grupa. Abās sarunvalodas grupās aptuveni ceturtā daļa neiebilstu dzīvot kaimiņos ar jebkuras sarakstā minētās grupas pārstāvjiem: šādu atbildi sniedz 24,4% latviski un 26,2% krieviski runājošo respondentu.

Tomēr attieksme pret konkrētām kaimiņu grupām atšķiras. Cilvēkus no Dienvidāzijas valstīm kaimiņos nevēlētos 52,3% respondentu, kuri ģimenē runā latviski, un 41,8% respondentu, kuri ģimenē runā krieviski. Musulmaņus kaimiņos nevēlētos 46,9% latviski un 34,9% krieviski runājošo respondentu. Tātad abās sarunvalodas grupās ir līdzīgs to cilvēku īpatsvars, kuri neiebilst pret nevienu no sarakstā minētajām grupām, taču iebildumus tieši pret cilvēkiem no Dienvidāzijas valstīm un musulmaņiem biežāk pauž latviski runājošie respondenti.

Padziļinātā izpēte. Fokusgrupu dalībnieki bieži nošķīra attieksmi pret konkrētu cilvēku no attieksmes pret lielākas grupas klātbūtni. Noraidošāka attieksme izpaudās, runājot par grupu koncentrēšanos un dalībnieku bažām par drošību, sadzīves normām, higiēnu, troksni un kārtību. Šīs atziņas palīdz raksturot argumentus un priekšstatus, ko dalībnieki saista ar savu attieksmi, taču neļauj noteikt 2026. gadā novēroto pārmaiņu cēloņus.
Avots: *PROVIDUS, "Nevēlamie kaimiņi? Sabiedrības iecietības stagnācija Latvijā (2020–2024)", 2025.*

5.2.6. Dimensijas kopsavilkums

Lielākā daļa iedzīvotāju jūt saikni ar Latvijas valsti, tomēr krietni retāk cilvēki jūtas pieņemti un piederīgi pašai sabiedrībai. Lai gan kopības izjūta pēc krituma 2024. gadā atkal ir uzlabojusies, šobrīd mazāk cilvēku jūtas valstī pieņemti un ir sarukusi arī iecietība pret dažādām kaimiņu grupām. Kopumā saikne ar valsti ir stipra, bet savstarpējā pieņemšana un kopības sajūta sabiedrībā ir jomas vājais punkts.

5.3. Sociālās attiecības

Sociālo attiecību dimensija aptver politisko un pilsonisko līdzdalību, vērtējumu par savas balss nozīmi, politiskās izteiksmes brīvību, uzticēšanos demokrātijas pamatinstitūcijām un līdzcilvēkiem, sociālo atbalstu, palīdzēšanu svešiniekiem, aizvainojumu pret Latvijas valsti, vilšanos politikā un etniskās spriedzes uztveri.

5.3.1. Indikatoru rezultāti un pārmaiņas

Tabula 5.3.1. ***Sociālo attiecību indikatoru pārskats***

Indikators	Radara bāze	2024	2026	Interpretācija
Nr. 7. Izjūt aizvainojumu pret Latvijas valsti	36% (2022)	–	36%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri izjūt aizvainojumu pret Latvijas valsti, saglabājies 36% līmenī.
Nr. 9. Uzskata, ka ir svarīgi piedalīties parlamenta vēlēšanās Latvijā	56% (Eirobarometrs, 15+)	44% visi; 49% LR pilsoņi	49% visi; 53% LR pilsoņi	2024.–2026. gadā visu iedzīvotāju izlasē rezultāts pieaudzis par 5 procentpunktiem, bet Latvijas pilsoņu izlasē – par 4 procentpunktiem.
Nr. 10. Manai balsij Latvijā ir nozīme	42% (Eirobarometrs, 15+)	41% visi; 46% LR pilsoņi	42% visi; 46% LR pilsoņi	2024.–2026. gadā visu iedzīvotāju izlasē rezultāts pieaudzis par 1 procentpunktu, bet Latvijas pilsoņu izlasē saglabājies 46% līmenī.
Nr. 11. Uzskata, ka Latvijā ikviens var brīvi un bez bailēm paust politiskos uzskatus	47% (2022)	–	42%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka Latvijā ikviens var brīvi un bez bailēm paust politiskos uzskatus, samazinājies par 5 procentpunktiem.
Nr. 12. Uzticas līdzcilvēkiem	39% (2023)	34%	35%	2024.–2026. gadā to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzticas līdzcilvēkiem, pieaudzis par 1 procentpunktu; tā ir neliela labvēlīga svārstība. Rezultāts joprojām ir par 4 procentpunktiem zemāks nekā Radara bāzē.
Nr. 13. Ir cilvēki, uz kuriem var paļauties	75% (2023)	–	79%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuriem ir cilvēki, uz kuriem var paļauties, pieaudzis par 4 procentpunktiem; pārmaiņa ir labvēlīga.
Nr. 14. Pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījies nevienā no minētajām pilsoniskajām aktivitātēm	81% (2020)	63%	61%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 20 procentpunktiem sarucis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījušies nevienā no minētajām pilsoniskajām aktivitātēm; 2024.–2026. gadā tas sarucis vēl par 2 procentpunktiem, kas ir neliela labvēlīga svārstība.
Nr. 15. Neuzticas nevienai demokrātijas pamatinstitūcijai	35% (2020)	36%	39%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri neuzticas nevienai no aptaujā iekļautajām demokrātijas pamatinstitūcijām, salīdzinājumā ar Radara bāzi pieaudzis par 4 procentpunktiem, bet 2024.–2026. gadā – par 3 procentpunktiem. Abas pārmaiņas ir nelabvēlīgas.
Nr. 16. Ir vīlies Latvijas politikā	59% (2022)	–	72%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir vīlušies Latvijas politikā, pieaudzis par 13 procentpunktiem.
Nr. 17. Pēdējo 12 mēnešu laikā ne reizi nav palīdzējis svešiniekam vai nepazīstamam cilvēkam	27% (2023)	–	13%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā ne reizi nav palīdzējuši svešiniekam vai nepazīstamam cilvēkam, samazinājies par 14 procentpunktiem.
Nr. 18. Saskata spriedzi starp etniskajām grupām	52% (2023)	–	57%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri saskata spriedzi starp etniskajām grupām, pieaudzis par 5 procentpunktiem.

5.3.2. Politiskā un pilsoniskā līdzdalība un savas balss nozīmes vērtējums

Visu iedzīvotāju izlasē to respondentu īpatsvars, kuriem ir svarīgi piedalīties parlamenta vēlēšanās Latvijā, pieaudzis no 44% 2024. gadā līdz 49% 2026. gadā. To iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka viņu balsij Latvijā ir nozīme, pieaudzis no 41% līdz 42%; tā ir neliela svārstība. Savukārt to iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījušies nevienā no minētajām pilsoniskajām aktivitātēm, salīdzinājumā ar Radara bāzi samazinājies no 81% līdz 61%, bet 2024.–2026. gadā – par 2 procentpunktiem.

Tabula 5.3.2. ***Politiskās un pilsoniskās līdzdalības un savas balss nozīmes rezultāti izvēlētajās grupās, 2026. gads***

Grupa	Uzskata, ka ir svarīgi piedalīties parlamenta vēlēšanās Latvijā	Uzskata, ka viņa balsij Latvijā ir nozīme	Pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījies nevienā no minētajām pilsoniskajām aktivitātēm
Visi iedzīvotāji	49%	42%	61%
18–24 gadus veci respondenti	54%	57%	55%
Ģimenē runā latviski	58%	52%	56%
Ģimenē runā krieviski	34%	26%	69%
Latvijas pilsoņi	53%	46%	58%
Respondenti bez Latvijas pilsonības	17%	11%	84%
Rīgas iedzīvotāji	44%	39%	59%
Citu pilsētu (kas nav Rīga) iedzīvotāji	52%	45%	64%
Lauku iedzīvotāji	52%	42%	58%

Piezīme. *Procenti aprēķināti no svērtajiem datiem; pilnīgāki grupu rezultāti sniegti C–E pielikumā.* ***Avots:*** *SKDS/ PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

Lielākās atšķirības vērojamas pēc Latvijas pilsonības un ģimenes sarunvalodas. Respondenti bez Latvijas pilsonības un tie, kuri ģimenē runā krieviski, retāk uzskata, ka ir svarīgi piedalīties parlamenta vēlēšanās un ka viņu balsij Latvijā ir nozīme, bet biežāk nav iesaistījušies nevienā no minētajām pilsoniskajām aktivitātēm.

2026.gada aptaujā savas balss nozīmes vērtējums bija saistīts ar parlamenta vēlēšanu svarīguma un politiskās izteiksmes brīvības vērtējumu. Pilsoniskā neaktivitāte bija saistīta ar parlamenta vēlēšanu svarīguma un savas balss nozīmes vērtējumu.

5.3.3. Politiskās izteiksmes brīvība, uzticēšanās institūcijām un attieksme pret valsti

2026. gadā 42% iedzīvotāju uzskata, ka Latvijā ikviens var brīvi un bez bailēm paust politiskos uzskatus; Radara bāzē tā uzskatīja 47%. Nevienai no aptaujā iekļautajām demokrātijas pamatinstitūcijām neuzticas 39% iedzīvotāju, bet 72% ir vīlušies Latvijas politikā. Salīdzinājumā ar Radara bāzi vilšanos politikā paudušo iedzīvotāju īpatsvars pieaudzis par 13 procentpunktiem; tā ir lielākā nelabvēlīgā pārmaiņa sociālo attiecību dimensijā.

2026. gadā aizvainojumu pret Latvijas valsti izjūt 36% iedzīvotāju – tikpat, cik Radara bāzē. Aizvainojumu izjūt 52% respondentu, kuri ģimenē runā krieviski, 27% respondentu, kuri ģimenē runā latviski, un 55% respondentu bez Latvijas pilsonības. 2026. gada aptaujas datos aizvainojums pret Latvijas valsti ir statistiski saistīts ar to, vai respondents jūtas pieņemts Latvijā, un ar vilšanos politikā.

Tabula 5.3.3. ***Politiskās izteiksmes brīvības, institucionālās uzticēšanās un vilšanās politikā rezultāti izvēlētajās grupās, 2026. gads***

Grupa	Uzskata, ka Latvijā jebkurš cilvēks var brīvi un bez bailēm paust savus uzskatus par politiskiem jautājumiem	Neuzticas nevienai no aptaujā iekļautajām demokrātijas pamatinstitūcijām	Ir vīlies Latvijas politikā
Visi iedzīvotāji	42%	39%	72%
18–24 gadus veci respondenti	55%	25%	58%
Ģimenē runā latviski	55%	31%	68%
Ģimenē runā krieviski	21%	53%	79%
Respondenti bez Latvijas pilsonības	22%	58%	78%
Respondenti ar zemiem ienākumiem	32%	46%	78%
Respondenti ar augstiem ienākumiem	56%	26%	65%

Piezīme. *Procenti aprēķināti no svērtajiem datiem; pilnīgāki grupu rezultāti sniegti C–E pielikumā.* ***Avots:*** *SKDS/ PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

Vilšanos politikā izjūt 91,4% respondentu, kuri neuzticas nevienai no aptaujā iekļautajām demokrātijas pamatinstitūcijām, un 64,2% respondentu, kuri uzticas vismaz vienai no tām. Saistība starp vilšanos politikā, aizvainojumu pret Latvijas valsti un neuzticēšanos demokrātijas pamatinstitūcijām saglabājās arī analīzē, kurā vienlaikus ņemtas vērā respondentu demogrāfiskās un sociālekonomiskās atšķirības. Pozitīvāks politiskās izteiksmes brīvības vērtējums bija saistīts ar augstāku savas balss nozīmes un vienlīdzīgu iespēju vērtējumu, kā arī ar to, vai respondents jūtas pieņemts Latvijā.

Izvēlēto iedzīvotāju grupu aprakstošie rezultāti sniegti 5.3.3. tabulā. Piemēram, vilšanos politikā norāda 78% respondentu ar zemiem un 65% respondentu ar augstiem ienākumiem.

Padziļinātā izpēte. Fokusgrupu dalībnieku izteikumos atkārtojās polarizācijas, nepietiekamas diskusiju kultūras un sabiedrības grupu savstarpējas norobežošanās tēmas. Tās sniedz kontekstu politiskās izteiksmes brīvības un vilšanās politikā rezultātu interpretācijai. ***Avots:*** *PROVIDUS, "Kopības izjūta Latvijas sabiedrībā un uzticēšanās līdzcilvēkiem", 2025.*

5.3.4. Uzticēšanās, sociālais atbalsts un palīdzēšana

2026. gadā līdzcilvēkiem uzticas 35% iedzīvotāju, bet 79% norāda, ka viņiem ir cilvēki, uz kuriem var paļauties. To iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā ne reizi nav palīdzējuši svešiniekam vai nepazīstamam cilvēkam, ir 13% – par 14 procentpunktiem mazāk nekā Radara bāzē. Sociālā atbalsta rādītājs pieaudzis par 4 procentpunktiem, bet uzticēšanās līdzcilvēkiem 2024.–2026. gadā – par 1 procentpunktu un joprojām ir par 4 procentpunktiem zemāka nekā Radara bāzē.

Tabula 5.3.4. ***Uzticēšanās, sociālā atbalsta un palīdzēšanas rezultāti izvēlētajās grupās, 2026. gads***

Grupa	Uzticas līdzcilvēkiem	Ir cilvēki, uz kuriem var paļauties nopietnās personiska rakstura problēmās	Pēdējo 12 mēnešu laikā ne reizi nav palīdzējis svešiniekam vai nepazīstamam cilvēkam
Visi iedzīvotāji	35%	79%	13%
18–24 gadus veci respondenti	40%	82%	14%
Ģimenē runā latviski	39%	81%	14%
Ģimenē runā krieviski	28%	77%	11%
Respondenti bez Latvijas pilsonības	31%	75%	13%
Respondenti ar zemiem ienākumiem	37%	75%	20%
Respondenti ar augstiem ienākumiem	40%	84%	9%

Piezīme. *Procenti aprēķināti no svērtajiem datiem; pilnīgāki grupu rezultāti sniegti C–E pielikumā.* ***Avots:*** *SKDS/PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

Uzticēšanās līdzcilvēkiem ir cieši saistīta ar kopības izjūtu. No respondentiem, kuri izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem, līdzcilvēkiem uzticas 55,8%. No tiem, kuri šādu kopību neizjūt vai atbild neitrāli, uzticas 14,6%.

Uzticēšanās ir saistīta arī ar to, vai cilvēkam ir uz ko paļauties. No respondentiem, kuriem nopietnu personisku problēmu gadījumā ir cilvēki, uz kuriem paļauties, līdzcilvēkiem uzticas 41,3%. No tiem, kuri uzskata, ka šādu cilvēku viņiem nav, uzticas 12,4%.

Savukārt palīdzēšana svešiniekiem ar uzticēšanos līdzcilvēkiem statistiski nozīmīgi nav saistīta. No respondentiem, kuri pēdējā gada laikā vismaz reizi palīdzējuši svešiniekam, līdzcilvēkiem uzticas 37,2%, bet no tiem, kuri nav palīdzējuši ne reizi, uzticas 35,9%. Šajā salīdzinājumā iekļauti respondenti ar derīgām atbildēm uz abiem jautājumiem.

Personiskais sociālais atbalsts, palīdzēšana svešiniekiem, kopības izjūta un uzticēšanās līdzcilvēkiem raksturo savstarpēji saistītus, tomēr atšķirīgus sociālo attiecību aspektus. To iedzīvotāju īpatsvara samazinājums, kuri nav palīdzējuši svešiniekam, nav sakritis ar līdzvērtīgu uzticēšanās pieaugumu.

Padziļināto pētījumu atziņas. Fokusgrupu dalībnieki kopības izjūtu saistīja ar kopīgiem notikumiem, praktisku problēmu risināšanu un līdzāspastāvēšanu, bet uzticēšanos – ar ilgstošu pozitīvu pieredzi. ***Avots:*** *PROVIDUS, "Kopības izjūta Latvijas sabiedrībā un uzticēšanās līdzcilvēkiem", 2025.*

5.3.5. Etniskās spriedzes uztvere

2026. gadā 57% iedzīvotāju uzskata, ka starp dažādām etniskajām grupām Latvijā ir vērojama spriedze — par 5 procentpunktiem vairāk nekā Radara bāzē. Etnisko spriedzi saskata 65% 18–24 gadus vecu respondentu, 55% respondentu, kuri ģimenē runā latviski, 61% respondentu, kuri ģimenē runā krieviski, un 62% respondentu bez Latvijas pilsonības. Rīgas iedzīvotāju vidū attiecīgais īpatsvars ir 61%.

Krusttabulu analīzē etniskās spriedzes uztveres saistība ar attieksmes pret kaimiņu grupām indikatoru bija vāja. Savukārt etniskās spriedzes uztvere bija saistīta ar korupcijas gadījuma pieredzi vai novērojumu, aizvainojumu pret Latvijas valsti un zemāku politiskās izteiksmes brīvības vērtējumu. Padziļināto pētījumu atziņas šo rezultātu interpretācijai sniedz kontekstu par polarizāciju, migrācijas redzamību un sabiedrības grupu savstarpējo uztveri.

5.3.6. Dimensijas kopsavilkums

Sabiedrības stiprā puse ir spēja sniegt personisku atbalstu un palīdzēt citiem — lielākajai daļai cilvēku ir kāds, uz kuru grūtībās var paļauties. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, iedzīvotāji biežāk iesaistās pilsoniskajās aktivitātēs un palīdz svešiniekiem. Tomēr vienlaikus uzticēšanās citiem cilvēkiem un valsts iestādēm nav augusi, un vilšanās politikā saglabājas augsta. Tas nozīmē, ka cilvēki ir gatavi praktiski palīdzēt viens otram, vienlaikus izjūtot neuzticēšanos un neapmierinātību ar politisko situāciju.

5.4. Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība

Ekonomiskās solidaritātes un iespēju vienlīdzības dimensija aptver iedzīvotāju vērtējumu par savām iespējām tikt dzīvē uz priekšu, priekšstatu par sociālās mobilitātes iespējām un ienākumu atšķirībām, attieksmi pret ienākumu neuzrādīšanu nodokļu nemaksāšanas nolūkā un neoficiāliem maksājumiem, korupcijas gadījumu pieredzēšanu vai novērošanu, kā arī interneta un tehnoloģiju, kultūras, kvalitatīvas izglītības, mācību un pārkvalificēšanās iespēju un medicīnas pakalpojumu pieejamības vērtējumu.

5.4.1. Indikatoru rezultāti un pārmaiņas

Tabula 5.4.1. ***Ekonomiskās solidaritātes un iespēju vienlīdzības indikatoru pārskats***

Indikators	Radara bāze	2024	2026	Interpretācija
Nr. 19. Saskata sev vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu	42% (Eirobarometrs, 15+)	36% visi; 38% LR pilsoņi	36% visi; 39% LR pilsoņi	2024.–2026. gadā visu iedzīvotāju izlasē rezultāts saglabājies 36% līmenī, bet Latvijas pilsoņu izlasē pieaudzis par 1 procentpunktu; pēdējā pārmaiņa ir neliela labvēlīga svārstība. Eirobarometra bāze nav tieši salīdzināma.
Nr. 20. Nepiekrīt, ka trūcīgs cilvēks Latvijā ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts	34% (2023)	–	33%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri netic trūcīga cilvēka iespējai ar smagu darbu kļūt ekonomiski nodrošinātam, salīdzinājumā ar Radara bāzi samazinājies par 1 procentpunktu; tā ir neliela labvēlīga svārstība.
Nr. 21. Uzskata, ka ienākumu atšķirības Latvijā ir pārāk lielas	86% (Eirobarometrs, 15+)	82% visi; 82% LR pilsoņi	83% visi; 82% LR pilsoņi	2024.–2026. gadā visu iedzīvotāju izlasē par 1 procentpunktu pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka ienākumu atšķirības Latvijā ir pārāk lielas; tā ir neliela nelabvēlīga svārstība. Latvijas pilsoņu izlasē rezultāts saglabājies 82% līmenī. Eirobarometra bāze nav tieši salīdzināma.
Nr. 22. Pieļauj ienākumu neuzrādīšanu nodokļu nemaksāšanas nolūkā	18% (Eirobarometrs, 15+)	18% visi; 18% LR pilsoņi	20% visi; 20% LR pilsoņi	2024.–2026. gadā gan visu iedzīvotāju, gan Latvijas pilsoņu izlasē par 2 procentpunktiem pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri pieļauj ienākumu neuzrādīšanu nodokļu nemaksāšanas nolūkā; tā ir neliela nelabvēlīga svārstība. Eirobarometra bāze nav tieši salīdzināma.

Tabulas turpinājums ➔

Indikators	Radara bāze	2024	2026	Interpretācija
Nr. 23. Uzskata par pieļaujamu neoficiāli maksāt par valsts vai pašvaldības iestādes pakalpojumu vai citu labumu	23% (Eirobarometrs, 15+); iepriekšējais formulējums)	21% visi; 20% LR pilsoņi; iepriekšējais formulējums	21% visi; 20% LR pilsoņi; precizētais formulējums	2024. gada rezultāts iegūts ar iepriekšējo jautājuma formulējumu, bet 2026. gada rezultāts – ar precizēto formulējumu, tādēļ tie nav tieši salīdzināmi. Eirobarometra bāze papildus aptver citu mērķpopulāciju. Precizētā formulējuma laika rinda sākas ar 2026. gada mērījumu.
Nr. 24. Pēdējo 12 mēnešu laikā ir pieredzējis vai novērojis korupcijas gadījumu	7% (Eirobarometrs, 15+)	15% visi; 16% LR pilsoņi	19% visi; 19% LR pilsoņi	2024.–2026. gadā visu iedzīvotāju izlasē korupcijas gadījumu pieredzējušo vai novērojušo iedzīvotāju īpatsvars pieaudzis par 4 procentpunktiem, bet Latvijas pilsoņu izlasē – par 3 procentpunktiem; abas pārmaiņas ir nelabvēlīgas. Eirobarometra bāze nav tieši salīdzināma.
Nr. 25. Nav pieejams internets un tehnoloģijas digitālo pakalpojumu lietošanai	11% (2023)	–	5%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav pieejams internets un tehnoloģijas digitālo pakalpojumu lietošanai, salīdzinājumā ar Radara bāzi samazinājies par 6 procentpunktiem.
Nr. 26. Nav pieejami kultūras pasākumi un kultūras iestādes	13% (2023)	–	6%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav pieejami kultūras pasākumi un kultūras iestādes, salīdzinājumā ar Radara bāzi samazinājies par 7 procentpunktiem.
Nr. 27. Nav iespējas iegūt kvalitatīvu izglītību pašam vai tuviniekiem	19% (2023)	–	13%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuriem pašiem vai kuru tuviniekiem nav iespējas iegūt kvalitatīvu izglītību, salīdzinājumā ar Radara bāzi samazinājies par 6 procentpunktiem.
Nr. 28. Nav iespējas mācīties, lai nepieciešamības gadījumā apgūtu profesiju vai pārkvalificētos	25% (2023)	–	18%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav iespējas mācīties vai pārkvalificēties, salīdzinājumā ar Radara bāzi samazinājies par 7 procentpunktiem.
Nr. 29. Neuzskata, ka sabiedrībā visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus	38% (2023)	–	34%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri nesaskata vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus, salīdzinājumā ar Radara bāzi samazinājies par 4 procentpunktiem; tā ir mērena labvēlīga pārmaiņa.

Avoti: *"Sabiedrības saliedētības radars 2023"; 2024. gada starpposma rezultāti; SKDS/PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

5.4.2. Iespēju vienlīdzība, sociālā mobilitāte un ienākumu atšķirības

2026. gadā 36% iedzīvotāju uzskata, ka viņiem ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu; 2024. gada starpposma mērījumā rezultāts bija tāds pats. Savukārt 33% nepiekrīt apgalvojumam, ka trūcīgs cilvēks Latvijā ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts; Radara bāzē šis īpatsvars bija 34%. Samazinājums par 1 procentpunktu ir neliela labvēlīga svārstība. Ienākumu atšķirības par pārāk lielām uzskata 83% iedzīvotāju – par 1 procentpunktu vairāk nekā 2024. gadā; tā ir neliela nelabvēlīga svārstība.

Tabula 5.4.2. ***Izvēlēto grupu vērtējumi par vienlīdzīgām iespējām, sociālo mobilitāti un ienākumu atšķirībām 2026. gadā***

Grupa	Saskata sev vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu	Netic, ka trūcīgs cilvēks ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts	Uzskata, ka ienākumu atšķirības Latvijā ir pārāk lielas
Visi iedzīvotāji	36%	33%	83%
18–24 gadus veci respondenti	51%	24%	70%
65–75 gadus veci respondenti	31%	37%	87%
Ģimenē runā latviski	43%	29%	84%

Tabulas turpinājums ➔

Grupa	Saskata sev vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu	Netic, ka trūcīgs cilvēks ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts	Uzskata, ka ienākumu atšķirības Latvijā ir pārāk lielas
Ģimenē runā krieviski	25%	39%	81%
Respondenti bez Latvijas pilsonības	16%	44%	84%
Respondenti ar zemiem ienākumiem	29%	43%	84%
Respondenti ar augstiem ienākumiem	51%	24%	76%

Piezīme. *Procenti aprēķināti no svērtajiem datiem; pilnīgāki grupu rezultāti sniegti C–E pielikumā.* ***Avots:*** *SKDS/ PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

Izvēlēto grupu salīdzinājumā vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu retāk saskata respondenti bez Latvijas pilsonības, respondenti, kuri ģimenē runā krieviski, un respondenti ar zemiem ienākumiem. Savukārt 18–24 gadus veci respondenti un respondenti ar augstiem ienākumiem biežāk piekrīt, ka trūcīgs cilvēks Latvijā ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts. Uzskats, ka ienākumu atšķirības Latvijā ir pārāk lielas, ir plaši izplatīts visās tabulā iekļautajās grupās. Šīs atšķirības ir aprakstošas.

Aptaujas dati rāda, ka cilvēka vērtējums par savām iespējām tikt dzīvē uz priekšu ir saistīts arī ar to, kā viņš jūtas sabiedrībā – vai jūtas Latvijā pieņemts, uzticas līdzcilvēkiem un uzskata, ka viņa balsij ir nozīme. Ar savu iespēju vērtējumu saistās arī tas, vai cilvēkam ir pieejamas mācību vai pārkvalificēšanās iespējas un vai viņš tic, ka trūcīgs cilvēks ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts.

Šīs saiknes saglabājas arī analīzē, kurā ņemtas vērā respondentu vecuma, dzimuma, ģimenes sarunvalodas, izglītības, ienākumu un dzīvesvietas atšķirības. Tomēr saistība vēl nenozīmē cēloņsakarību: dati neļauj secināt, ka, piemēram, uzticēšanās līdzcilvēkiem izraisa pozitīvāku savu iespēju vērtējumu vai otrādi.

Vienlaikus jānošķir savu iespēju vērtējums no vērtējuma par ienākumu atšķirībām valstī. Pirmajā gadījumā cilvēks spriež par savām iespējām salīdzinājumā ar citiem, bet otrajā – par ienākumu sadalījumu sabiedrībā kopumā. Tādēļ atbilde uz vienu jautājumu neaizstāj atbildi uz otru.

Padziļinātā izpēte. Fokusgrupu dalībnieki savas personiskās iespējas bieži vērtēja atsevišķi no situācijas valstī kopumā. Darba, izglītības, pārkvalificēšanās, veselības aprūpes un digitālo pakalpojumu iespēju izmantošanu viņu ikdienā ierobežoja ienākumi, dzīvesvieta, transports, veselība, vecums, valodas prasmes un informācijas pieejamība. ***Avots:*** *PROVIDUS, "Divas Latvijas? Latvijas iedzīvotāju subjektīvā pieredze par iespēju vienlīdzību un ienākumu plaisām", 2026.*

5.4.3. Nodokļu morāle, neoficiāli maksājumi un korupcijas pieredze

2026. gadā ienākumu neuzrādīšanu nodokļu nemaksāšanas nolūkā pieļauj 20% iedzīvotāju – par 2 procentpunktiem vairāk nekā 2024. gadā. Korupcijas gadījumu pēdējo 12 mēnešu laikā ir pieredzējuši vai novērojuši 19% iedzīvotāju – par 4 procentpunktiem vairāk nekā 2024. gadā. Šis indikators raksturo respondentu pieredzi un novērojumus, nevis korupcijas faktisko izplatību. Neoficiālu maksāšanu par valsts vai pašvaldības iestādes pakalpojumu vai citu labumu par pieļaujamu uzskata 21,1% iedzīvotāju; ar šo rezultātu sākas precizētā formulējuma laika rinda.

Tabula 5.4.3. ***Ienākumu neuzrādīšanas pieļaušana un korupcijas gadījumu pieredzēšana vai novērošana izvēlētajās grupās 2026. gadā***[14]

Grupa	Pieļauj ienākumu neuzrādīšanu nodokļu nemaksāšanas nolūkā	Pēdējo 12 mēnešu laikā ir pieredzējis vai novērojis korupcijas gadījumu
Visi iedzīvotāji	20%	19%
18–24 gadus veci respondenti	13%	18%
65–75 gadus veci respondenti	12%	11%
Ģimenē runā latviski	20%	18%
Ģimenē runā krieviski	20%	21%

Tabulas turpinājums ➔

14 Indikators raksturo to respondentu īpatsvaru, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā personiski pieredzējuši vai novērojuši korupcijas gadījumu; tas nav tiešs korupcijas faktiskās izplatības rādītājs.

Grupa	Pieļauj ienākumu neuzrādīšanu nodokļu nemaksāšanas nolūkā	Pēdējo 12 mēnešu laikā ir pieredzējis vai novērojis korupcijas gadījumu
Respondenti bez Latvijas pilsonības	18%	18%
Respondenti ar zemiem ienākumiem	21%	17%
Respondenti ar augstiem ienākumiem	19%	24%

2026.gada šķērsgriezuma datos ienākumu neuzrādīšanas pieļaušana bija statistiski saistīta ar neuzticēšanos nevienai no aptaujā ietvertajām demokrātijas pamatinstitūcijām, neoficiālas maksāšanas pieļaušanu un korupcijas gadījuma pieredzi vai novērojumu. Korupcijas gadījuma pieredze vai novērojums bija statistiski saistīts ar ienākumu neuzrādīšanas pieļaušanu, etniskās spriedzes uztveri un vērtējumu, ka sabiedrībā visiem nav vienādu iespēju saņemt medicīnas pakalpojumus.

5.4.4. Praktiskā pieejamība

Salīdzinājumā ar Radara bāzi par 6–7 procentpunktiem samazinājies to iedzīvotāju īpatsvars, kuri nepiekrīt apgalvojumiem par interneta un tehnoloģiju, kultūras pasākumu un iestāžu, kvalitatīvas izglītības sev vai tuviniekiem, kā arī mācību un pārkvalificēšanās iespēju pieejamību. Atsevišķais indikators Nr. 29 raksturo nevis respondenta personisko medicīnas pakalpojumu pieejamību, bet vērtējumu par vienlīdzīgām iespējām sabiedrībā. To iedzīvotāju īpatsvars, kuri šādas vienlīdzīgas iespējas nesaskata, samazinājies no 38% līdz 34%.

Tabula 5.4.4. ***Praktiskās pieejamības rādītāji izvēlētajās grupās, 2026. gads***

Grupa	Digitālās pieejamības šķērslis	Kultūras pieejamības šķērslis	Kvalitatīvas izglītības pieejamības šķērslis	Mācību vai pārkvalificēšanās šķērslis	Nesaskata vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus
Visi iedzīvotāji	5%	6%	13%	18%	34%
18–24 gadus veci respondenti	0%	3%	5%	6%	23%
65–75 gadus veci respondenti	17%	10%	13%	29%	41%
Ģimenē runā latviski	4%	4%	8%	13%	32%
Ģimenē runā krieviski	7%	9%	20%	25%	37%
Respondenti bez Latvijas pilsonības	13%	11%	26%	35%	39%
Respondenti ar zemiem ienākumiem	14%	11%	17%	29%	37%
Respondenti ar augstiem ienākumiem	1%	4%	8%	10%	31%

Piezīme. *Pirmajās četrās rezultātu ailēs norādīts to iedzīvotāju īpatsvars, kuri nepiekrīt attiecīgajam apgalvojumam par pakalpojuma vai iespējas pieejamību. Pēdējā ailē norādīts to iedzīvotāju īpatsvars, kuri nepiekrīt, ka sabiedrībā visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus. Visos indikatoros zemāks rezultāts ir labvēlīgāks.*

65–75 gadus veci respondenti, iedzīvotāji ar zemiem ienākumiem, respondenti bez Latvijas pilsonības un tie, kuri ģimenē runā krieviski, vairākos indikatoros biežāk norāda uz pieejamības šķēršļiem. Lielākās atšķirības vērojamas mācību un pārkvalificēšanās, kvalitatīvas izglītības un digitālās pieejamības vērtējumā.

Kvalitatīvas izglītības pieejamības vērtējums bija saistīts ar mācību un pārkvalificēšanās iespēju vērtējumu. Savukārt mācību un pārkvalificēšanās iespēju vērtējums bija saistīts arī ar personisko vienlīdzīgo iespēju vērtējumu un uzskatu par vienlīdzīgām iespējām saņemt medicīnas pakalpojumus.

Padziļinātā izpēte. Fokusgrupu dalībnieki veselības aprūpes pieejamību saistīja ar gaidīšanas laiku, maksātspēju un taisnīguma izjūtu, bet izglītības un pārkvalificēšanās iespēju izmantošanu – ar ienākumiem, dzīvesvietu, transportu, digitālajām prasmēm un informētību. ***Avots:*** *PROVIDUS, "Divas Latvijas? Latvijas iedzīvotāju subjektīvā pieredze par iespēju vienlīdzību un ienākumu plaisām", 2026.*

5.4.5. Dimensijas kopsavilkums

Latvijas iedzīvotāji atzīst, ka dažādi pakalpojumi un iespējas tagad ir pieejamāki un praktisko šķēršļu to saņemšanai ir kļuvis mazāk. Tomēr tikai neliela daļa iedzīvotāju tic, ka viņiem ir tādas pašas iespējas sasniegt dzīvē panākumus kā citiem. Sabiedrībā izteikti dominē viedoklis, ka ienākumu atšķirības Latvijā ir pārāk lielas. Tas liecina, ka ikdienas pakalpojumu un iespēju uzlabošanās vēl nenovērš cilvēku bažas par kopējo ienākumu nevienlīdzību valstī.

5.5. Indikatoru savstarpējās saistības

Šajā sadaļā apkopotas 2026. gada aptaujas datos konstatētās Radara indikatoru savstarpējās statistiskās saistības. Analīzes pieeja aprakstīta 3.3. sadaļā.

5.5.1. Galvenās saistības starp indikatoriem

Analīzē izceļas trīs savstarpēji saistītu indikatoru kopas. Pirmo veido piederības izjūta Latvijai, sajūta, ka cilvēks Latvijā ir pieņemts, kopības izjūta un uzticēšanās līdzcilvēkiem. Otro veido parlamenta vēlēšanu svarīguma, savas balss nozīmes un politiskās izteiksmes brīvības vērtējums; vilšanās politikā savukārt ir saistīta ar aizvainojumu pret Latvijas valsti un neuzticēšanos demokrātijas pamatinstitūcijām. Trešo kopu veido vienlīdzīgu iespēju vērtējums, sajūta, ka cilvēks Latvijā ir pieņemts, uzticēšanās līdzcilvēkiem, savas balss nozīme, sociālās mobilitātes vērtējums un mācību vai pārkvalificēšanās iespēju pieejamība. Savstarpēji saistīti ir arī ienākumu neuzrādīšanas, neoficiālas maksāšanas un korupcijas gadījuma pieredzes vai novērojuma rādītāji.

Balstoties uz 2026. gada Radara aptaujas datiem, tika izvērtēts indikatoru sadalījums trīs tematiskajās grupās. Ņemot vērā jautājumu saturu un indikatoru statistiskās saistības (tai skaitā faktoranalīzes rezultātus), secināts, ka attiecībā pret 2023. gada ziņojumu ir jāveic viens precizējums.

Septītais indikators ("Aizvainojums pret Latvijas valsti") ir pārvietots no sadaļas "Identitāte un piederība" uz sadaļu "Sociālās attiecības". Šāds lēmums pieņemts tādēļ, ka respondentu atbildēs aizvainojums pret valsti izteiktāk korelē ar politisko vilšanos un neuzticēšanos valsts iestādēm, nevis ar piederības sajūtu Latvijai. Savukārt, 12. indikators ("Uzticēšanās līdzcilvēkiem") ir atstāts sadaļā "Sociālās attiecības", neskatoties uz to, ka datu analīze atklāja arī tā ciešo saistību ar piederības un kopības izjūtu.

Citu izmaiņu indikatoru sadalījumā nav, un ir saglabātas visas trīs Radara tematiskās pamatsadaļas. Tā kā tās atspoguļo savstarpēji saistītus, tomēr atšķirīgus saliedētības aspektus, šīs sadaļas nevar uztvert kā trīs atsevišķas statistiskās skalas. Jāuzsver, ka minētā izmaiņa skar tikai indikatoru izkārtojumu ziņojumā – tā neietekmē indikatoru numerāciju, rezultātu aprēķināšanas kārtību, jautājumu formulējumus vai to secību anketā.

5.5.2. Indikatori, kurus nevajadzētu interpretēt kā savstarpēji aizstājamus

To iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzticas līdzcilvēkiem, gandrīz neatšķiras starp respondentiem, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā nav palīdzējuši svešiniekam vai nepazīstamam cilvēkam, un pārējiem respondentiem – attiecīgi 35,9% un 37,2%. Arī kopības izjūtas rezultāts maz atšķiras atkarībā no tā, vai respondents pēdējo divu gadu laikā ir iesaistījies kādā no aptaujā minētajām pilsoniskajām aktivitātēm. Tādēļ palīdzēšana svešiniekiem, iesaistīšanās pilsoniskajās aktivitātēs un uzticēšanās līdzcilvēkiem analizējama kā atšķirīgi sociālo attiecību aspekti. Viena indikatora pārmaiņa pati par sevi neliecina par līdzvērtīgu pārmaiņu citos indikatoros.

Kopējais iecietības indikators un etniskās spriedzes uztvere raksturo atšķirīgus starpgrupu attiecību aspektus, tādēļ vienu no tiem nevar izmantot otra aizstāšanai. Arī personisko vienlīdzīgo iespēju vērtējums un uzskats, ka ienākumu atšķirības Latvijā ir pārāk lielas, raksturo atšķirīgus līmeņus – personiskās iespējas un ienākumu sadalījumu sabiedrībā. Fokusgrupu dalībnieki savas personiskās iespējas un sabiedrības kopējo taisnīgumu vērtēja pēc atšķirīgiem atskaites punktiem. Šī atziņa palīdz interpretēt abu indikatoru atšķirīgo saturu.

Kvalitatīvas izglītības pieejamības vērtējums bija statistiski saistīts ar mācību un pārkvalificēšanās iespēju pieejamības vērtējumu. Vienlaikus vairākos praktiskās pieejamības indikatoros sarucis šķēršļus norādījušo iedzīvotāju īpatsvars, bet to iedzīvotāju īpatsvars, kuri saskata sev vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu, 2024.–2026. gadā nav mainījies. Tādēļ praktiskās pieejamības indikatoru pārmaiņas pašas par sevi neliecina par līdzvērtīgām pārmaiņām vienlīdzīgu iespēju vērtējumā. Veiktā analīze neuzrādīja tādu indikatoru dublēšanos, kas pamatotu kāda no tiem izslēgšanu no turpmākajiem Radara mērījumiem.

6. Reģionālās atšķirības

Vienā rādītājā teritorijas rezultāts var būt labvēlīgāks, bet citā – nelabvēlīgāks. Tādēļ šie dati neveido vienu kopēju teritoriju rindojumu pēc sabiedrības saliedētības. Pilsētu teritorijas šajā nodaļā salīdzinātas tikai savā starpā, bet lauku teritorijas – tikai savā starpā. Rīga analizēta atsevišķi no pārējām Rīgas plānošanas reģiona pilsētu teritorijām.

6.1. Analīzes pieeja

Analīzē izmantoti SKDS 2026. gada marta aptaujas svērtie dati par 2007 respondentiem. Faktiskais jeb nesvērtais respondentu skaits teritoriālajās apakšizlasēs svārstās no 87 Kurzemes lauku apakšizlasē līdz 664 Rīgas apakšizlasē. Respondentu skaits katrā teritoriālajā apakšizlasē un visu 29 indikatoru rezultāti sniegti D pielikumā.

Pamattekstā galvenokārt aprakstītas vismaz 15 procentpunktu atšķirības starp viena apdzīvotās vietas tipa teritorijām. Mazākas atšķirības minētas, ja tās papildina vairāku indikatoru kopainu. Savukārt 6.1. tabulā apkopotas desmit lielākās novērotās atšķirības – no 24 līdz 31 procentpunktam. Šis salīdzinājums parāda, kā teritorijas atšķīrās 2026. gadā, bet neparāda, kā situācija mainījusies laika gaitā. Dažās teritorijās aptaujāti maz cilvēku, tāpēc to rezultāti jāvērtē piesardzīgi. Indikatora Nr. 23 reģionālie rezultāti sniegti tikai D pielikumā, jo dalītās izlases apakšgrupas ir pārāk mazas detalizētai interpretācijai.

6.2. Reģionālo atšķirību kopskats

Lielākās atšķirības starp pilsētu teritorijām konstatētas politiskās izteiksmes brīvības vērtējumā, gatavībā aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā un to iedzīvotāju īpatsvarā, kuri jūtas pieņemti Latvijā. Lauku teritorijās lielas atšķirības vērojamas arī savas balss nozīmes un sociālās mobilitātes vērtējumā, vienlīdzīgu iespēju saņemt medicīnas pakalpojumus vērtējumā, kā arī aizvainojumā pret valsti un parlamenta vēlēšanu nozīmīguma vērtējumā.

Tabula 6.1. ***Lielākās novērotās atšķirības starp pilsētu teritorijām un starp lauku teritorijām, 2026. gads***

Teritorijas tips	Indikators	Labvēlīgākais rezultāts	Nelabvēlīgākais rezultāts	Starpība
Pilsētas	Uzskata, ka Latvijā jebkurš cilvēks var brīvi un bez bailēm paust savus uzskatus par politiskiem jautājumiem	Vidzemes pilsētas – 59%	Latgales pilsētas – 28%	31 procentpunkti
Pilsētas	Gatavība aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā	Zemgales pilsētas – 64%	Latgales pilsētas – 40%	24 procentpunkti
Pilsētas	Jūtas pieņemts Latvijā	Vidzemes pilsētas – 78%	Rīga – 54%	24 procentpunkti
Lauki	Gatavība aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā	Rīgas reģiona lauki – 79%	Latgales lauki – 50%	29 procentpunkti
Lauki	Politiskās izteiksmes brīvība	Vidzemes lauki – 53%	Latgales lauki – 25%	28 procentpunkti
Lauki	Savas balss nozīme	Rīgas reģiona lauki – 56%	Zemgales lauki – 29%	27 procentpunkti
Lauki	Netic, ka trūcīgs cilvēks ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts	Rīgas reģiona lauki – 19%	Zemgales lauki – 45%	26 procentpunkti
Lauki	Neuzskata, ka sabiedrībā visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus	Latgales lauki – 20%	Zemgales lauki – 46%	26 procentpunkti
Lauki	Aizvainojums pret valsti	Kurzemes lauki – 18%	Zemgales lauki – 43%	25 procentpunkti
Lauki	Parlamenta vēlēšanas ir svarīgas	Rīgas reģiona lauki – 65%	Latgales lauki – 40%	25 procentpunkti

Piezīme. *Negatīvi formulētajiem indikatoriem par labvēlīgāku uzskatīts zemāks problemātisko atbilžu īpatsvars. Tabulā iekļautas lielākās novērotās atšķirības – vismaz 24 procentpunkti. Šī ir aprakstoša tabulas atlases robeža, nevis statistiskās nozīmības slieksnis.* ***Avots:*** *SKDS/PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

Atšķirību virziens dažādās dimensijās nav vienāds. Teritorijā, kurā piederības vai politiskās rīcībspējas rādītājs ir labvēlīgāks, iecietības, etniskās spriedzes uztveres vai pakalpojumu pieejamības rādītājs var būt nelabvēlīgāks.

6.3. Identitāte un piederība

Tabula 6.2. ***Identitātes un piederības rezultāti pilsētu teritorijās, 2026. gads***

Teritorija	Piederība Latvijai	Jūtas pieņemts Latvijā	Nav iebildumu pret nevienu no minētajām kaimiņu grupām	Izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem	Saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem nekad nelieto latviešu valodu
Rīga	67%	54%	30%	44%	8%
Rīgas reģiona pilsētas	67%	61%	17%	53%	12%
Vidzemes pilsētas	86%	78%	37%	58%	2%
Kurzemes pilsētas	69%	57%	17%	54%	7%
Zemgales pilsētas	79%	64%	22%	60%	5%
Latgales pilsētas	69%	58%	18%	53%	16%

Tabula 6.3. ***Identitātes un piederības rezultāti lauku teritorijās, 2026. gads***

Teritorija	Piederība Latvijai	Jūtas pieņemts Latvijā	Nav iebildumu pret nevienu no minētajām kaimiņu grupām	Izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem	Saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem nekad nelieto latviešu valodu
Rīgas reģiona lauki	82%	66%	24%	66%	2%
Vidzemes lauki	82%	72%	23%	55%	1%
Kurzemes lauki	73%	69%	20%	53%	3%
Zemgales lauki	82%	67%	24%	52%	5%
Latgales lauki	70%	54%	37%	53%	9%

Piezīme *pie 6.2. un 6.3. tabulas. Ailē "Nav iebildumu pret nevienu no minētajām kaimiņu grupām" norādīts to respondentu īpatsvars, kuri nevienu no aptaujā minētajām grupām nav izvēlējušies kā tādu, kuras pārstāvjus nevēlētos sev kaimiņos. Latviešu valodas nelietošana ir saliedētībai nelabvēlīga atbilde; tajā zemāks īpatsvars ir labvēlīgāks.*

Pilsētu teritoriju salīdzinājumā Vidzemes pilsētās ir augstākais piederības rādītājs (86%) un lielākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas pieņemti Latvijā (78%) vai kuriem nav iebildumu ne pret vienu no minētajām kaimiņu grupām (37%). Rīgā 54% iedzīvotāju jūtas pieņemti Latvijā, bet kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem izjūt 44%; tie ir zemākie attiecīgo indikatoru rezultāti pilsētu teritoriju salīdzinājumā. Rīgas reģiona un Kurzemes pilsētās tikai 17% iedzīvotāju nav iebildumu ne pret vienu no minētajām kaimiņu grupām. Latgales pilsētās 16% iedzīvotāju saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem nekad nelieto latviešu valodu.

Lauku teritorijās piederību Latvijai izjūt 82% Rīgas reģiona, Vidzemes un Zemgales lauku iedzīvotāju. Kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem visbiežāk izjūt Rīgas reģiona lauku iedzīvotāji (66%), bet vislielākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas pieņemti Latvijā, ir Vidzemes laukos (72%). Latgales laukos šis īpatsvars ir viszemākais (54%), savukārt to iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav iebildumu ne pret vienu no minētajām kaimiņu grupām, ir visaugstākais (37%).

Militāra uzbrukuma gadījumā Latviju nemilitārā veidā būtu gatavi aizstāvēt 64% Zemgales pilsētu un 40% Latgales pilsētu iedzīvotāju. Lauku teritorijās attiecīgie īpatsvari ir 79% Rīgas reģiona un 50% Latgales lauku iedzīvotāju. Piederības izjūta, sajūta, ka cilvēks Latvijā ir pieņemts, attieksme pret minētajām kaimiņu grupām un gatavība aizstāvēt Latviju ir atšķirīgi identitātes un piederības aspekti; to rezultāti teritorijās neveido vienotu secību.

6.4. Sociālās attiecības

Tabula 6.4. ***Sociālo attiecību rezultāti pilsētu teritorijās, 2026. gads***

Teritorija	Parlamenta vēlēšanas ir svarīgas	Savas balss nozīme	Politiskās izteiksmes brīvība	Uzticēšanās līdzcilvēkiem	Vilšanās Latvijas politikā	Izjūt aizvainojumu pret valsti	Etniskās spriedzes uztvere
Rīga	44%	39%	40%	34%	73%	39%	61%
Rīgas reģiona pilsētas	53%	52%	50%	40%	72%	43%	50%
Vidzemes pilsētas	56%	51%	59%	45%	64%	24%	52%
Kurzemes pilsētas	48%	44%	39%	27%	76%	38%	62%
Zemgales pilsētas	58%	40%	50%	37%	75%	32%	56%
Latgales pilsētas	48%	40%	28%	34%	71%	44%	57%

Tabula 6.5. ***Sociālo attiecību rezultāti lauku teritorijās, 2026. gads***

Teritorija	Vēlēšanas ir svarīgas	Balss nozīme	Politiskās izteiksmes brīvība	Uzticēšanās	Vilšanās politikā	Izjūt aizvainojumu pret valsti	Etniskā spriedze
Rīgas reģiona lauki	65%	56%	50%	43%	65%	26%	62%
Vidzemes lauki	52%	46%	53%	37%	66%	30%	54%
Kurzemes lauki	52%	42%	48%	31%	68%	18%	50%
Zemgales lauki	44%	29%	30%	30%	82%	43%	61%
Latgales lauki	40%	31%	25%	41%	80%	42%	44%

Piezīme pie 6.4. un 6.5. tabulas. *Aizvainojums pret Latvijas valsti, vilšanās Latvijas politikā un etniskās spriedzes uztvere ir saliedētībai nelabvēlīgas atbildes; tajās zemāks īpatsvars ir labvēlīgāks.* ***Avots:*** *SKDS/ PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

Pilsētu teritorijās lielākā atšķirība vērojama politisko uzskatu paušanas brīvības vērtējumā: 59% Vidzemes pilsētu un 28% Latgales pilsētu iedzīvotāju uzskata, ka Latvijā jebkurš cilvēks var brīvi un bez bailēm paust savus uzskatus par politiskiem jautājumiem. Vidzemes pilsētās ir arī lielākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzticas līdzcilvēkiem (45%), bet Kurzemes pilsētās – mazākais (27%). Rīgas reģiona pilsētās 52% iedzīvotāju uzskata, ka viņu balsij ir nozīme, bet 50% saskata etnisko spriedzi; Rīgā attiecīgie rezultāti ir 39% un 61%. Latgales pilsētās 44% iedzīvotāju izjūt aizvainojumu pret valsti.

Lauku teritoriju salīdzinājumā augstākie parlamenta vēlēšanu svarīguma un savas balss nozīmes rādītāji ir Rīgas reģiona laukos – attiecīgi 65% un 56%. Zemgales laukos 29% iedzīvotāju uzskata, ka viņu balsij ir nozīme, 30% uzskata, ka Latvijā politiskos uzskatus var paust brīvi un bez bailēm, bet 82% ir vīlušies Latvijas politikā. Latgales laukos parlamenta vēlēšanas par svarīgām uzskata 40% un politiskās izteiksmes brīvību saskata 25%, savukārt etnisko spriedzi saskata 44%; tas ir zemākais šā rādītāja īpatsvars lauku teritorijās. Aizvainojumu pret valsti izjūt 18% Kurzemes lauku un 43% Zemgales lauku iedzīvotāju – attiecīgi mazākais un lielākais īpatsvars lauku teritorijās.

Lauku teritorijās to iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījušies nevienā no aptaujā minētajām pilsoniskajām aktivitātēm, ir no 51% Rīgas reģiona laukos līdz 72% Latgales laukos. Pilsoniskās līdzdalības, uzticēšanās līdzcilvēkiem un etniskās spriedzes uztveres rādītāji dažādās teritorijās atšķiras un neveido vienotu reģionu hierarhiju.

6.5. Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība

Tabula 6.6. ***Ekonomiskās solidaritātes un iespēju vienlīdzības rezultāti pilsētu teritorijās, 2026. gads***

Teritorija	Saskata vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu	Netic, ka trūcīgs cilvēks ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts	Ienākumu atšķirības uzskata par pārāk lielām	Pieļauj ienākumu neuzrādīšanu nodokļu nemaksāšanas nolūkā	Nav iespējas mācīties, lai apgūtu profesiju vai pārkvalificētos	Neuzskata, ka sabiedrībā visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus
Rīga	35%	33%	80%	18%	17%	36%
Rīgas reģiona pilsētas	40%	31%	80%	20%	20%	45%
Vidzemes pilsētas	38%	22%	85%	16%	24%	42%
Kurzemes pilsētas	31%	36%	87%	20%	20%	46%
Zemgales pilsētas	30%	43%	79%	29%	22%	30%
Latgales pilsētas	32%	37%	79%	18%	20%	25%

Tabula 6.7. ***Ekonomiskās solidaritātes un iespēju vienlīdzības rezultāti lauku teritorijās, 2026. gads***

Teritorija	Saskata vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu	Netic, ka trūcīgs cilvēks ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts	Ienākumu atšķirības uzskata par pārāk lielām	Pieļauj ienākumu neuzrādīšanu nodokļu nemaksāšanas nolūkā	Nav iespējas mācīties, lai apgūtu profesiju vai pārkvalificētos	Neuzskata, ka sabiedrībā visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus
Rīgas reģiona lauki	46%	19%	80%	20%	7%	22%
Vidzemes lauki	45%	31%	90%	25%	13%	21%
Kurzemes lauki	46%	25%	85%	23%	11%	33%
Zemgales lauki	33%	45%	87%	22%	22%	46%
Latgales lauki	33%	34%	84%	11%	22%	20%

Piezīme pie 6.6. un 6.7. tabulas. *Pirmajā rezultātu ailē augstāks īpatsvars ir saliedētībai labvēlīgāks, bet pārējās rezultātu ailēs – nelabvēlīgāks.* ***Avots:*** *SKDS/PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

Pilsētu teritorijās apgalvojumam, ka trūcīgs cilvēks ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts, nepiekrīt 22% Vidzemes pilsētu un 43% Zemgales pilsētu iedzīvotāju. Apgalvojumam, ka sabiedrībā visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus, nepiekrīt 46% Kurzemes pilsētu un 25% Latgales pilsētu iedzīvotāju. Savukārt to iedzīvotāju īpatsvars, kuri saskata sev vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu, atšķiras par 10 procentpunktiem – no 30% Zemgales pilsētās līdz 40% Rīgas reģiona pilsētās.

Lauku teritorijās 46% Rīgas reģiona un Kurzemes lauku iedzīvotāju uzskata, ka viņiem ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu. Rīgas reģiona laukos 19% netic, ka trūcīgs cilvēks ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts, 7% norāda, ka viņiem nav iespējas mācīties, lai apgūtu profesiju vai pārkvalificētos, bet 22% nepiekrīt, ka sabiedrībā visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus. Zemgales laukos attiecīgie īpatsvari ir 45%, 22% un 46%. Latgales laukos apgalvojumam par vienādām iespējām saņemt medicīnas pakalpojumus nepiekrīt 20%, bet ienākumu neuzrādīšanu nodokļu nemaksāšanas nolūkā pieļauj 11% iedzīvotāju.

Viedoklim, ka ienākumu atšķirības Latvijā ir pārāk lielas, piekrīt 79–87% pilsētu teritoriju un 80–90% lauku teritoriju iedzīvotāju. Šis uzskats ir plaši izplatīts visā Latvijā, un teritoriālās atšķirības šajā rādītājā ir mazākas nekā sociālās mobilitātes un pakalpojumu pieejamības rādītājos.

Padziļinātās izpētes atziņas. Iespēju vienlīdzībai veltīto fokusgrupu dalībnieki dzīvesvietu saistīja ar darba iespējām un transporta, izglītības, pārkvalificēšanās un veselības aprūpes pieejamību. Šīs atziņas palīdz interpretēt aptaujā konstatētās reģionālās atšķirības. ***Avots:*** *PROVIDUS, "Divas Latvijas? Latvijas iedzīvotāju subjektīvā pieredze par iespēju vienlīdzību un ienākumu plaisām", 2026.*

6.6. Reģionālās analīzes secinājumi

Pilsētu teritoriju salīdzinājumā Vidzemes pilsētās vairāki identitātes, piederības un sociālo attiecību rezultāti ir salīdzinoši labvēlīgi. Tur ir augstākais piederības, politisko uzskatu paušanas brīvības un uzticēšanās līdzcilvēkiem rādītājs, kā arī lielākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas pieņemti Latvijā vai kuriem nav iebildumu ne pret vienu no minētajām kaimiņu grupām. Rīgā ir vismazākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas pieņemti Latvijā, un zemākais kopības izjūtas rezultāts, bet vienlaikus arī vismazākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuri nav palīdzējuši svešiniekam. Latgales pilsētās ir zemākie politisko uzskatu paušanas brīvības un gatavības aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā rezultāti.

Lauku teritoriju salīdzinājumā Rīgas reģiona un Vidzemes laukos vairāki piederības, politiskās rīcībspējas un ekonomisko iespēju rezultāti ir salīdzinoši labvēlīgi. Zemgales laukos ir zemākais savas balss nozīmes rezultāts un lielākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir vīlušies Latvijas politikā, netic trūcīga cilvēka iespējai ar darbu kļūt ekonomiski nodrošinātam vai neuzskata, ka sabiedrībā visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus. Citās teritorijās labvēlīgi un nelabvēlīgi rezultāti līdzās pastāv dažādās kombinācijās.

7. Atšķirības pēc vecuma un ģimenes sarunvalodas

Šajā nodaļā 2026. gada Radara indikatoru rezultāti salīdzināti trijās vecuma grupās; jaunākajā un vecākajā grupā tie papildus aplūkoti pēc ģimenes sarunvalodas. Rezultāti raksturo vecuma grupu atšķirības 2026. gadā.

7.1. Analīzes pieeja

Analīzē respondenti iedalīti trijās vecuma grupās: 18–30, 31–49 un 50–75 gadus veci respondenti. Galvenajā salīdzinājumā pretstatīta jaunākā un vecākā grupa. Abās grupās papildus salīdzināti respondenti, kuri ģimenē runā latviski, ar respondentiem, kuri ģimenē runā krieviski.

Nesvērtajā izlasē ir 358 respondenti vecumā no 18 līdz 30 gadiem, 677 respondenti vecumā no 31 līdz 49 gadiem un 972 respondenti vecumā no 50 līdz 75 gadiem. Jaunākajā grupā ģimenē latviski runā 249 respondenti, bet krieviski – 106 respondenti; vecākajā grupā attiecīgie apjomi ir 573 un 391 respondenti. Tabulās procenti aprēķināti no svērtajiem datiem, bet apakšizlašu apjomi norādīti kā nesvērtie respondentu skaiti. Procentpunktu starpības aprēķinātas no nenoapaļotiem svērtiem rezultātiem. Indikatora Nr. 23 rezultāti balstīti uz mazāku dalītās izlases apakšgrupu.

7.2. Galvenās atšķirības pēc vecuma

Salīdzinājumā ar 50–75 gadus veciem respondentiem 18–30 gadus veci respondenti biežāk uzskata, ka viņu balsij Latvijā ir nozīme un ka viņiem ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu. Viņi arī retāk norāda, ka pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījušies nevienā no aptaujā minētajām pilsoniskajām aktivitātēm vai ka viņiem nav iespējas mācīties, lai apgūtu profesiju vai pārkvalificētos.

Tabula 7.1. ***Vismaz 10 procentpunktu atšķirības starp jaunākās un vecākās vecuma grupas rezultātiem, 2026. gads***

Indikators	30 gadus veci un jaunāki	50 gadus veci un vecāki	Atšķirība
Nav iespējas mācīties, lai apgūtu profesiju vai pārkvalificētos	7%	23%	Jaunākajā grupā par 16 procentpunktiem mazāk respondentu norāda, ka viņiem nav pārkvalificēšanās iespēju.
Uzskata, ka viņa balsij Latvijā ir nozīme	55%	39%	Jaunākajā grupā par 16 procentpunktiem vairāk respondentu uzskata, ka viņu balsij Latvijā ir nozīme.
Uzskata, ka viņam ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu	45%	30%	Jaunākajā grupā par 15 procentpunktiem vairāk respondentu uzskata, ka viņiem ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu.
Pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījies nevienā no aptaujā minētajām pilsoniskajām aktivitātēm	52%	67%	Jaunākajā grupā par 15 procentpunktiem mazāk respondentu pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījušies nevienā no aptaujā minētajām pilsoniskajām aktivitātēm
Ienākumu atšķirības ir pārāk lielas	74%	88%	Jaunākajā grupā par 14 procentpunktiem mazāk respondentu ienākumu atšķirības uzskata par pārāk lielām.
Neuzticas nevienai demokrātijas pamatinstitūcijai	28%	41%	Jaunākajā grupā par 13 procentpunktiem mazāk respondentu neuzticas nevienai demokrātijas pamatinstitūcijai.
Nav iebildumu pret nevienu kaimiņu grupu	33%	21%	Jaunākajā grupā par 12 procentpunktiem vairāk respondentu neiebilst ne pret vienu no nosauktajām kaimiņu grupām.
Netic, ka trūcīgs cilvēks Latvijā ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts	25%	37%	Jaunākajā grupā par 12 procentpunktiem mazāk respondentu netic sociālajai mobilitātei.
Uzskata, ka Latvijā jebkurš cilvēks var brīvi un bez bailēm paust savus uzskatus par politiskiem jautājumiem	50%	38%	Jaunākajā grupā par 12 procentpunktiem vairāk respondentu uzskata, ka var brīvi paust politiskos uzskatus.

Tabulas turpinājums ➔

Indikators	30 gadus veci un jaunāki	50 gadus veci un vecāki	Atšķirība
Neuzskata, ka sabiedrībā visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus	27%	39%	Jaunākajā grupā par 12 procentpunktiem mazāk respondentu nesaskata vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus.
Aizvainojums pret valsti	28%	40%	Jaunākajā grupā par 12 procentpunktiem mazāk respondentu izjūt aizvainojumu pret Latvijas valsti.
Ir vīlies Latvijas politikā	64%	74%	Jaunākajā grupā par 10 procentpunktiem mazāk respondentu ir vīlušies Latvijas politikā.

Piezīme: *tabulā iekļauti indikatori, kuros abu vecuma grupu rezultāti atšķiras vismaz par 10 procentpunktiem. Šī robežvērtība ir aprakstoša un pati par sevi nenorāda, ka atšķirība ir statistiski nozīmīga.* ***Avots:*** *SKDS/PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

Atsevišķi jaunākās grupas rezultāti ir saliedētībai labvēlīgāki, tomēr tie neļauj šo grupu kopumā vērtēt kā saliedētāku. Etnisko spriedzi saskata 63% jaunākās grupas respondentu, bet līdzcilvēkiem uzticas 38%.

31–49 gadus vecu respondentu rezultāti daudzos indikatoros ir tuvi Latvijas kopējam rezultātam. Šajā grupā līdzcilvēkiem uzticas 31%, vilšanos Latvijas politikā izjūt 74%, bet ienākumu neuzrādīšanu nodokļu nemaksāšanas nolūkā pieļauj 24%.

7.3. Identitāte un piederība

Tabula 7.2. ***Identitāte un piederība pēc vecuma un ģimenes sarunvalodas, 2026. gads***

Indikators	Latvija	≤30, latviešu valoda	≤30, Ģimenē runā krieviski	≥50, latviešu valoda	≥50, Ģimenē runā krieviski
Izjūt piederību Latvijai kā valstij	73%	81%	58%	86%	56%
Gatavība aizstāvēt Latviju ar ieročiem	28%	40%	20%	36%	11%
Gatavība aizstāvēt Latviju nemilitāri	57%	74%	37%	72%	34%
Jūtas Latvijā pieņemts	61%	71%	45%	75%	40%
Nav iebildumu pret nevienu no minētajām kaimiņu grupām	25%	33%	34%	19%	23%
Izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem	52%	54%	40%	59%	45%
Uzskata, ka cilvēkiem Latvijā ir daudz kā kopīga	70%	79%	67%	70%	64%
Saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem nekad nelieto latviešu valodu	7%	0%	6%	2%	18%

Piezīme: *≤30 apzīmē 30 gadus vecus un jaunākus respondentus; ≥50 – 50 gadus vecus un vecākus respondentus. Mazākās apakšizlases rezultāti interpretējami kā tendences.* ***Avots:*** *SKDS/PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

Jaunākajā grupā to respondentu īpatsvars, kuriem nav iebildumu ne pret vienu no aptaujā minētajām kaimiņu grupām, ir 33% latviski runājošo un 34% krieviski runājošo apakšizlasē; vecākajā grupā attiecīgie īpatsvari ir 19% un 23%. Šī indikatora sadalījums atšķiras no piederības, sajūtas, ka cilvēks Latvijā ir pieņemts, un gatavības aizstāvēt Latviju rezultātu sadalījuma.

Padziļinātā izpēte. 2024. gada pētījumā par jauniešu piederības izjūtu secināts, ka vēlme kādu dzīves posmu pavadīt ārvalstīs var pastāvēt līdzās piederības izjūtai Latvijai. Šī atziņa izmantota 2026. gada rezultātu interpretācijai, taču abu pētījumu skaitļi tieši nav salīdzināti. 2026. gada Radara aptaujā piederību Latvijai izjūt 74% jauniešu vecumā no 18 līdz 30 gadiem un 73% visu respondentu. ***Avots:*** *PROVIDUS, "Jauniešu piederības izjūta Latvijai", 2024; SKDS/PROVIDUS 2026. gada marta aptauja.*

7.4. Sociālās attiecības

Tabula 7.3. ***Sociālās attiecības pēc vecuma un ģimenes sarunvalodas, 2026. gads***

Indikators	Latvija	≤30, latviešu valoda	≤30, Ģimenē runā krieviski	≥50, latviešu valoda	≥50, Ģimenē runā krieviski
Izjūt aizvainojumu pret Latvijas valsti	36%	24%	39%	29%	57%
Parlamenta vēlēšanas ir svarīgas	49%	64%	31%	59%	35%
Manai balsij ir nozīme	42%	61%	36%	50%	23%
Uzskata, ka Latvijā jebkurš cilvēks var brīvi un bez bailēm paust savus uzskatus par politiskiem jautājumiem	42%	55%	37%	53%	17%
Uzticas līdzcilvēkiem	35%	40%	31%	44%	29%
Ir cilvēki, uz kuriem var paļauties	79%	84%	78%	81%	76%
Pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījies nevienā no aptaujā minētajām pilsoniskajām aktivitātēm	61%	46%	68%	62%	74%
Neuzticas nevienai no aptaujā iekļautajām demokrātijas pamatinstitūcijām	39%	22%	43%	31%	56%
Ir vīlies Latvijas politikā	72%	62%	67%	68%	81%
Pēdējo 12 mēnešu laikā nav palīdzējis svešiniekam	13%	12%	14%	17%	12%
Saskata etnisko spriedzi	57%	65%	57%	52%	60%

Piezīme: *aizvainojums pret Latvijas valsti, neiesaistīšanās nevienā no aptaujā minētajām pilsoniskajām aktivitātēm, institucionālās uzticēšanās trūkums, politiskā vilšanās, nepalīdzēšana svešiniekam pēdējo 12 mēnešu laikā un etniskās spriedzes uztvere ir negatīvi formulēti indikatori; zemāks īpatsvars ir labvēlīgāks.* ***Avots:*** *SKDS/PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

Četru apakšizlašu aprakstošie rezultāti atšķiras vairākos politiskās līdzdalības un personiskās politiskās ietekmes indikatoros. Jaunākajā grupā parlamenta vēlēšanas par svarīgām uzskata 64% respondentu, kuri ģimenē runā latviski, un 31% respondentu, kuri ģimenē runā krieviski. Attiecīgi 61% un 36% uzskata, ka viņu balsij Latvijā ir nozīme. Vecākajā grupā šie īpatsvari ir attiecīgi 59% un 35%, kā arī 50% un 23%.

Jaunākajā grupā 55% respondentu, kuri ģimenē runā latviski, un 37% respondentu, kuri ģimenē runā krieviski, uzskata, ka Latvijā ikviens var brīvi un bez bailēm paust politiskos uzskatus; sarunvalodas grupu starpība ir 18 procentpunkti. Vecākajā grupā attiecīgie rezultāti ir 53% un 17%, bet starpība – 37 procentpunkti.

To respondentu īpatsvars, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā nav palīdzējuši svešiniekam vai nepazīstamam cilvēkam, četrās apakšizlasēs ir 12–17%, savukārt to respondentu īpatsvars, kuri neuzticas nevienai demokrātijas pamatinstitūcijai, ir 22–56%. Etnisko spriedzi saskata 65% jaunāko respondentu, kuri ģimenē runā latviski, un 57% jaunāko respondentu, kuri ģimenē runā krieviski.

7.5. Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība

Tabula 7.4. ***Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība pēc vecuma un ģimenes sarunvalodas, 2026. gads***

Indikators	Latvija	≤30, latviešu valoda	≤30, Ģimenē runā krieviski	≥50, latviešu valoda	≥50, Ģimenē runā krieviski
Izjūt vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu	36%	46%	41%	39%	17%
Netic, ka trūcīgs cilvēks Latvijā ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts	33%	25%	25%	32%	43%
Ienākumu atšķirības ir pārāk lielas	83%	75%	70%	89%	85%
Pieļauj ienākumu neuzrādīšanu nodokļu nemaksāšanas nolūkā	20%	16%	15%	19%	18%

Tabulas turpinājums ➜

Indikators	Latvija	≤30, latviešu valoda	≤30, ģimenē runā krieviski	≥50, latviešu valoda	≥50, ģimenē runā krieviski
Pieļauj neoficiālu maksāšanu par pakalpojumu vai citu labumu no valsts vai pašvaldības iestādes	21%	15%	29%	16%	30%
Pēdējo 12 mēnešu laikā personiski pieredzējis vai novērojis korupcijas gadījumu	19%	22%	19%	14%	19%
Nav digitālās pieejamības	5%	1%	0%	8%	12%
Nav kultūras pieejamības	6%	3%	4%	5%	11%
Nav kvalitatīvas izglītības pieejamības	13%	4%	11%	9%	23%
Nav pārkvalificēšanās iespēju	18%	5%	13%	18%	30%
Neuzskata, ka sabiedrībā visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus	34%	26%	29%	38%	39%

Piezīme: *saliedētībai nelabvēlīgi formulētajiem indikatoriem zemāks atbilžu īpatsvars ir labvēlīgāks. Indikatora Nr. 23 rezultāti iegūti mazākā dalītās izlases apakšgrupā un interpretējami piesardzīgi.* ***Avots:*** *SKDS/PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

Jaunākajā grupā personisko vienlīdzīgo iespēju vērtējums sarunvalodas grupās atšķiras par 5 procentpunktiem: vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu saskata 46% respondentu, kuri ģimenē runā latviski, un 41% respondentu, kuri ģimenē runā krieviski. Vecākajā grupā attiecīgie rezultāti ir 39% un 17%, bet starpība – 22 procentpunkti.

30 gadus veci un jaunāki respondenti abās sarunvalodas grupās retāk nekā 50 gadus veci un vecāki respondenti norāda uz interneta un tehnoloģiju, izglītības, kā arī mācību un pārkvalificēšanās iespēju pieejamības šķēršļiem. Augstākie saliedētībai nelabvēlīgo atbilžu īpatsvari ir vecākajā grupā, kurā ģimenē runā krieviski: 23% norāda uz kvalitatīvas izglītības pieejamības šķēršļiem, 30% – uz mācību un pārkvalificēšanās iespēju trūkumu, bet 39% neuzskata, ka sabiedrībā visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus.

Padziļinātā izpēte. Iespēju vienlīdzības fokusgrupas palīdz interpretēt vecuma atšķirības kā atšķirīgu ikdienas resursu un šķēršļu pieredzi. Izglītības, pārkvalificēšanās, veselības aprūpes un digitālo pakalpojumu izmantošanu var ierobežot ienākumi, veselība, transports, digitālās prasmes un informācijas pieejamība. ***Avots:*** *PROVIDUS, "Divas Latvijas? Latvijas iedzīvotāju subjektīvā pieredze par iespēju vienlīdzību un ienākumu plaisām", 2026.*

7.6. Sieviešu un vīriešu atbilžu atšķirības jaunākajā vecuma grupā

Respondentu vidū vecumā no 18 līdz 30 gadiem sieviešu un vīriešu atbildes visvairāk atšķīrās jautājumā par gatavību aizstāvēt Latviju ar ieročiem: šādu gatavību pauda 48% vīriešu un 17% sieviešu. Nemilitāri aizstāvēt Latviju bija gatavi 71% vīriešu un 55% sieviešu.

Etnisko spriedzi sabiedrībā saskatīja 58% jauno vīriešu un 70% jauno sieviešu, savukārt līdzcilvēkiem uzticējās 42% vīriešu un 32% sieviešu.

Šajā vecuma grupā aptaujāti 188 vīrieši un 170 sievietes, tāpēc rezultāti rāda tikai aptuvenas tendences.

7.7. Vecuma grupu analīzes secinājumi

Jaunieši vecumā no 18 līdz 30 gadiem ir optimistiskāki par savām iespējām un ietekmi: viņi biežāk saskata savas balss nozīmi, tic vienlīdzīgām iespējām dzīvē, ir iecietīgāki pret dažādiem kaimiņiem un retāk saskaras ar šķēršļiem izglītības iegūšanā. Tomēr viņu skatījums nav pilnībā pozitīvs – jaunieši biežāk nekā vecākā paaudze pamana etnisko spriedzi sabiedrībā, turklāt viņu uzticēšanās līdzcilvēkiem nav augstāka.

Iedzīvotāju vērtējumi atšķiras atkarībā no tā, kādā valodā viņi runā ģimenē. Atšķirības redzamas piederības izjūtā Latvijai, sajūtā, ka Latvijā esi pieņemts, gatavībā aizstāvēt Latviju, Saeimas vēlēšanu svarīguma vērtējumā, sajūtā, ka savai balsij ir nozīme, un uzticēšanās institūcijām.

Vērtējot politiskās izteiksmes brīvību un to, vai pašiem ir vienlīdzīgas iespējas, latviski un krieviski runājošo atbildes jaunākajā vecuma grupā ir tuvākas nekā vecākajā.

Tomēr šie dati ir no viena gada, un tajos salīdzinātas dažādas vecuma grupas, nevis vieni un tie paši cilvēki dažādos laikos. Tāpēc no tiem nevar secināt, ka latviski un krieviski runājošo vērtējumi laika gaitā kļūst līdzīgāki.

Daudzfaktoru analīzē, kurā vienlaikus ņemtas vērā visas modelī iekļautās respondentu pazīmes, vecums bija statistiski saistīts ar attieksmi pret aptaujā minētajām grupām kā kaimiņiem, uzticēšanos institūcijām, vērtējumu par paša vienlīdzīgajām iespējām un vērtējumu, vai sabiedrībā visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus. Ģimenē runātā valoda bija statistiski saistīta ar sajūtu, ka Latvijā esi pieņemts, kopības izjūtu, politiskās izteiksmes brīvības vērtējumu, uzticēšanos un vērtējumu par paša vienlīdzīgajām iespējām.

8. Secinājumi

8.1. Saliedētības kopaina

2026. gada Radara rezultāti neliecina, ka Latvijas sabiedrības saliedētība būtu mainījusies vienā virzienā. Dažos aspektos situācija ir uzlabojusies, bet citos – pasliktinājusies.

Pozitīvas pārmaiņas vērojamas ikdienas solidaritātē un pilsoniskajā aktivitātē, kā arī atsevišķu pakalpojumu un iespēju pieejamības vērtējumā. Kopības izjūta pēc krituma 2024. gadā ir pieaugusi līdz 52%, gandrīz sasniedzot Radara bāzes līmeni – 53%.

Vienlaikus ir pieaugusi vilšanās Latvijas politikā un neuzticēšanās demokrātijas pamatinstitūcijām. Mazāk iedzīvotāju uzskata, ka politiskos uzskatus var paust brīvi un bez bailēm. Sarucis arī to iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas Latvijā pieņemti vai kuriem nav iebildumu pret nevienu no aptaujā minētajām grupām kā kaimiņiem. Savukārt vairāk iedzīvotāju saskata etnisko spriedzi.

Ikdienas savstarpējā palīdzības un politikas vērtējuma rādītāji mainījušies pretējos virzienos. Sociālo atbalstu izjūt 79% iedzīvotāju, bet to iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā nav palīdzējuši nevienam svešiniekam, sarucis no 27% līdz 13%. Tajā pašā laikā 72% iedzīvotāju ir vīlušies Latvijas politikā, 39% neuzticas nevienai no aptaujā iekļautajām demokrātijas pamatinstitūcijām, un tikai 42% uzskata, ka Latvijā ikviens var brīvi un bez bailēm paust savus politiskos uzskatus. Tātad savstarpējā palīdzība ir kļuvusi biežāka, bet attieksme pret politiku un institūcijām – kritiskāka.

Līdzīga aina ir ekonomiskās solidaritātes un iespēju vienlīdzības jomā. Salīdzinājumā ar Radara bāzes mērījumu mazāk iedzīvotāju norāda uz šķēršļiem interneta un tehnoloģiju, kultūras pasākumu un iestāžu, kvalitatīvas izglītības, kā arī mācību un pārkvalificēšanās iespēju pieejamībā. Savukārt 34% iedzīvotāju uzskata, ka sabiedrībā ne visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus.

Vienlaikus tikai 36% uzskata, ka viņiem ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu, bet 83% ienākumu atšķirības Latvijā vērtē kā pārāk lielas. Tātad praktiskā piekļuve vairākiem pakalpojumiem un iespējām ir uzlabojusies, taču personiskās iespējas un ienākumu sadalījumu iedzīvotāji joprojām vērtē kritiski.

8.2. Galvenās pārmaiņas

Tabula 8.1. ***Galvenās pārmaiņas un to interpretācija***

Joma	Rezultāti	Secinājums
Ikdienas solidaritāte	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā nav palīdzējuši svešiniekam, samazinājies no 27% līdz 13%. Sociālo atbalstu izjūt 79% iedzīvotāju, salīdzinot ar 75% Radara bāzes mērījumā.	Svešiniekam nepalīdzējušo iedzīvotāju īpatsvara samazinājums ir izteikta labvēlīga pārmaiņa. Sociālā atbalsta rādītāja pieaugums par 4 procentpunktiem ir mērena labvēlīga pārmaiņa.
Pilsoniskā aktivitāte	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījušies nevienā no aptaujā minētajām pilsoniskajām aktivitātēm, salīdzinājumā ar Radara bāzes mērījumu samazinājies no 81% līdz 61%. Laika posmā no 2024. līdz 2026. gadam tas sarucis no 63% līdz 61%. Parlamenta vēlēšanu svarīguma rādītājs šajā laika posmā pieaudzis no 44% līdz 49%.	Salīdzinājumā ar Radara bāzes mērījumu pilsoniski neaktīvo iedzīvotāju īpatsvara samazinājums par 20 procentpunktiem ir izteikta labvēlīga pārmaiņa. Savukārt samazinājums par 2 procentpunktiem laika posmā no 2024. līdz 2026. gadam vērtējams kā neliela svārstība. Parlamenta vēlēšanu svarīguma rādītāja pieaugums par 5 procentpunktiem ir izteikta labvēlīga pārmaiņa. Eirobarometra rezultāti atšķirīgās mērķpopulācijas dēļ nav tieši salīdzināmi ar Radara aptaujas rezultātiem.
Piederība un kopība	Kopības izjūta laika posmā no 2024. līdz 2026. gadam pieaugusi no 43% līdz 52% un ir 1 procentpunktu zemāka nekā Radara bāzes mērījumā. Piederības izjūta 2024.–2026. gadā pieaugusi no 70% līdz 73%, taču joprojām ir par 3 procentpunktiem zemāka nekā Radara bāzes mērījumā.	Kopības izjūtas pieaugums kopš 2024. gada ir izteikta labvēlīga pārmaiņa, un rādītājs ir gandrīz atgriezies Radara bāzes līmenī. Piederības izjūtas pieaugums kopš 2024. gada vērtējams piesardzīgi.

Tabulas turpinājums ➔

Joma	Rezultāti	Secinājums
Pieņemtības izjūta un starpgrupu attiecības	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas pieņemti Latvijā, samazinājies no 68% līdz 61%. To iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav iebildumu pret nevienu no aptaujā minētajām kaimiņu grupām, sarucis no 34% līdz 25%. Savukārt etnisko spriedzi saskatošo iedzīvotāju īpatsvars pieaudzis no 52% līdz 57%.	Visas trīs ir izteiktas nelabvēlīgas pārmaiņas. Tomēr attieksme pret aptaujā minētajām kaimiņu grupām un etniskās spriedzes uztvere raksturo atšķirīgus starpgrupu attiecību aspektus. Viena indikatora rezultātu nevar izmantot, lai izdarītu secinājumus par otru.
Politikas un institūciju vērtējumi	Vilšanās Latvijas politikā pieaugusi no 59% līdz 72%. To iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka politiskos uzskatus var paust brīvi un bez bailēm, samazinājies no 47% līdz 42%. Savukārt to iedzīvotāju īpatsvars, kuri neuzticas nevienai no aptaujā iekļautajām demokrātijas pamatinstitūcijām, pieaudzis no 35% līdz 39%.	Vilšanās Latvijas politikā pieaugums par 13 procentpunktiem ir lielākā nelabvēlīgā pārmaiņa sociālo attiecību dimensijā. Politisko uzskatu paušanas brīvības vērtējuma samazinājums par 5 procentpunktiem ir izteikta nelabvēlīga pārmaiņa, bet institucionālās neuzticēšanās pieaugums par 4 procentpunktiem – mērena nelabvēlīga pārmaiņa.
Praktiskā pieejamība	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri norāda uz interneta un tehnoloģiju pieejamības šķēršļiem, samazinājies no 11% līdz 5%, kultūras pasākumu un iestāžu pieejamības šķēršļiem – no 13% līdz 6%, kvalitatīvas izglītības pieejamības šķēršļiem – no 19% līdz 13%, bet mācību un pārkvalificēšanās iespēju pieejamības šķēršļiem – no 25% līdz 18%. To iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka sabiedrībā ne visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus, samazinājies no 38% līdz 34%.	Pirmo četru pieejamības šķēršļu rādītāju samazinājums par 6 vai 7 procentpunktiem ir izteikta labvēlīga pārmaiņa. Savukārt nevienlīdzības vērtējuma samazinājums medicīnas pakalpojumu pieejamībā par 4 procentpunktiem ir mērena labvēlīga pārmaiņa.
Iespēju vienlīdzība	Personisko vienlīdzīgo iespēju vērtējums laika posmā no 2024. līdz 2026. gadam saglabājies 36% līmenī, lai gan vairāku pakalpojumu un iespēju pieejamības rādītāji ir uzlabojušies. Vienlaikus 83% iedzīvotāju uzskata, ka ienākumu atšķirības Latvijā ir pārāk lielas.	Praktiskās pieejamības uzlabojumi nav atspoguļojušies personisko vienlīdzīgo iespēju vērtējumā. Tas liecina, ka pakalpojumu pieejamība un iedzīvotāju vērtējums par savām iespējam tikt dzīvē uz priekšu raksturo atšķirīgus pieredzes aspektus.

Piezīme. *Procentpunktu atšķirības interpretētas tikai tieši salīdzināmos mērījumos. Radara bāzes un 2024. gada starpposma rezultāta izmantošanas principi izklāstīti 2.2. un 3.2. sadaļā.* ***Avots:*** *2023. gada Radara ziņojums, 2024. gada starpposma mērījums un SKDS/PROVIDUS 2026. gada marta aptauja.*

8.3. Reģionu un vecuma grupu atšķirības

Nevienai teritorijai nav vienmērīgi labāku vai sliktāku rezultātu visos rādītājos. Katrā teritorijā vērojams gan stiprās puses, gan riski. Turklāt pilsētu teritorijas salīdzinātas tikai ar citām pilsētu teritorijām, bet lauku teritorijas – tikai ar citām lauku teritorijām.

Pilsētu teritorijas

Vidzemes pilsētās vairāki identitātes un sociālo attiecību rādītāji ir salīdzinoši labvēlīgāki. Vienlaikus tieši tur ir lielākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā nav palīdzējuši nevienam svešiniekam (26%).

Rīgā salīdzinājumā ar citām pilsētu teritorijām vismazāk iedzīvotāju jūtas pieņemti Latvijā (54%) un izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem (44%).

Kurzemes un Rīgas reģiona pilsētās ir vismazākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav iebildumu pret nevienu no aptaujā minētajām kaimiņu grupām. Abās teritorijās šis rādītājs ir 17%. Kurzemes pilsētās ir arī zemākā uzticēšanās līdzcilvēkiem (27%).

Latgales pilsētās ir vismazākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka Latvijā politiskos uzskatus var paust brīvi un bez bailēm (28%), kā arī to, kuri ir gatavi aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā (40%).

Lauku teritorijas

Rīgas reģiona, Vidzemes un Zemgales lauku teritorijās piederību Latvijai izjūt 82% iedzīvotāju. Rīgas reģiona un Vidzemes lauku teritorijās salīdzinoši labi ir arī vairāki politiskās rīcībspējas un ekonomisko iespēju rādītāji.

Zemgales lauku teritorijās ir vismazākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka viņu balsij ir nozīme (29%), un vislielākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir vīlušies Latvijas politikā (82%). Tur arī 45% netic, ka trūcīgs cilvēks Latvijā ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts, bet 46% uzskata, ka sabiedrībā ne visiem ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus.

Latgales lauku teritorijās vairāki ar saikni ar valsti un politiku saistītie rādītāji ir zemāki nekā citās lauku teritorijās. Vienlaikus tur ir vismazākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuri saskata etnisko spriedzi (44%) vai nevienlīdzīgas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus (20%).

Kurzemes lauku teritorijās vismazākais ir to iedzīvotāju īpatsvars, kuri izjūt aizvainojumu pret valsti (18%). Vienlaikus tur ir vismazākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav iebildumu pret nevienu no aptaujā minētajām kaimiņu grupām (20%), un vislielākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuri nav palīdzējuši nevienam svešiniekam (28%).

Vecuma grupas

2026. gada rezultāti rāda, ka 18–30 gadus vecu respondentu grupā vairāku indikatoru rezultāti ir labvēlīgāki nekā 50 gadus vecu un vecāku respondentu grupā.

Jaunākie respondenti biežāk uzskata, ka viņu balsij ir nozīme (55% salīdzinājumā ar 39%) un ka viņiem ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu (45% salīdzinājumā ar 30%). Viņiem arī biežāk nav iebildumu pret nevienu no aptaujā minētajām kaimiņu grupām (33% salīdzinājumā ar 21%) un retāk trūkst mācību un pārkvalificēšanās iespēju (7% salīdzinājumā ar 23%). Arī pilsoniski neaktīvo iedzīvotāju īpatsvars jaunākajā grupā ir mazāks – 52% salīdzinājumā ar 67%.

Vienlaikus 63% jaunāko respondentu saskata etnisko spriedzi, bet līdzcilvēkiem uzticas 38%. Tas rāda, ka jaunākās grupas labvēlīgais vērtējums atsevišķās jomās nenozīmē vienādi pozitīvus rezultātus visos saliedētības aspektos.

Vecuma un ģimenes sarunvalodas mijiedarbība

Politisko uzskatu paušanas brīvības un personisko iespēju vērtējumā atšķirība starp respondentiem, kuri ģimenē runā latviski, un tiem, kuri ģimenē runā krieviski, vecākajā grupā ir ievērojami lielākas nekā jaunākajā grupā.

Jaunākajā grupā 55% latviski un 37% krieviski runājošo respondentu uzskata, ka Latvijā politiskos uzskatus var paust brīvi un bez bailēm. Vecākajā grupā tā uzskata attiecīgi 53% un 17%.

Vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu jaunākajā grupā saskata 46% latviski un 41% krieviski runājošo respondentu, bet vecākajā grupā – attiecīgi 39% un 17% vecākajā grupā.

Abās vecuma grupās latviski un krieviski runājošo respondentu atbildes būtiski atšķiras arī piederības izjūtā, gatavībā aizstāvēt Latviju un pieņemtības izjūtas vērtējumā**.**

8.4. Neatbildētie jautājumi

2026. gada rezultāti rāda, ka vairāki saliedētības rādītāji ir savstarpēji saistīti. Iedzīvotāji, kuri jūtas pieņemti Latvijā, biežāk izjūt piederību Latvijai un kopību ar citiem Latvijas iedzīvotājiem, vairāk uzticas līdzcilvēkiem un biežāk uzskata, ka viņu balsij ir nozīme, politiskos uzskatus var paust brīvi un viņiem ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu. Savukārt tie, kuri ir vīlušies Latvijas politikā, biežāk izjūt aizvainojumu pret Latvijas valsti un neuzticas demokrātijas pamatinstitūcijām.

Šīs sakarības parāda, kuri rādītāji mainās līdztekus, taču neļauj noteikt cēloņsakarības. Tas arī neizskaidro, kāpēc konkrētie rādītāji laika gaitā ir mainījušies.

Turpmāk nepieciešams padziļināti pētīt:
- kāpēc sarucis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas Latvijā pieņemti;
- kāpēc pieaugusi vilšanās Latvijas politikā;

- kāpēc vairāk iedzīvotāju saskata etnisko spriedzi;
- kāpēc mazāk iedzīvotāju uzskata, ka politiskos uzskatus Latvijā var paust brīvi un bez bailēm;
- kāpēc vairāk iedzīvotāju norāda uz personīgu saskarsmi ar korupciju vai tās novērošanu.

Šie jautājumi ir iekļauti 10.3. sadaļā noteiktajās turpmākās izpētes prioritātēs.

Daži šķietami līdzīgi indikatori tomēr raksturo atšķirīgus saliedētības aspektus. Piemēram, uzticēšanās līdzcilvēkiem būtiski neatšķiras atkarībā no tā, vai persona pēdējo 12 mēnešu laikā ir palīdzējusi svešiniekam. Arī kopības izjūta nav cieši saistīta ar iesaistīšanos pilsoniskajās aktivitātēs. Tāpat atšķirīgus uztveres līmeņus raksturo attieksme pret dažādām grupām kā iespējamiem kaimiņiem un etniskās spriedzes uztvere; kā arī personīgo iespēju vērtējums un viedoklis par ienākumu nevienlīdzību. Pirmais rādītājs katrā pārī atspoguļo paša cilvēka attieksmi vai personisko situāciju, bet otrais – viņa priekšstatu par sabiedrību kopumā. Tāpēc viena indikatora rezultāti vai pārmaiņas neļauj tieši spriest par otra indikatora tendencēm.

9. Rīcībpolitikas rekomendācijas

2026. gada Sabiedrības saliedētības radara rezultāti rāda, ka samazinājies to iedzīvotāju īpatsvars, kuri Latvijā jūtas pieņemti. Pēdējo divu gadu laikā 61% iedzīvotāju nav piedalījušies nevienā no aptaujā ietvertajām pilsoniskajām aktivitātēm, un 42% piekrīt, ka viņu balsij Latvijā ir nozīme. Šie rezultāti norāda uz nepieciešamību paplašināt iedzīvotāju iespējas iesaistīties, sadarboties un ietekmēt viņiem nozīmīgus lēmumus.

Radara rezultātus ietekmē plašs sabiedrisko un politisko procesu kopums. Tomēr šīs rekomendācijas koncentrējas uz jomām, kurās valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī saliedētības iniciatīvu finansētājiem ir konkrētas iespējas rīkoties. Rekomendāciju mērķis ir piedāvāt praktiskus un mērķētus risinājumus, kas var stiprināt iedzīvotāju līdzdalību, savstarpējo sadarbību, piederības izjūtu un uzticēšanos.

Rekomendāciju izstrāde sākās 2026. gada septembrī ar Radara rezultātu padziļinātu apspriešanu ekspertu grupā. Eksperti noteica indikatorus, kuriem nepieciešams pievērst īpašu uzmanību, izvērtēja institūciju iespējas tos ietekmēt un izvirzīja sākotnējos rīcības priekšlikumus. Pēc apspriedes priekšlikumi tika apkopoti, precizēti un nodoti atkārtotai ekspertu vērtēšanai. Eksperti izvērtēja katra priekšlikuma nozīmīgumu, tā iekļaušanas nepieciešamību radara ziņojumā, kā arī sniedza komentārus par priekšlikumu saturu un formulējumiem.

Balstoties uz ekspertu vērtējumiem un komentāriem, sagatavotas septiņas rekomendācijas valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī citiem saliedētības iniciatīvu finansētājiem un īstenotājiem. Līdzīgie priekšlikumi ir apvienoti, katrai rekomendācijai skaidri nosakot risināmo problēmu, veicamo darbību, tās adresātu un sagaidāmo ieguldījumu sabiedrības saliedētības stiprināšanā. Rekomendācijas nodaļā sakārtotas tematiskā secībā.

Politikas veidotāju iesaiste nepieciešama gadījumos, kad rekomendāciju īstenošanai nepieciešamas normatīvo aktu izmaiņas vai papildu valsts vai pašvaldību budžeta finansējums. Savukārt institūcijas, kas administrē saliedētības iniciatīvu finansēšanas programmas, var rekomendācijas iestrādāt programmu mērķos, nosacījumos un programmu vērtēšanas kritērijos.

Ar projektu finansēšanu saistītās rekomendācijas piemērojamas programmās un projektu konkursos, kuru mērķis ir sabiedrības saliedētības veicināšana. Lai nodrošinātu rekomendācijās paredzēto darbību īstenošanu, nepieciešams attīstīt mērķētas saliedētības programmas vai atsevišķus projektu konkursu virzienus, paredzot tiem atbilstošu finansējumu un īstenošanas laiku.

Ja šādu programmu vai konkursu virzienu izveide nav iespējama esošā finansējuma ietvaros, politikas veidotājiem jāvērtē iespēja piešķirt papildu līdzekļus valsts vai pašvaldības budžetā. NVO fondā un Mediju atbalsta fondā no rekomendācijām izrietošās prasības jānosaka kā vēlamas vai obligātas tikai tajos projektu konkursos vai to virzienos, kuru mērķis ir sabiedrības saliedētības veicināšana. Tās nav vispārēji attiecināmas uz projektiem, kuriem noteikti citi NVO vai mediju darbības mērķi.

9.1. Veidot saliedētības projektus kopā ar iedzīvotājiem un mazināt šķēršļus viņu līdzdalībai

Adresāti: SIF un citas institūcijas, kas finansē saliedētības projektus, ciešā sadarbībā ar šo projektu īstenotājiem.

Tā kā Latvijā ir sarucis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas pieņemti sabiedrībā, saliedētības iniciatīvām ir jārada vide, kurā ikviens dalībnieks jūtas gaidīts un sadzirdēts. Šai mērķauditorijas iesaistei jāsākas jau pašā projekta plānošanas sākumposmā – iedzīvotājiem ir jādod reāla iespēja izcelt sev aktuālos jautājumus, līdzveidot piedāvāto saturu un atklāti norādīt, kāds praktiskais atbalsts viņiem ir nepieciešams, lai spētu tajā pilnvērtīgi piedalīties.

Jau pirms projekta pieteikuma iesniegšanas tā veidotājiem iecere ir jāpārrunā ar mērķauditoriju, īpaši uzrunājot cilvēkus, kuriem līdz šim ir bijušas ierobežotas iespējas ietekmēt šādu iniciatīvu saturu. Atkarībā no plānotā projekta mēroga šī iesaiste var izpausties kā mērķēta saruna, kopīga ideju apspriešana vai plānoto aktivitāšu praktiska izmēģināšana. Izņēmuma gadījumos jaunu apspriešanu var aizstāt ar iepriekš iegūtām dalībnieku atsauksmēm, ja tās attiecas uz līdzīgu ieceri un joprojām raksturo mērķauditorijas vajadzības. Projektu pieteikumos ir īsi jāpamato, kā iedzīvotāju ieteikumi ir ietekmējuši ieceres izvēli vai tās pilnveidi.

Vienlaikus projekta veidotājiem sadarbībā ar potenciālajiem dalībniekiem ir jāidentificē iespējamie šķēršļi, kas varētu ierobežot viņu iesaisti, piemēram, nepiemērots norises laiks vai vieta, sarežģīta pieteikšanās kārtība, neskaidra informācija vai praktiskas dabas grūtības. Dalībniekiem ir jārada iespēja atklāti paust nepieciešamību

pēc praktiska atbalsta, piemēram, transporta nodrošināšanas vai bērnu pieskatīšanas. Sabiedrības saliedētības programmu nosacījumos jāparedz projektu plānošana kopā ar iedzīvotājiem un viņu dalībai nepieciešamais atbalsts. NVO fonda projektos, kuru mērķis ir veicināt sabiedrības saliedētību, šīm prasībām jābūt vēlamām. Būtiski ir arī nodrošināt, lai pieteikumos un atskaitēs pieprasītās informācijas apjoms nebūtu pārmērīgs un atbilstu attiecīgā projekta mērogam.

Sagaidāmais rezultāts. Projektu saturs atbildīs dalībnieku faktiskajām vajadzībām, un nodrošinātais praktiskais atbalsts pavērs iespēju iesaistīties arī tiem iedzīvotājiem, kuriem tas citādi nebūtu iespējams.

Saistība ar SIF programmām. SIF administrētajās sabiedrības saliedētības programmās jāparedz iedzīvotāju iesaiste projektu plānošanā un viņu dalības šķēršļu mazināšana. NVO fondā šīs prasības jānosaka kā vēlamas projektos, kuru mērķis ir veicināt sabiedrības saliedētību; tās nav vispārēji attiecināmas uz projektiem ar citiem NVO darbības mērķiem. SIF jāattīsta arī jaunas mērķētas saliedētības programmas vai atsevišķi konkursu virzieni, kuros projektu kopradei ar iedzīvotājiem un dalībai nepieciešamajam atbalstam paredzēts pietiekams laiks un finansējums. Programmu nosacījumiem jāļauj segt pamatotas dalības šķēršļu mazināšanas izmaksas, savukārt pieteikumos un atskaitēs pieprasītās informācijas apjomam jābūt samērīgam ar projekta mērogu.

Politikas veidotājiem valsts un pašvaldību budžetos jāparedz papildu finansējums kopradei un dalības šķēršļu mazināšanai, ja esošo programmu līdzekļi šo atbalstu nesedz.

Radara dati. Šobrīd Latvijā pieņemti jūtas 61% iedzīvotāju, kas iezīmē kritumu salīdzinājumā ar 68% Radara bāzes mērījumā (indikators Nr. 3). Piederību Latvijai izjūt 73% iedzīvotāju (indikators Nr. 1). Tādēļ, plānojot jaunas iniciatīvas, ir svarīgi aktīvi uzklausīt dažādu sabiedrības grupu pārstāvjus un padziļināti izprast viņu specifiskās vajadzības.

Reģioni. Situācija, kurā liela daļa iedzīvotāju nejūtas pieņemti Latvijā, ir īpaši izaicinoša Rīgā un Latgales laukos, kur pieņemti jūtas vien 54% iedzīvotāju (salīdzinājumam – citās Latvijas pilsētās šis rādītājs ir 57–78%, bet citos lauku reģionos tas sasniedz 66–72%). Līdz ar to tieši šajās divās teritorijās iedzīvotāju aktīva iesaiste projektu plānošanā ir svarīga.

9.2. Veicināt regulāru sadarbību starp dažādām sabiedrības grupām

Adresāti. SIF, pašvaldības un citas institūcijas, kas atbalsta vietējās kopienas un sabiedrības saliedētību.

Kopš 2024. gada ir pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem, šim rādītājam atkal pietuvojoties sākotnējam Radara bāzes līmenim. Lai šo pozitīvo tendenci uzturētu un stiprinātu, ir būtiski veicināt regulāru dažādu sabiedrības grupu sadarbību, jo tieši šāda mijiedarbība sniedz cilvēkiem iespēju personīgi iepazīties, nojaukt saskarsmes barjeras un iemācīties paļauties vienam uz otru. Jāveicina regulāras tikšanās, kurās sabiedrības grupas, kas ikdienā saskaras reti, varētu kopīgi īstenot pašu izvēlētas iniciatīvas. Piemēram, dažādu paaudžu vai tautību iedzīvotāji var apvienoties apkaimes labiekārtošanai vai kultūras pasākuma rīkošanai. Būtiski, lai dalībnieki paši vienotos par mērķiem un uzņemtos konkrētus uzdevumus to īstenošanā. Savukārt projektu veidotājiem pieteikumos skaidri jāpamato, kuras sabiedrības grupas iecerēts satuvināt, kādi būs to uzrunāšanas veidi un plānotās kopīgās aktivitātes.

Gadījumos, kad dalībnieku latviešu valodas zināšanu līmenis atšķiras, kopīgās norises jāstrukturē tā, lai ikviens spētu iesaistīties un lietot valodu atbilstoši savām prasmēm. Nodarbību vadītājiem ir jāsniedz mērķtiecīgs iedrošinājums un atbalsts tiem dalībniekiem, kuri saziņā latviešu valodā vēl nejūtas droši vai pārliecināti.

Projekta izvērtējumā jāanalizē ne tikai kopīgi paveiktais, bet arī savstarpējās sadarbības sekmīgums. Ja viens no projekta mērķiem ir latviešu valodas praktizēšana, plānotajās dalībnieku aptaujās vai pārrunās jānoskaidro, kādas iespējas viņiem bijušas runāt latviski un cik droši viņi jutušies, to darot. Turklāt jau projekta plānošanas laikā ir vēlams paredzēt un iestrādāt mehānismus, kas iedzīvotājiem ļautu veiksmīgi turpināt sadarbību arī pēc iniciatīvas beigām.

Sagaidāmais rezultāts. Dalībnieki iepazīst pārstāvjus no citām sabiedrības grupām, tādējādi iegūstot vērtīgu kopīga darba pieredzi. Savukārt tie iedzīvotāji, kuriem ir nepieciešama valodas prakse, kopīgajās aktivitātēs dabiski lieto un pilnveido latviešu valodas zināšanas.

Saistība ar SIF programmām. SIF sabiedrības saliedētības programmās jāatbalsta regulāra dažādu iedzīvotāju grupu sadarbība, paredzot tai atbilstošu projektu ilgumu un finansējumu. NVO fonda projektos, kuru mērķis ir veicināt sabiedrības saliedētību ar dažādu grupu sadarbību, regulāras kopīgas aktivitātes un dalībnieku iesaiste

to veidošanā jānosaka kā vēlamas prasības. Tās nav vispārēji attiecināmas uz NVO fonda projektiem ar citiem mērķiem. Jaunajās mērķētajās saliedētības programmās vai konkursu virzienos jāparedz atbalsts ilgstošākai kopienu sadarbībai, tostarp dalībnieku uzrunāšanai, tikšanos organizēšanai un sadarbības turpināšanai pēc projekta beigām. Ja viens no projekta mērķiem ir latviešu valodas praktizēšana, jāparedz arī šim nolūkam nepieciešamais atbalsts.

Radara dati. Kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem pašlaik izjūt 52% respondentu (indikators Nr. 5), salīdzinot ar 43% 2024. gadā un 53% Radara bāzes mērījumā. Salīdzinājumā ar 2024. gadu īpatsvars ir pieaudzis par 9 procentpunktiem. Līdzcilvēkiem uzticas 35% aptaujāto (indikators Nr. 12), bet Latvijā pieņemti jūtas 61% (indikators Nr. 3). Savukārt 7% iedzīvotāju atzīst, ka saskarsmē ar citas tautības Latvijas iedzīvotājiem nekad nelieto latviešu valodu (indikators Nr. 8).

Reģioni. Rīgā īpaši jāatbalsta regulāru sadarbību starp dažādām iedzīvotāju grupām, jo kopību ar visiem valsts iedzīvotājiem tur izjūt vien 44% (salīdzinājumam – citās pilsētās šis rādītājs svārstās 53–60% robežās). Kurzemes pilsētās sadarbības veicināšana ir īpaši svarīga savstarpējās uzticēšanās un iepazīšanās stiprināšanai – tur līdzcilvēkiem uzticas tikai 27% iedzīvotāju, kamēr citviet pilsētās tie ir 34–45%. Tāpat arī Latgales lauku teritorijās kopīgajās aktivitātēs ir aktīvi jāiesaista dažādu grupu pārstāvji, ņemot vērā, ka šajā reģionā pieņemti jūtas tikai 54% iedzīvotāju.

Vienlaikus Latgalē ir pastiprināti jāveicina tādas kopīgas iniciatīvas, kas mudina dažādu tautību iedzīvotājus savstarpēji sazināties latviski. Latgales pilsētās 16% aptaujāto saskarsmē ar citu tautību cilvēkiem latviešu valodu nelieto nekad (citās pilsētās šis rādītājs ir 2–12%), savukārt Latgales laukos šādu atbildi sniedz 9% iedzīvotāju (citos lauku reģionos tie ir tikai 1–5%).

9.3. Atvieglot atbalsta saņemšanu iedzīvotāju pašu iniciatīvām

Adresāti. SIF, pašvaldības un citas kopienu iniciatīvu atbalstītājas institūcijas sadarbībā ar NVO.

Tā kā vairākums iedzīvotāju pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījušies nevienā no aptaujā ietvertajām pilsoniskajām aktivitātēm, nelielu un kopīgu ieceru īstenošana var kalpot par pirmo praktisko līdzdalības pieredzi. Tas dod cilvēkiem iespēju pārliecināties, ko viņi paši var paveikt savas apkaimes vai vietējās kopienas labā.

Atbalsts ir jāparedz nelielām iedzīvotāju iniciatīvām, kas vērstas uz dzīvesvides uzlabošanu apkaimē vai kopienā. Būtiski, lai šis atbalsts būtu pieejams arī tādām iedzīvotāju grupām, kurām nav savas reģistrētas biedrības un iepriekšējas pieredzes projektu pieteikumu sagatavošanā. Atkarībā no konkrētās ieceres, atbalsts var ietvert telpu, materiālu vai aprīkojuma nodrošināšanu, kā arī speciālistu konsultācijas un palīdzību. Lēmumu par iniciatīvas saturu un tās īstenošanas veidu pieņem paši iedzīvotāji.

Iedzīvotāju grupām, kurām nav savas reģistrētas biedrības, nepieciešamo atbalstu var nodrošināt pašvaldība vai cita organizācija. Vienlaikus SIF un citiem finansējuma sniedzējiem ir jāizvērtē iespēja nelielu finansējumu piešķirt tieši neformālām iedzīvotāju grupām, identificējot, kādas izmaiņas programmās vai normatīvajos aktos tam būtu nepieciešamas. Abos gadījumos pieteikšanās un atskaitīšanās procedūrām ir jābūt vienkāršotām, nodrošinot, ka pieprasītās informācijas apjoms ir samērīgs ar saņemtā atbalsta apmēru.

Politikas veidotājiem valsts un pašvaldību līmenī jāizvērtē un jāvirza izvēlētā atbalsta modeļa ieviešanai nepieciešamās normatīvo aktu izmaiņas, vajadzības gadījumā arī likumu grozījumi.

Sagaidāmais rezultāts. Iedzīvotājiem ir radīta iespēja īstenot kopīgas ieceres arī bez reģistrētas biedrības statusa un bez iepriekšējas pieredzes projektu sagatavošanā.

Saistība ar SIF programmām. SIF jāattīsta mērķēta saliedētības programma vai atsevišķs konkursu virziens nelielām iedzīvotāju kopīgām iniciatīvām, paredzot vienkāršu pieteikšanos un atskaitīšanos, kā arī atbalsta pieejamību grupām bez savas reģistrētas biedrības. Šādu atbalstu var organizēt ar NVO vai pašvaldību starpniecību, vienlaikus izvērtējot iespējas finansējumu piešķirt tieši iedzīvotāju grupām. NVO inkubatorā jāparedz iespēja pilnveidot šādu palīdzību sniedzošo organizāciju prasmes.

Radara dati. Pētījuma dati liecina, ka pēdējo divu gadu laikā nevienā no aptaujā ietvertajām pilsoniskajām aktivitātēm nav iesaistījušies 61% iedzīvotāju (salīdzinājumam – 2024. gadā šis rādītājs bija 63%; indikators Nr. 14). Savukārt apgalvojumam, ka viņu balsij Latvijā ir nozīme, piekrīt 42% iedzīvotāju (indikators Nr. 10).

Reģioni. Atbalsts iedzīvotāju kopīgām iniciatīvām ir prioritāri jāattīsta Zemgales un Latgales lauku teritorijās.

Apgalvojumam par savas balss nozīmi Latvijā piekrīt tikai 29% Zemgales un 31% Latgales lauku iedzīvotāju, kamēr pārējos lauku reģionos šis īpatsvars svārstās no 42% līdz 56%. Latgales laukos 72% iedzīvotāju pēdējos divos gados nav piedalījušies nevienā no aptaujā ietvertajām pilsoniskajām aktivitātēm; pārējo reģionu laukos šis īpatsvars ir 51–66%.

9.4. Iesaistīt iedzīvotājus lēmumu sagatavošanā un izskaidrot, kā izmantoti viņu priekšlikumi

Adresāti. Valsts iestādes un pašvaldības, kas gatavo iedzīvotājiem būtiskus lēmumus.

Iedzīvotājiem ir jānodrošina iespēja ietekmēt lēmumus, kas tieši skar viņu ikdienu, kā arī jāsaņem atgriezeniskā saite par sniegto priekšlikumu izvērtēšanu. Šāda iesaiste veicina iedzīvotāju izpratni par to, kā viņu līdzdalība reāli ietekmē iestāžu darbu un pieņemtos lēmumus.

Pirms iestāde maina pakalpojumu vai atbalsta saņemšanas nosacījumus vai pieņem citus sabiedrībai būtiskus lēmumus, tai ir iepriekš jāidentificē, kuras mērķgrupas šīs izmaiņas skars un kāda būs to ietekme. Apspriešanas procesā ir īpaši svarīgi iesaistīt tos iedzīvotājus, kuri šādās diskusijās līdz šim ir piedalījušies reti. Viņu praktiskā pieredze ir jāizmanto risinājuma izvēlē un to grūtību savlaicīgā novēršanā, ko plānotās izmaiņas varētu radīt.

Iestādes var organizēt iedzīvotāju uzklausīšanu, izmantojot iedzīvotāju padomes, mērķētas sarunas ar pakalpojumu lietotājiem vai sadarbojoties ar vietējām organizācijām. Pirms apspriedes sākuma dalībniekiem skaidri jāizskaidro, kāds lēmums tiek gatavots, kādi alternatīvie risinājumi tiek apsvērti un kāda ir priekšlikumu iesniegšanas kārtība. Dalībniekiem ir jādod iespēja brīvi paust arī kritiskus vai nepopulārus viedokļus, nepārkāpjot likumā noteiktās robežas.

Pēc apspriedes noslēguma iestādei ir jāsagatavo un jānosūta dalībniekiem saprotams kopsavilkums par saņemtajiem priekšlikumiem, norādot, kuri no tiem ir izmantoti lēmuma sagatavošanā, bet kuri un kādu iemeslu dēļ nav atbalstīti. Līdzīga satura priekšlikumus kopsavilkumā ir pieļaujams apvienot. Pēc lēmuma galīgās pieņemšanas iestādei ir pienākums skaidrot, kādas tieši izmaiņas sagaida dažādas iedzīvotāju grupas un kā tiks organizēta pāreja uz jauno kārtību.

Sagaidāmais rezultāts. Lēmumu izstrādē tiek jēgpilni izmantota tās sabiedrības daļas pieredze, uz kuru šie lēmumi tieši attiecas. Apspriedes dalībnieki saprot, kuri viņu priekšlikumi ņemti vērā un kāpēc citi nav atbalstīti.

Saistība ar SIF programmām. SIF sabiedrības saliedētības programmās jāatbalsta tādu iedzīvotāju līdzdalība lēmumu sagatavošanā, kuru pieredze un viedokļi līdz šim bijuši nepietiekami pārstāvēti. NVO fonda projektos, kuru mērķis ir veicināt sabiedrības saliedētību ar iedzīvotāju līdzdalību lēmumu pieņemšanā, šo iedzīvotāju mērķtiecīga uzrunāšana un atbalsts priekšlikumu sagatavošanā un iesniegšanā jānosaka kā obligātas prasības. Tās nav vispārēji attiecināmas uz NVO fonda projektiem ar citiem mērķiem. Jaunajās mērķētajās saliedētības programmās jāparedz atbalsta virziens iedzīvotāju, NVO un lēmumu pieņēmēju sadarbībai konkrētu lēmumu sagatavošanā. Par saņemto priekšlikumu izvērtēšanu un atgriezeniskās saites sniegšanu iedzīvotājiem atbildīga ir iestāde, kura pieņem attiecīgo lēmumu.

Radara dati. Saskaņā ar pētījuma datiem, savas balss nozīmi Latvijā saskata 42% iedzīvotāju (indikators Nr. 10), kas norāda uz minimālām izmaiņām kopš 2024. gada, kad šis rādītājs bija 41%. Arī 42% respondentu uzskata, ka Latvijā ikviens var brīvi un bez bailēm paust savus politiskos uzskatus (indikators Nr. 11).

Reģioni. Lēmumu apspriešanas procesos ir pastiprināti jāiesaista Latgales un Zemgales lauku reģionu iedzīvotāji. Apgalvojumam, ka viņu balsij Latvijā ir nozīme, piekrīt vien 31% Latgales un 29% Zemgales lauku iedzīvotāju. Tāpat Latgales pilsētās tikai 28% iedzīvotāju ir pārliecināti, ka Latvijā politiskos uzskatus var paust brīvi un bez bailēm, kamēr citās pilsētu teritorijās šādi uzskata 39–59% iedzīvotāju.

9.5. Atbalstīt mediju saturu par dažādu sabiedrības grupu pieredzi un viedokļiem

Adresāti. SIF un Kultūras ministrija.

Mediju saturs sniedz iespēju iepazīt to sabiedrības grupu pieredzi, ar kurām ikdienā saskaramies reti, un palīdz izprast atšķirīgu uzskatu veidošanos. Mērķtiecīgi jāatbalsta tāds saturs, kas atspoguļo dažādu sabiedrības grupu dzīvi un pieredzi, īpašu uzmanību pievēršot tam, lai tiktu dota iespēja izteikties cilvēkiem, kuru skatījums publiskajā telpā šobrīd izskan retāk.

Uz sabiedrības saliedētību vērstajam mediju satura atbalstam jāveicina argumentēta diskusija, kurā var izskanēt atšķirīgi, tostarp kritiski un nepopulāri uzskati, ja vien to paušana nav pretrunā ar likumu. SIF ir jāizvērtē, vai Mediju atbalsta fonda konkursu nosacījumi pietiekami stimulē šāda satura radīšanu un dažādu grupu pieredzes atspoguļošanu, kā arī jālemj par nepieciešamajiem precizējumiem šajos nosacījumos. Svarīgi ievērot, ka tēmu, informācijas avotu un secinājumu izvēle paliek pašu mediju ziņā.

Sagaidāmais rezultāts. Atbalstītais mediju saturs dod iespēju izteikties dažādu sabiedrības grupu pārstāvjiem un palīdz plašākai auditorijai izprast viņu pieredzi.

Saistība ar SIF programmām. Mediju atbalsta fonda projektos, kuru mērķis ir veicināt sabiedrības saliedētību, dažādu sabiedrības grupu pieredzes atspoguļošana un iespēja izteikties cilvēkiem, kuru viedokļi publiskajā telpā izskan retāk, jānosaka kā vēlamas prasības. Tās jāiekļauj attiecīgo projektu konkursa nosacījumos un vērtēšanas kritērijos, neattiecinot tās vispārēji uz fonda projektiem ar citiem mediju darbības mērķiem (piemēram, pētnieciskā žurnālistika). Mērķētajā atbalstā jāparedz pietiekams laiks un finansējums dažādu grupu uzrunāšanai un viņu pieredzes izpētei. Konkrēto tēmu, informācijas avotu un secinājumu izvēlei jāpaliek mediju ziņā.

Radara dati. Pētījuma dati liecina, ka tikai 42% iedzīvotāju uzskata, ka Latvijā ikviens var brīvi un bez bailēm paust savus politiskos uzskatus (indikators Nr. 11). Šis rādītājs raksturo iedzīvotāju priekšstatus par politisko uzskatu paušanas iespējām; tas pats par sevi neparāda, kādi apstākļi šos priekšstatus veido.

Reģioni. Mediju saturā būtu vērts vairāk atspoguļot Latgales pilsētu iedzīvotāju pieredzi un skatījumus. Šajās teritorijās tikai 28% iedzīvotāju uzskata, ka Latvijā var brīvi un bez bailēm paust politiskos uzskatus (salīdzinājumam – citās pilsētās šis rādītājs ir 39–59%). Lauku teritoriju kontekstā īpaša uzmanība ir jāpievērš Latgalei un Zemgalei, kur minētajam apgalvojumam piekrīt attiecīgi tikai 25% un 30% iedzīvotāju, kamēr citos lauku reģionos šis īpatsvars sasniedz 48–53%.

9.6. Nodrošināt saprotamu informāciju un palīdzību publisko pakalpojumu saņemšanā

Adresāti. Publisko pakalpojumu sniedzēji, tostarp valsts un pašvaldību iestādes, sadarbībā ar klientu apkalpošanas darbiniekiem un vietējām atbalsta organizācijām.

Situācijās, kad iedzīvotājiem nav pieejami nepieciešamie digitālie rīki vai ir nesaprotama pieteikšanās kārtība, viņi var nesaņemt tos pakalpojumus, uz kuriem viņiem ir tiesības. Tādēļ jānodrošina gan skaidra informācija par pakalpojumu, gan praktiska palīdzība, kas ļautu personai veiksmīgi izpildīt nepieciešamās darbības un reāli izmantot pakalpojumu.

Pakalpojumu sniedzējiem ir vienkāršā un uztveramā valodā jāizskaidro pakalpojuma saņemšanas process: kādas darbības ir jāveic, kāda informācija vai dokumenti jāiesniedz un pie kā vērsties pēc palīdzības neskaidrību gadījumā. Šī informācija ir jāizplata mērķtiecīgi, lai sasniegtu tos cilvēkus, kuriem pakalpojums ir visvairāk nepieciešams, piesaistot arī vietējās organizācijas un kontaktpersonas. Lai pārliecinātos par informācijas saprotamību, ieteicams īsās sarunās ar pakalpojuma lietotājiem pārbaudīt, vai pēc skaidrojuma izlasīšanas viņiem ir skaidri turpmākie soļi.

Pakalpojumu sniedzējiem ir jānodrošina atbalsts pa tālruni vai klātienē tiem iedzīvotājiem, kuri nevar patstāvīgi izmantot digitālos rīkus. Klientu apkalpošanas procesā ir jānoskaidro konkrēti iemesli, kas liedz pieteikties patstāvīgi – vai tas ir interneta, piemērotas ierīces vai digitālo prasmju trūkums, vai arī pieteikšanās kārtība ir pārāk sarežģīta un ir vajadzīga palīdzība. Gan sniegtajam atbalstam, gan pakalpojuma saņemšanas veidam ir jābūt pielāgotam šīm specifiskajām vajadzībām, pakalpojuma sniedzējam pārliecinoties, ka ar saņemto palīdzību klients spēj veiksmīgi pabeigt procesu un saņemt pakalpojumu.

Ja nepieciešama papildu klientu apkalpošanas kapacitāte, politikas veidotājiem tās finansējums jāparedz attiecīgajos valsts vai pašvaldību budžetos.

Sagaidāmais rezultāts. Cilvēks saprot, kā saņemt sev pienākošos pakalpojumus, un saņem palīdzību nepieciešamo darbību veikšanai.

Saistība ar SIF programmām. SIF sabiedrības saliedētības programmās jāņem vērā to iedzīvotāju vajadzības, kuriem nesaprotama informācija vai digitālās piekļuves grūtības kavē publisko pakalpojumu saņemšanu. Jaunajās mērķētajās saliedētības programmās jāparedz iespēja atbalstīt vietējās organizācijas, kas šos

iedzīvotājus uzrunā, palīdz saprast pakalpojumu saņemšanas kārtību un sazināties ar pakalpojumu sniedzējiem. Ja šādas darbības īsteno NVO fonda projektā, kura mērķis ir veicināt sabiedrības saliedētību, saprotama informācija un mērķgrupai pieejams palīdzības saņemšanas veids jānosaka kā obligātas prasības. Tās nav vispārēji attiecināmas uz NVO fonda projektiem ar citiem mērķiem. Par paša publiskā pakalpojuma pieejamību un klientu apkalpošanu joprojām atbildīgs ir pakalpojuma sniedzējs.

Radara dati. Pētījuma dati atklāj, ka 5% iedzīvotāju ikdienā nav pieejams internets un tehnoloģijas digitālo pakalpojumu lietošanai (indikators Nr. 25).

Reģioni. Pakalpojumu saņemšana ir īpaši jāatvieglo Zemgales lauku iedzīvotājiem, jo tur 12% respondentu norāda uz interneta un tehnoloģiju trūkumu digitālo pakalpojumu lietošanai (salīdzinājumam – citos lauku reģionos šis īpatsvars ir 1–8%). Pilsētu teritorijās īpaša uzmanība jāpievērš Vidzemei un Zemgalei, kur uz šādu trūkumu norāda 10% iedzīvotāju katrā reģionā, kamēr citās pilsētās šis rādītājs ir tikai 4–5%.

9.7. Sagatavot iedzīvotājus savstarpējai palīdzībai krīzēs un nemilitārai iesaistei valsts aizsardzībā

Adresāti. Pašvaldības un par gatavību krīzēm, kā arī par aizsardzību atbildīgās valsts iestādes sadarbībā ar vietējām un brīvprātīgo organizācijām.

Radara dati rāda plašu savstarpējās palīdzības pieredzi ikdienā un Latvijas iedzīvotāju vairākuma paustu gatavību militāra uzbrukuma gadījumā nemilitāri aizstāvēt Latviju, sniedzot atbalstu bruņotajiem spēkiem. Šie rādītāji raksturo cilvēku pieredzi un nostāju, bet neparāda viņu praktisko sagatavotību šādiem uzdevumiem. Rekomendācija paredz attīstīt iespējas apgūt konkrētus palīdzības uzdevumus un vienoties par sadarbību ar atbildīgajiem dienestiem.

Pašvaldībām ciešā sadarbībā ar operatīvajiem dienestiem un vietējām organizācijām ir jāizstrādā skaidrs mehānisms, kā krīzes apstākļos iedzīvotāji var pieprasīt palīdzību un kā brīvprātīgie var pieteikties to sniegt. Ir precīzi jādefinē, kurš apkopos un koordinēs palīdzības pieprasījumus un piedāvājumus, kā arī saskaņos brīvprātīgo iesaisti ar valsts un pašvaldības dienestu darbu. Šī procedūra ir jāiestrādā pašreizējos civilās aizsardzības un krīžu gatavības plānos.

Izstrādātā palīdzības organizēšanas kārtība ir regulāri jāpārbauda praktiskās mācībās. Tas ļaus testēt saziņas kanālu efektivitāti, brīvprātīgo iesaistes mehānismus un pārliecināties, vai atbalsts veiksmīgi sasniedz mazaizsargātās grupas, piemēram, cilvēkus ar veselības problēmām vai pārvietošanās grūtībām. Ja palīdzības sniegšanas modelis paredz sadarbību starp vairākām apkaimēm vai pašvaldībām, arī šis starpinstitūciju sadarbības aspekts ir jāiekļauj mācību scenārijos. Balstoties uz mācībās iegūtajiem secinājumiem, palīdzības organizēšanas kārtība ir jāpilnveido un attiecīgi jāaktualizē gatavības plāni.

Nemilitāra iesaiste valsts aizsardzībā. Par valsts aizsardzību atbildīgajām iestādēm sadarbībā ar pašvaldībām un NVO ir jānodrošina sabiedrībai pieejama informācija un jārīko praktiskas nodarbības par konkrētiem uzdevumiem, kurus iedzīvotāji varētu veikt militāra uzbrukuma gadījumā, lai nemilitāri atbalstītu bruņotos spēkus. Apmācību procesā dalībniekiem ir jāpalīdz izvēlēties piemērotākos uzdevumus, ņemot vērā viņu individuālās prasmes, veselības stāvokli un iespējas. Tāpat ir detalizēti jāskaidro nepieciešamie sagatavošanās soļi, pieteikšanās kārtība un jānorāda skaidri kontaktpunkti turpmākai iesaistei.

Gan gatavojoties savstarpējai palīdzībai krīzēs, gan nemilitārai iesaistei valsts aizsardzībā, atbildīgajām iestādēm jānoskaidro, kuras iedzīvotāju grupas informācija par sagatavošanās iespējām nesasniedz un kas cilvēkiem traucē piedalīties. Atbilstoši noskaidrotajam jāpielāgo informācijas saturs un izplatīšana, kā arī nodarbību norises vietas un veids.

Sagaidāmais rezultāts. Mācību dalībnieki zina, kur vērsties pēc palīdzības, kā piedāvāt atbalstu citiem un kā savu rīcību saskaņot ar atbildīgajiem dienestiem. Palīdzības organizēšanas kārtība ir pārbaudīta mācībās. Valsts aizsardzības nodarbību dalībnieki zina, kādus nemilitārus uzdevumus viņi varētu uzņemties militāra uzbrukuma gadījumā, kā tiem sagatavoties un pie kā vērsties, lai iesaistītos.

Saistība ar SIF programmām. SIF sabiedrības saliedētības programmās jāatbalsta dažādu iedzīvotāju grupu sadarbība un savstarpējās palīdzības prasmju attīstīšana, gatavojoties krīzēm. Jaunajās mērķētajās saliedētības programmās jāparedz atbalsta virziens kopienu sadarbībai ar pašvaldībām un atbildīgajiem dienestiem, tostarp brīvprātīgo uzrunāšanai un iesaistei kopīgās mācībās. NVO fonda projektos, kuru mērķis ir veicināt sabiedrības saliedētību ar kopīgu gatavošanos krīzēm, dažādu iedzīvotāju grupu iesaiste un darbību saskaņošana ar

pašvaldību vai atbildīgajiem dienestiem jānosaka kā vēlamas prasības. Tās nav vispārēji attiecināmas uz NVO fonda projektiem ar citiem mērķiem. Palīdzības koordinēšana krīzēs un nemilitārai iesaistei valsts aizsardzībā nepieciešamās apmācības paliek attiecīgo valsts iestāžu un pašvaldību atbildībā.

Politikas veidotājiem valsts un pašvaldību līmenī jāparedz papildu finansējums mācībām un brīvprātīgo sagatavošanai, ja plānoto apjomu nevar nodrošināt no esošajiem līdzekļiem.

Radara dati. Pētījuma rezultāti liecina, ka militāra uzbrukuma gadījumā 57% iedzīvotāju būtu gatavi aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā, sniedzot praktisku atbalstu bruņotajiem spēkiem (indikators Nr. 2b). Vienlaikus ikdienas solidaritātes rādītāji ir augsti: nopietnās personiska rakstura problēmās uz citu atbalstu var paļauties 79% iedzīvotāju (indikators Nr. 13), un tikai 13% respondentu pēdējo 12 mēnešu laikā nav snieguši palīdzību kādam svešiniekam (indikators Nr. 17).

Reģioni. Savstarpējās palīdzības organizēšana krīzēs jāparedz visās pašvaldībās, sadarbības partneru piesaisti un mācību scenārijus pielāgojot vietējām vajadzībām un apstiprinātajiem gatavības plāniem. Attiecībā uz valsts aizsardzību – gatavību militāra uzbrukuma gadījumā nemilitāri atbalstīt bruņotos spēkus pauž 40% Latgales pilsētu iedzīvotāju (salīdzinājumam – citās pilsētās šis rādītājs ir 51–64%). Lauku teritoriju griezumā šādu gatavību pauž 50% Latgales un 55% Zemgales lauku iedzīvotāju, kamēr pārējos lauku reģionos šis īpatsvars sasniedz 68–79%. Plānojot nemilitārās iesaistes iespējas valsts aizsardzībā, šajās teritorijās īpaši jānoskaidro, kas kavē iedzīvotāju iesaisti, un atbilstoši jāpielāgo informācija, nodarbību norises vietas un veids.

10. Ieteikumi turpmākiem mērījumiem un padziļinātiem pētījumiem

Nodaļā sniegti ieteikumi Radara laika rindu salīdzināmības saglabāšanai, rezultātu publiskošanai, indikatora Nr. 23 jaunās laika rindas turpināšanai un padziļināto pētījumu prioritātēm. Rīcībpolitikas rekomendācijas sniegtas 9. nodaļā.

10.1. Laika rindu salīdzināmība

Indikatoru kopums. Nākamajā pilnajā Radarā ieteicams saglabāt pašreizējo indikatoru saturisko tvērumu. 2029. gada mērījumā ieteicams saglabāt 29 indikatoru kopumu — 24 pamata un piecus fakultatīvos indikatorus — un trīs Radara tematiskās dimensijas. Tas ļautu turpināt tieši salīdzināmo mērījumu laika rindas. Tomēr ar indikatoru kopuma saglabāšanu vien nepietiek: jāsaglabā arī jautājumu formulējumi, atbilžu skalas, rezultātu aprēķina kārtība, mērķpopulācija un citi būtiskie mērījuma nosacījumi.

Jautājumi un skalas. Tieši salīdzināmiem indikatoriem jāsaglabā jautājuma formulējums, atbilžu skala, jautājuma vieta anketā un rezultāta aprēķina kārtība. Ja jautājums saturiski jāmaina, vienā mērījumā vecais un jaunais formulējums jāuzdod atsevišķām, salīdzināmām dalītās izlases apakšgrupām vienā un tajā pašā anketas vietā. Šāds pārbaudes dizains ļauj novērtēt, cik lielā mērā rezultātu atšķirību rada formulējuma maiņa, taču negarantē iespēju precīzi pārrēķināt agrākos rezultātus.

Mērķpopulācija un mērījuma dizains. Latvijas pilsoņu rezultāti arī turpmāk skaidri jānošķir no visu 18–75 gadus veco Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju rezultātiem. Atšķirīgu mērķpopulāciju rezultāti neveido vienu tieši salīdzināmu laika rindu. Lai mazinātu metodoloģiski radītas atšķirības, pēc iespējas jāsaglabā arī datu ieguves veids, izlases veidošanas un svēršanas pieeja, lauka darba periods un jautājumu secība. Ja kāds no šiem nosacījumiem mainās, pārmaiņas un to iespējamā nozīme jāapraksta metodoloģijas sadaļā.

Interpretācijas standarts. Publiskotajās tabulās jānorāda saliedētībai labvēlīgais pārmaiņu virziens, svērtais rezultāts, nesvērtais respondentu skaits un būtiskie salīdzināmības ierobežojumi. Procentpunktu starpības jāaprēķina no nenoapaļotiem svērtajiem rezultātiem. Tieši salīdzināmos mērījumos pārmaiņas līdz 2 procentpunktiem raksturojamas kā nelielas svārstības, 3–4 procentpunktu pārmaiņas — kā mērenas, bet vismaz 5 procentpunktu pārmaiņas — kā izteiktas.

10.2. Indikatora Nr. 23 laika rinda

Indikators Nr. 23 mēra attieksmi pret neoficiālu maksāšanu par pakalpojumu vai citu labumu no valsts vai pašvaldības iestādes. 2026. gadā izmantots precizēts jautājuma formulējums. Nākamajā mērījumā jāsaglabā šis formulējums, atbilžu varianti, rezultāta aprēķina kārtība un jautājuma vieta anketas sākumā.

Ar precizēto formulējumu iegūts 21,1% rezultāts visu iedzīvotāju izlasē un 20% Latvijas pilsoņu izlasē. 2026. gada mērījums ir jaunās laika rindas sākumpunkts; nākamais mērījums ar nemainīgiem nosacījumiem ļaus pirmoreiz novērtēt pārmaiņas. Dalītās izlases pārbaudes tehniskā informācija sniegta F pielikumā.

10.3. Padziļināto pētījumu prioritātes

Padziļinātiem pētījumiem prioritāri izvēlami indikatori un tēmas, kuros konstatēta izteikta pārmaiņa, sabiedriski nozīmīgs rezultāts vai nepietiekami izskaidrota atšķirība starp savstarpēji saistītu indikatoru rezultātiem. Pieejamie aptaujas dati un jau veiktie pētījumi šo rezultātu kontekstu raksturo tikai daļēji. Atkarībā no pētāmā jautājuma izmantojamas kvalitatīvās metodes, mērķētas papildu aptaujas vai atkārtoti mērījumi.

Tabula 10.1. ***Prioritātes turpmākiem padziļinātiem pētījumiem***

Indikators vai izpētes tēma	Novērotā pārmaiņa vai rezultāts	Pieejamo datu un pētījumu atziņas	Ieteicamā turpmākā izpēte
Nr. 3. Jūtas pieņemts Latvijā	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas pieņemti Latvijā, samazinājies no 68% līdz 61%.	2026. gada datos tas, vai respondents jūtas pieņemts Latvijā, ir statistiski saistīts ar piederības un kopības izjūtu, uzticēšanos līdzcilvēkiem, savas balss nozīmes un vienlīdzīgu iespēju vērtējumu.	Kvalitatīvās intervijās vai fokusgrupās noskaidrot, ko dažādu grupu iedzīvotāji saprot ar sajūtu, ka viņi Latvijā ir pieņemti, un ar kādu pieredzi viņi saista šo vērtējumu.

Tabulas turpinājums ➔

Indikators vai izpētes tēma	Novērotā pārmaiņa vai rezultāts	Pieejamo datu un pētījumu atziņas	Ieteicamā turpmākā izpēte
Nr. 16. Vilšanās Latvijas politikā	Vilšanās īpatsvars pieaudzis no 59% līdz 72%.	Vilšanās politikā ir statistiski saistīta ar aizvainojumu pret valsti un neuzticēšanos demokrātijas pamatinstitūcijām; vilšanos biežāk pauž arī respondenti ar zemāku politiskās izteiksmes brīvības vērtējumu.	Papildu aptaujā nošķirt vilšanos konkrētos politiskajos spēkos, politiķos vai lēmumos no vispārējas pārliecības, ka politika nespēj uzlabot cilvēku dzīvi. Kvalitatīvajās intervijās vai fokusgrupās padziļināti pētīt šo vērtējumu iemeslus un situācijas, kurās tie veidojas.
Nr. 11 un Nr. 18. Politiskās izteiksmes brīvības vērtējums un etniskās spriedzes uztvere	Politiskās izteiksmes brīvības rezultāts samazinājies no 47% līdz 42%; etnisko spriedzi saskatošo īpatsvars pieaudzis no 52% līdz 57%.	Zemāks politiskās izteiksmes brīvības vērtējums ir saistīts ar biežāku etniskās spriedzes uztveri. Fokusgrupu dalībnieki šajā kontekstā minējuši polarizāciju, diskusiju kultūras trūkumu un sabiedrības grupu savstarpēju norobežošanos.	Atsevišķi pētīt, kādas situācijas cilvēki ņem vērā, vērtējot, vai Latvijā jebkurš cilvēks var brīvi un bez bailēm paust savus uzskatus par politiskiem jautājumiem, un ko viņi saprot ar spriedzi starp etniskajām grupām. Kvalitatīvajā pētījumā aptvert darba vidi, saziņu ar valsts institūcijām, publiskās diskusijas, medijus, sociālos tīklus, valodas lietojumu un ikdienas saskarsmi.
Nr. 4. Nav iebildumu ne pret vienu no minētajām kaimiņu grupām	To iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav iebildumu ne pret vienu no aptaujā minētajām kaimiņu grupām, samazinājies no 34% Radara bāzē līdz 30% 2024. gadā un 25% 2026. gadā.	Padziļinātais pētījums raksturo, kā respondenti nošķir attieksmi pret atsevišķu cilvēku no attieksmes pret grupu kopumā un kā vērtējumu saista ar grupas lielumu.	Nākamajā mērījumā saglabāt nemainīgu kaimiņu grupu sarakstu, secību, jautājuma formulējumu un atbilžu skalu. Papildus analizēt katras grupas rezultātu atsevišķi un kvalitatīvi pētīt attieksmi pret Dienvidāzijas izcelsmes cilvēkiem, musulmaņiem, romiem un cilvēkiem ar garīga rakstura invaliditāti.
Nr. 24. Korupcijas gadījuma personiska pieredze vai novērojums	Visu iedzīvotāju izlasē apvienotais rezultāts no 2024. līdz 2026. gadam pieaudzis no 15% līdz 19%.	Indikators apvieno personiski pieredzētu un novērotu gadījumu. 2026. gada rezultāts bija saistīts ar ienākumu neuzrādīšanas un neoficiālas maksāšanas pieļaušanu, etniskās spriedzes uztveri un medicīnas pakalpojumu iespēju vērtējumu.	Gadījuma jomu, respondenta lomu, notikuma biežumu un ziņošanu par to pētīt atsevišķā padziļinātā pētījumā vai papildu aptaujā, nepaplašinot Radara indikatoru pamatmērījumu.
Praktiskā pieejamība un iespēju vienlīdzība	Pieejamības šķēršļus norāda mazāks iedzīvotāju īpatsvars, bet vienlīdzīgu iespēju rezultāts 2024. un 2026. gadā saglabājies 36% līmenī.	Atbildes uz vairākiem pieejamības indikatoriem ir savstarpēji saistītas, īpaši izglītības un mācību vai pārkvalificēšanās jomā. Personisko vienlīdzīgo iespēju vērtējums raksturo plašāku pieredzes līmeni.	Atsevišķā papildu pētījumā vērtēt, kā personiskie resursi un praktiskie apstākļi – ienākumi, veselības stāvoklis, transporta pieejamība, digitālās prasmes un informācijas pieejamība – saistīti ar iespēju praktisku izmantošanu un taisnīguma vērtējumu. Pārmaiņu secības noteikšanai vajadzīgs paneļpētījums ar atkārtotiem mērījumiem vai aptaujas datu sasaiste ar citiem atbilstošiem datu avotiem.

Piezīme: *tabulā apkopotas izpētes prioritātes, kuru izvēlē ņemts vērā pārmaiņu lielums, sabiedriskā nozīme, atšķirības starp saistītu indikatoru rezultātiem un pieejamo skaidrojumu ierobežojumi.*

11. 2026. gada Sabiedrības saliedētības radara pielikumi

Pielikumos apkopota tehniskā informācija, kas nepieciešama Radara rezultātu pārbaudei un interpretācijai. A pielikumā sniegti indikatoru jautājumu formulējumi un atbilžu skalas, B pielikumā – indikatoru definīcijas un laika rindas, C–E pielikumā – 2026. gada rezultāti demogrāfiskajās un teritoriālajās apakšizlasēs, F pielikumā – indikatora Nr. 23 dalītās izlases pārbaude, G pielikumā – strukturālā fona dati, bet H pielikumā – izmantotie pētījumi un avoti.

Pielikumu saraksts

Pielikums	Saturs
A	2026. gada Radara indikatoru jautājumu saraksts
B	29 indikatoru tehniskā matrica
C	Lielākās demogrāfisko grupu atšķirības un visu indikatoru salīdzinājums pēc dzimuma
D	Reģionu tabulas
E	Vecuma grupu un ģimenes sarunvalodas tabula
F	Indikatora Nr. 23 dalītās izlases pārbaude
G	Eurostat strukturālā fona dati
H	Izmantotie padziļinātie pētījumi un avoti

Pielikums A. Radara indikatoru jautājumi turpmākajiem mērījumiem

Tabulā apkopoti 2026. gada Radara indikatoru jautājumi un atbilžu kategorijas, kas jāsaglabā turpmākajos mērījumos. Nemaināms ir jautājumu formulējums, atbilžu skala, secība un vieta anketā, kā arī indikatora aprēķina kārtība. I2.3 un I2.4 nav Radara indikatori, bet tie saglabājami I2 jautājumu kopuma nemainībai. Indikatora Nr. 23 iepriekšējais formulējums un 2026. gada dalītās izlases pārbaude dokumentēta F pielikumā; turpmāk lietojams I23B formulējums.

Piezīme. *Indikatora Nr. 1 formulējumam 2026. gadā pievienoti vārdi "kā valstij"; šis formulējums jāsaglabā arī turpmākajos mērījumos. 2026. gada ziņojumā lietotā indikatoru numerācija turpmāk saglabājama nemainīga.*

Tabula A.1. ***Radara indikatoru jautājumi, atbilžu kategorijas un aprēķina kārtība***

Indikators un kods	Turpmāk uzdodamais jautājums vai izteikums	Atbilžu skala un indikatora aprēķins
Nr. 1 I1	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Es izjūtu piederību Latvijai kā valstij."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Neitrāli; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Grūti pateikt / NA. Rezultātā iekļauj: Pilnībā piekrītu + Drīzāk piekrītu.
Nr. 2a I2.1	Kopīgais ievads I2.1–I2.4: Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat katram no tālāk minētajiem izteikumiem? Izteikums: "Militāra uzbrukuma gadījumā esmu gatavs/–a aizstāvēt Latviju ar ieročiem rokās."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Pilnībā piekrītu + Drīzāk piekrītu.
Nr. 2b I2.2	Militāra uzbrukuma gadījumā esmu gatavs/–a aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā, sniedzot atbalstu bruņotajiem spēkiem.	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Pilnībā piekrītu + Drīzāk piekrītu.
Papildu I2.3	Militāra uzbrukuma gadījumā esmu gatavs/–a sniegt palīdzību tikai cietušajiem līdzcilvēkiem.	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Radara indikatorā neiekļauj; saglabā I2 jautājumu kopuma nemainībai.
Papildu I2.4	Militāra uzbrukuma gadījumā es noteikti atstātu valsti.	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Radara indikatorā neiekļauj; saglabā I2 jautājumu kopuma nemainībai.

Tabulas turpinājums ➔

Indikators un kods	Turpmāk uzdodamais jautājums vai izteikums	Atbilžu skala un indikatora aprēķins
Nr. 3 I3	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Es jūtos pieņemts/–a Latvijā."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Neitrāli; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Grūti pateikt / NA. Rezultātā iekļauj: Pilnībā piekrītu + Drīzāk piekrītu.
Nr. 4 I5	Šajā sarakstā minētas dažādas cilvēku grupas. Ar kuriem cilvēkiem Jūs nevēlētos dzīvot kaimiņos? Drīkst atzīmēt vairākas atbildes.	Skala: Cilvēkiem no Eiropas valstīm (piem., francūžiem, vāciešiem); Cilvēkiem no Dienvidāzijas valstīm (piem., indiešiem, pakistāniešiem); Gejiem, lesbietēm, transpersonām; Romiem; Cilvēkiem ar fiziska rakstura invaliditāti; Cilvēkiem ar garīga rakstura invaliditāti; Musulmaņiem; Ebrejiem; Ne pret vienu no minētajām grupām nav iebildumu; Grūti pateikt / NA. Rezultātā iekļauj: Ne pret vienu no minētajām grupām nav iebildumu.
Nr. 5 I6	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Es izjūtu kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Neitrāli; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Grūti pateikt / NA. Rezultātā iekļauj: Pilnībā piekrītu + Drīzāk piekrītu.
Nr. 6 I7	Lūdzu, pasakiet, vai Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Cilvēkiem mūsu valstī ir daudz kā kopīga."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Pilnībā piekrītu + Drīzāk piekrītu.
Nr. 7 I4	Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Es jūtu aizvainojumu pret Latvijas valsti."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Pilnībā piekrītu + Drīzāk piekrītu.
Nr. 8 I8	Saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem es lietoju latviešu valodu:	Skala: Nekad; Reti; Dažreiz; Bieži; Vienmēr; Grūti pateikt / NA. Rezultātā iekļauj: Nekad.
Nr. 9 I9	Cik svarīgi vai nesvarīgi Jums ir piedalīties parlamenta vēlēšanās Latvijā? Lūdzu, izmantojiet 10 punktu skalu, kur 1 nozīmē "vēlēšanām man nav nekādas nozīmes", bet 10 – "vēlēšanas uzskatu par īpaši svarīgām; tās ir svarīgākais pilsoņa pienākums".	Skala: 1–10; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Skalas vērtības 8–10.
Nr. 10 I10	Kādā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Manai balsij Latvijā ir nozīme."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Pilnībā piekrītu + Drīzāk piekrītu.
Nr. 11 I14	Latvijā jebkurš cilvēks var brīvi un bez bailēm paust savus uzskatus par politiskiem jautājumiem.	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Pilnībā piekrītu + Drīzāk piekrītu.
Nr. 12 I15	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Lielākajai daļai cilvēku var uzticēties."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Neitrāli; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Grūti pateikt / NA. Rezultātā iekļauj: Pilnībā piekrītu + Drīzāk piekrītu.
Nr. 13 I16	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Ir cilvēki, uz kuriem varu paļauties, ja man rastos nopietnas personiska rakstura problēmas."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Pilnībā piekrītu + Drīzāk piekrītu.
Nr. 14 I11	Vai Jūs pēdējo divu gadu laikā esat darījis/–usi kādu no šīm darbībām? Atzīmējiet visu, kas atbilst.	Skala: Sazinājos ar manis ievēlētajiem deputātiem pašvaldībā vai Saeimā; Piedalījos piketā vai citā protesta akcijā; Lai atrisinātu kādu visai sabiedrībai svarīgu problēmu, ziedoju tās risināšanai savu brīvo laiku vai līdzekļus; Piedalījos pašvaldības vai valsts institūcijas organizētā apspriedē, kur paudu savu viedokli; Parakstīju petīciju, sabiedriski svarīgu iniciatīvu vai atklāto vēstuli; Nedarīju neko no šeit minētā; Neatceros / NA. Rezultātā iekļauj: Nedarīju neko no šeit minētā.
Nr. 15 I12	Es Jums nosaukšu vairākas institūcijas. Lūdzu, pasakiet, kurām no tām Jūs pilnībā vai daļēji uzticaties.	Skala: Saeimai; Ministru kabinetam; Pašvaldībām; Tiesu sistēmai; Sabiedriskajiem medijiem; Sabiedriskajām organizācijām; Neuzticos nevienai no minētajām institūcijām; Grūti pateikt / NA. Rezultātā iekļauj: Neuzticos nevienai no minētajām institūcijām.

Tabulas turpinājums ➔

Indikators un kods	Turpmāk uzdodamais jautājums vai izteikums	Atbilžu skala un indikatora aprēķins
Nr. 16 I13	Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Es esmu vīlies/–usies Latvijas politikā."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Pilnībā piekrītu + Drīzāk piekrītu.
Nr. 17 I17	Pēdējo 12 mēnešu laikā es esmu palīdzējis/–usi svešiniekam vai nepazīstamam cilvēkam, kuram bija vajadzīga palīdzība.	Skala: Nekad; Reti; Dažreiz; Bieži; Ļoti bieži; Grūti pateikt / NA. Rezultātā iekļauj: Nekad.
Nr. 18 I18	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Starp dažādām etniskajām grupām Latvijā ir novērojama spriedze."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Neitrāli; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Grūti pateikt / NA. Rezultātā iekļauj: Pilnībā piekrītu + Drīzāk piekrītu.
Nr. 19 I20	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Mūsdienās Latvijā man ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu kā citiem cilvēkiem."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Ne piekrītu, ne nepiekrītu; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Pilnībā piekrītu + Drīzāk piekrītu.
Nr. 20 I19	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Cilvēks, kurš Latvijā piedzimst trūcīgs un smagi strādā, var kļūt ekonomiski nodrošināts."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Neitrāli; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Grūti pateikt / NA. Rezultātā iekļauj: Drīzāk nepiekrītu + Pilnīgi nepiekrītu.
Nr. 21 I21	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Mūsdienās Latvijā atšķirības cilvēku ienākumos ir pārāk lielas."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Ne piekrītu, ne nepiekrītu; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Pilnībā piekrītu + Drīzāk piekrītu.
Nr. 22 I22	Cik lielā mērā Jūs uzskatāt šādu uzvedību par pieņemamu vai nepieņemamu? Lūdzu, izmantojiet skalu, kur 1 nozīmē, ka šāda uzvedība ir pilnībā nepieņemama, bet 10 – ka tā ir pilnībā pieņemama. Privātpersona vai pašnodarbinātais izvairās no nodokļiem, neuzrādot savus ienākumus vai daļu no tiem.	Skala: 1–10; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Skalas vērtības 7–10.
Nr. 23 I23B	Vispārīgi runājot, ja Jūs gribētu kādu pakalpojumu vai citu labumu no valsts vai pašvaldības iestādes, cik pieņemami Jums šķiet par to kādam neoficiāli maksāt?	Skala: Vienmēr pieņemami; Dažreiz pieņemami; Nekad nav pieņemami; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Vienmēr pieņemami + Dažreiz pieņemami.
Nr. 24 I24	Vai pēdējo 12 mēnešu laikā esat pieredzējis/–usi korupcijas gadījumu vai to novērojis/–usi? Atļautas vairākas atbildes.	Skala: Jā, pieredzēju; Jā, novēroju; Nē; Atsakos atbildēt; Nezinu / NA. Rezultātā iekļauj: Jā, pieredzēju vai Jā, novēroju.
Nr. 25 I25	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Man ir pieejams internets un tehnoloģijas, lai lietotu digitālos pakalpojumus."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Neitrāli; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Grūti pateikt / NA. Rezultātā iekļauj: Drīzāk nepiekrītu + Pilnīgi nepiekrītu.
Nr. 26 I26	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Man ir pieejami kultūras pasākumi un kultūras iestādes."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Neitrāli; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Grūti pateikt / NA. Rezultātā iekļauj: Drīzāk nepiekrītu + Pilnīgi nepiekrītu.
Nr. 27 I27	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Man vai maniem tuviniekiem ir iespēja iegūt kvalitatīvu izglītību."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Neitrāli; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Grūti pateikt / NA. Rezultātā iekļauj: Drīzāk nepiekrītu + Pilnīgi nepiekrītu.
Nr. 28 I28	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Man ir iespēja mācīties, lai nepieciešamības gadījumā apgūtu profesiju vai pārkvalificētos."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Neitrāli; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Grūti pateikt / NA. Rezultātā iekļauj: Drīzāk nepiekrītu + Pilnīgi nepiekrītu.

Tabulas turpinājums ➔

Indikators un kods	Turpmāk uzdodamais jautājums vai izteikums	Atbilžu skala un indikatora aprēķins
Nr. 29 I29	Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādam apgalvojumam: "Sabiedrībā visiem neatkarīgi no dzimuma, vecuma, etniskās piederības vai invaliditātes ir vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus."	Skala: Pilnībā piekrītu; Drīzāk piekrītu; Neitrāli; Drīzāk nepiekrītu; Pilnīgi nepiekrītu; Grūti pateikt / NA. Rezultātā iekļauj: Drīzāk nepiekrītu + Pilnīgi nepiekrītu.

Apzīmējums "NA" lietots gadījumiem, kad respondents nav sniedzis saturiski interpretējamu atbildi.

Pielikums B. 29 indikatoru tehniskā matrica

Radara bāzi veido 2023. gada ziņojumā publicētie katra indikatora sākotnējie rezultāti arī tad, ja attiecīgais mērījums veikts agrāk. 2024. gada rezultāti izmantoti kā starpposma salīdzinājuma punkts. Virziena bultiņa norāda, vai saliedētībai labvēlīgāks ir augstāks (↑) vai zemāks (↓) indikatora rezultāts.

Tabula B.1. ***Indikatoru definīcijas, aprēķinā iekļautās atbildes un saliedētībai labvēlīgais virziens***

Indikators	Dimensija	Aprēķinā iekļautās atbildes un datu faila mainīgais	Virziens
Nr. 1. Es izjūtu piederību Latvijai kā valstij	Identitāte un piederība	Piekrīt; I01_SH	↑
Nr. 2a. Gatavība aizstāvēt Latviju ar ieročiem rokās	Identitāte un piederība	Piekrīt; I02_01	↑
Nr. 2b. Gatavība aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā	Identitāte un piederība	Piekrīt; I02_02	↑
Nr. 3. Es jūtos pieņemts/–a Latvijā	Identitāte un piederība	Piekrīt; I03_SH	↑
Nr. 4. Ne pret vienu nav iebildumi jautājumā par nevēlamajiem kaimiņiem	Identitāte un piederība	Jā; I05_09	↑
Nr. 5. Es izjūtu kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem	Identitāte un piederība	Piekrīt; I06_SH	↑
Nr. 6. Cilvēkiem mūsu valstī ir daudz kā kopīga	Identitāte un piederība	Piekrīt; I07_SH	↑
Nr. 7. Es jūtu aizvainojumu pret Latvijas valsti	Sociālās attiecības	Piekrīt; I04_SH	↓
Nr. 8. Saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem latviešu valodu lieto: nekad	Identitāte un piederība	Nekad; I08	↓
Nr. 9. Svarīgi piedalīties Latvijā parlamenta vēlēšanās	Sociālās attiecības	Skalas vērtības 8–10; I09	↑
Nr. 10. Manai balsij Latvijā ir nozīme	Sociālās attiecības	Piekrīt; I10_SH	↑
Nr. 11. Latvijā jebkurš cilvēks var brīvi un bez bailēm paust politiskus uzskatus	Sociālās attiecības	Piekrīt; I14_SH	↑
Nr. 12. Lielākajai daļai cilvēku var uzticēties	Sociālās attiecības	Piekrīt; I15_SH	↑
Nr. 13. Ir cilvēki, uz kuriem varu paļauties nopietnās personiska rakstura problēmās	Sociālās attiecības	Piekrīt; I16_SH	↑
Nr. 14. Pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījies nevienā no minētajām pilsoniskajām aktivitātēm	Sociālās attiecības	Jā; I11_06	↓
Nr. 15. Neuzticas nevienai no demokrātijas pamatinstitūcijām	Sociālās attiecības	Jā; I12_07	↓
Nr. 16. Es esmu vīlies/–usies Latvijas politikā	Sociālās attiecības	Piekrīt; I13_SH	↓
Nr. 17. Pēdējo 12 mēnešu laikā nav palīdzējis svešiniekam vai nepazīstamam cilvēkam	Sociālās attiecības	Nekad; I17	↓

Tabulas turpinājums ➔

Indikators	Dimensija	Aprēķinā iekļautās atbildes un datu faila mainīgais	Virziens
Nr. 18. Starp dažādām etniskām grupām Latvijā ir novērojama spriedze	Sociālās attiecības	Piekrīt; I18_SH	↓
Nr. 19. Mūsdienās Latvijā man ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu kā citiem cilvēkiem	Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība	Piekrīt; I20_SH	↑
Nr. 20. Nepiekrīt, ka trūcīgs cilvēks Latvijā ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts	Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība	Nepiekrīt; I19_SH	↓
Nr. 21. Mūsdienās Latvijā atšķirības cilvēku ienākumos ir pārāk lielas	Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība	Piekrīt; I21_SH	↓
Nr. 22. Ir pieņemami neuzrādīt ienākumus, lai izvairītos no nodokļu nomaksas	Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība	Skalas vērtības 7–10; I22	↓
Nr. 23. Par valsts/pašvaldības pakalpojumu vai labumu ir pieņemami neoficiāli maksāt (jaunais formulējums, anketas sākumā)	Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība	Vienmēr/dažreiz pieņemami; I23B_2	↓
Nr. 24. Pēdējo 12 mēnešu laikā pieredzējis vai novērojis korupcijas gadījumu	Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība	Pieredzēja vai novēroja; I24_01/I24_02	↓
Nr. 25. Nav pieejams internets un tehnoloģijas digitālo pakalpojumu lietošanai	Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība	Nepiekrīt pieejamībai; I25_SH	↓
Nr. 26. Nav pieejami kultūras pasākumi un kultūras iestādes	Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība	Nepiekrīt pieejamībai; I26_SH	↓
Nr. 27. Nav iespējas iegūt kvalitatīvu izglītību pašam vai tuviniekiem	Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība	Nepiekrīt pieejamībai; I27_SH	↓
Nr. 28. Nav iespējas mācīties / pārkvalificēties	Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība	Nepiekrīt pieejamībai; I28_SH	↓
Nr. 29. Nav vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus	Ekonomiskā solidaritāte un iespēju vienlīdzība	Nepiekrīt vienādām iespējām; I29_SH	↓

↑ – saliedētībai labvēlīgāks ir augstāks indikatora rezultāts; ↓ – saliedētībai labvēlīgāks ir zemāks indikatora rezultāts. Aprēķina ailē "piekrīt" apvieno atbildes "pilnībā piekrīt" un "drīzāk piekrīt", bet "nepiekrīt" – atbildes "drīzāk nepiekrīt" un "pilnīgi nepiekrīt".

Tabula B.2. ***Indikatoru laika rindas un dinamikas interpretācija***

Indikators	Radara bāze	2024	2026	Dinamika un interpretācija
Nr. 1. Izjūt piederību Latvijai	76%	70%	73%	Mērena nelabvēlīga pārmaiņa pret Radara bāzi; atkopšanās pēc 2024. gada krituma. Kopš 2024. gada rādītājs pieaudzis par 3 procentpunktiem, bet 2026. gadā joprojām ir par 3 procentpunktiem zem Radara bāzes.
Nr. 2a. Gatavība aizstāvēt Latviju ar ieročiem	28%	–	28%	Stabils rezultāts. Rādītājs saglabājies 28% līmenī.
Nr. 2b. Gatavība aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā	60%	–	57%	Mērena nelabvēlīga pārmaiņa. Rādītājs samazinājies par 3 procentpunktiem.

Tabulas turpinājums ➔

Indikators	Radara bāze	2024	2026	Dinamika un interpretācija
Nr. 3. Jūtas pieņemts Latvijā	68%	–	61%	Nelabvēlīga dinamika. To iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas Latvijā pieņemti, samazinājies par 7 procentpunktiem.
Nr. 4. Nav iebildumu pret nevienu kaimiņu grupu	34%	30%	25%	Nelabvēlīga dinamika. Iecietības īpatsvars samazinājies par 9 procentpunktiem pret Radara bāzi un par 5 procentpunktiem pret 2024. gada starpposma rezultātu.
Nr. 5. Izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem	53%	43%	52%	Salīdzinājumā ar Radara bāzi rezultāts ir stabils; vienlaikus vērojama atkopšanās pēc 2024. gada krituma. Kopš 2024. gada rādītājs pieaudzis par 9 procentpunktiem un ir par 1procentpunktu zem Radara bāzes.
Nr. 6. Uzskata, ka cilvēkiem Latvijā ir daudz kā kopīga	79% (Eirobarometrs, 15+)	66% visi iedz.; 67% LR pilsoņu	70% visi iedz.; 71% LR pilsoņu	Mērena labvēlīga pārmaiņa; ierobežota salīdzināmība ar Radara bāzi. 2024.–2026. gadā rādītājs pieaudzis par 4 procentpunktiem gan visu iedzīvotāju, gan LR pilsoņu izlasē; Eirobarometra bāze nav tieši salīdzināma.
Nr. 7. Izjūt aizvainojumu pret Latvijas valsti	36%	–	36%	Stabils rezultāts. Aizvainojumu pret Latvijas valsti izjūtošo iedzīvotāju īpatsvars saglabājies 36% līmenī.
Nr. 8. Saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem nekad nelieto latviešu valodu.	5%	–	7%	Neliela nelabvēlīga svārstība. Attiecīgais iedzīvotāju īpatsvars pieaudzis par 2 procentpunktiem.
Nr. 9. Uzskata, ka ir svarīgi piedalīties parlamenta vēlēšanās	56% (Eirobarometrs, 15+)	44% visi iedz.; 49% LR pilsoņu	49% visi iedz.; 53% LR pilsoņu	Izteikta labvēlīga pārmaiņa visu iedzīvotāju izlasē. 2024.–2026. gadā rādītājs pieaudzis par 5 procentpunktiem visu iedzīvotāju izlasē un par 4 procentpunktiem Latvijas pilsoņu izlasē; Eirobarometra bāze nav tieši salīdzināma.
Nr. 10. Manai balsij Latvijā ir nozīme	42% (Eirobarometrs, 15+)	41% visi iedz.; 46% LR pilsoņu	42% visi iedz.; 46% LR pilsoņu	Stabils rezultāts; ierobežota salīdzināmība ar Radara bāzi. Visu iedzīvotāju izlasē rādītājs pieaudzis par 1 procentpunktu, bet LR pilsoņu izlasē saglabājies 46% līmenī.
Nr. 11. Var brīvi un bez bailēm paust politiskus uzskatus	47%	–	42%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka politiskos uzskatus Latvijā var paust brīvi un bez bailēm, samazinājies par 5 procentpunktiem.
Nr. 12. Uzticas līdzcilvēkiem	39%	34%	35%	Mērena nelabvēlīga pārmaiņa pret Radara bāzi. Kopš 2024. gada rādītājs pieaudzis par 1 procentpunktu, taču 2026. gadā joprojām ir par 4 procentpunktiem zem Radara bāzes.
Nr. 13. Ir cilvēki, uz kuriem var paļauties	75%	–	79%	Labvēlīga dinamika. Sociālo atbalstu izjūtošo īpatsvars pieaudzis par 4 procentpunktiem; pieaugums ir mērens.
Nr. 14. Nav iesaistījies pilsoniskajās aktivitātēs	81%	63%	61%	To iedzīvotāju īpatsvars, kuri nav iesaistījušies nevienā no minētajām pilsoniskajām aktivitātēm, salīdzinājumā ar Radara bāzi samazinājies par 20 procentpunktiem, bet kopš 2024. gada – par 2 procentpunktiem.
Nr. 15. Neuzticas nevienai demokrātijas pamatinstitūcijai	35%	36%	39%	Nelabvēlīga dinamika. Neuzticēšanās īpatsvars pieaudzis par 4 procentpunktiem Radara bāzi un par 3 procentpunktiem pret 2024. gada starpposma rezultātu.
Nr. 16. Ir vīlies Latvijas politikā	59%	–	72%	Nelabvēlīga dinamika. Vilšanos politikā izjūtošo iedzīvotāju īpatsvars pieaudzis par 13 procentpunktiem.

Tabulas turpinājums ➔

Indikators	Radara bāze	2024	2026	Dinamika un interpretācija
Nr. 17. Nekad nav palīdzējis svešiniekam	27%	–	13%	Labvēlīga dinamika. Problemātiskais īpatsvars samazinājies par 14 procentpunktiem.
Nr. 18. Saskata spriedzi starp etniskajām grupām	52%	–	57%	Nelabvēlīga dinamika. Etnisko spriedzi saskatošo iedzīvotāju īpatsvars pieaudzis par 5 procentpunktiem.
Nr. 19. Izjūt vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu	42% (Eirobarometrs, 15+)	36% visi iedz.; 38% LR pilsoņu	36% visi iedz.; 39% LR pilsoņu	Stabils rezultāts visu iedzīvotāju izlasē. Latvijas pilsoņu izlasē rezultāts pieaudzis par 1 procentpunktu.
Nr. 20. Netic trūcīga cilvēka iespējai kļūt ekonomiski nodrošinātam	34%	–	33%	Neliela labvēlīga svārstība. To iedzīvotāju īpatsvars, kuri netic trūcīga cilvēka iespējai kļūt ekonomiski nodrošinātam, samazinājies par 1 procentpunktu.
Nr. 21. Uzskata, ka ienākumu atšķirības Latvijā ir pārāk lielas	86% (Eirobarometrs, 15+)	82% visi iedz.; 82% LR pilsoņu	83% visi iedz.; 82% LR pilsoņu	Neliela nelabvēlīga svārstība visu iedzīvotāju izlasē; ierobežota salīdzināmība ar Radara bāzi. Visu iedzīvotāju izlasē to iedzīvotāju īpatsvars, kuri ienākumu atšķirības uzskata par pārāk lielām, pieaudzis par 1 procentpunktu, bet LR pilsoņu izlasē saglabājies 82% līmenī.
Nr. 22. Pieļauj ienākumu neuzrādīšanu nodokļu nemaksāšanas nolūkā	18% (Eirobarometrs, 15+)	18% visi iedz.; 18% LR pilsoņu	20% visi iedz.; 20% LR pilsoņu	Neliela nelabvēlīga svārstība. 2024.–2026. gadā rezultāts pieaudzis par 2 procentpunktiem.
Nr. 23. Pieļauj neoficiālu maksājumu par valsts vai pašvaldības pakalpojumu	23% (Eirobarometrs, 15+); iepriekšējais formulējums)	21% visi iedz.; 20% LR pilsoņi; iepriekšējais formulējums	21% visi iedz.; 20% LR pilsoņi; jaunais formulējums	Jauna laika rinda. Jaunā formulējuma laika rinda sākas 2026. gadā; iepriekšējie rezultāti nav tieši salīdzināmi.
Nr. 24. Pieredzējis vai novērojis korupcijas gadījumu	7% (Eirobarometrs, 15+)	15% visi iedz.; 16% LR pilsoņu	19% visi iedz.; 19% LR pilsoņu	Nelabvēlīga dinamika. Visu iedzīvotāju izlasē 2024.–2026. gadā pieaugums ir 4 procentpunktiem; Radara bāze attiecas tikai uz Latvijas pilsoņiem.
Nr. 25. Nav pieejams internets un tehnoloģijas	11%	–	5%	Labvēlīga dinamika. Digitālās pieejamības šķēršļus norāda par 6 procentpunktiem mazāks iedzīvotāju īpatsvars.
Nr. 26. Nav pieejami kultūras pasākumi vai iestādes	13%	–	6%	Labvēlīga dinamika. Kultūras pieejamības šķēršļus norāda par 7 procentpunktiem mazāks iedzīvotāju īpatsvars.
Nr. 27. Nav pieejama kvalitatīva izglītība	19%	–	13%	Labvēlīga dinamika. Izglītības pieejamības šķēršļus norāda par 6 procentpunktiem mazāks iedzīvotāju īpatsvars.
Nr. 28. Nav iespējas mācīties vai pārkvalificēties	25%	–	18%	Labvēlīga dinamika. Mācību un pārkvalificēšanās šķēršļus norāda par 7 procentpunktiem mazāks iedzīvotāju īpatsvars.
Nr. 29. Nesaskata vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus	38%	–	34%	Mērena labvēlīga pārmaiņa. To iedzīvotāju īpatsvars, kuri nesaskata vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus, samazinājies par 4 procentpunktiem.

Piezīme. *"Visi iedz." apzīmē 18–75 gadus vecos Latvijas pastāvīgos iedzīvotājus; "LR pilsoņi" – 18–75 gadus vecos Latvijas pilsoņus; "Eirobarometrs, 15+" – Latvijā dzīvojošus ES pilsoņus no 15 gadu vecuma. Atšķirīgā vecuma un pilsonības tvēruma dēļ Eirobarometra bāze nav tieši salīdzināma ar Radara aptaujas rezultātiem. Tieši salīdzināmi ir tikai mērījumi ar vienādu mērķpopulāciju, jautājuma formulējumu, atbilžu skalu un aprēķina loģiku. Pārmaiņu robežvērtības ir aprakstoši interpretācijas kritēriji un pašas par sevi nenorāda uz statistisko nozīmību.*

Pielikums C. Demogrāfisko grupu atšķirības

C.1. tabulā iekļauti indikatori, kuriem vismaz vienā analizētajā demogrāfiskajā griezumā konstatēta vismaz 15 procentpunktu atšķirība; katram šādam indikatoram parādīta lielākā atšķirība. Reģionu rezultāti sniegti D pielikumā, bet vecuma grupas un ģimenes sarunvalodas kombinācijas rezultāti – E pielikumā. Visu indikatoru rezultātu salīdzinājums sievietēm un vīriešiem sniegts **C.2. tabulā**.

Tabula C.1. ***Lielākās demogrāfisko grupu atšķirības izvēlētajos indikatoros***

Indikators	Griezums	Atšķirība	Lielākais īpatsvars	Mazākais īpatsvars
Nr. 2b. Gatavība aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā	Sarunvaloda ģimenē	35,9 pp	Ģimenē runā latviski: 71%	Ģimenē runā krieviski: 35%
Nr. 9. Svarīgi piedalīties Latvijā parlamenta vēlēšanās	Pilsonība	35,9 pp	LR pilsoņi: 53%	Respondenti bez LR pilsonības: 17%
Nr. 1. Es izjūtu piederību Latvijai kā valstij	Pilsonība	35,8 pp	LR pilsoņi: 76%	Respondenti bez LR pilsonības: 40%
Nr. 10. Manai balsij Latvijā ir nozīme	Pilsonība	34,7 pp	LR pilsoņi: 46%	Respondenti bez LR pilsonības: 11%
Nr. 3. Es jūtos pieņemts/–a Latvijā	Pilsonība	34,2 pp	LR pilsoņi: 64%	Respondenti bez LR pilsonības: 30%
Nr. 11. Latvijā jebkurš cilvēks var brīvi un bez bailēm paust politiskus uzskatus	Sarunvaloda ģimenē	33,6 pp	Ģimenē runā latviski: 55%	Ģimenē runā krieviski: 21%
Nr. 14. Pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījies nevienā no minētajām pilsoniskajām aktivitātēm	Ienākumi	31,5 pp	Respondenti ar zemiem ienākumiem: 73%	Respondenti ar augstiem ienākumiem: 41%
Nr. 2a. Gatavība aizstāvēt Latviju ar ieročiem rokās	Dzimums	26,8 pp	Vīrietis: 42%	Sieviete: 15%
Nr. 7. Es jūtu aizvainojumu pret Latvijas valsti	Sarunvaloda ģimenē	24,4 pp	Ģimenē runā krieviski: 52%	Ģimenē runā latviski: 27%
Nr. 15. Neuzticas nevienai no demokrātijas pamatinstitūcijām	Vecums (6 grupas)	22,9 pp	45–54: 48%	18–24: 25%
Nr. 19. Mūsdienās Latvijā man ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu kā citiem cilvēkiem	Pilsonība	22,8 pp	LR pilsoņi: 39%	Respondenti bez LR pilsonības: 16%
Nr. 28. Nav iespējas mācīties / pārkvalificēties	Vecums (6 grupas)	22,7 pp	65–75: 29%	18–24: 6%
Nr. 8. Saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem latviešu valodu lieto: nekad	Pilsonība	22,1 pp	Respondenti bez LR pilsonības: 27%	LR pilsoņi: 5%
Nr. 21. Mūsdienās Latvijā atšķirības cilvēku ienākumos ir pārāk lielas	Vecums (6 grupas)	20,1 pp	55–64: 90%	18–24: 70%
Nr. 20. Nepiekrīt, ka trūcīgs cilvēks Latvijā ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts	Ienākumi	19,3 pp	Respondenti ar zemiem ienākumiem: 43%	Respondenti ar augstiem ienākumiem: 24%
Nr. 4. Ne pret vienu nav iebildumi jautājumā par nevēlamajiem kaimiņiem	Vecums (6 grupas)	18,3 pp	18–24: 39%	65–75: 20%
Nr. 29. Nav vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus	Vecums (6 grupas)	18,2 pp	55–64: 42%	18–24: 23%
Nr. 16. Es esmu vīlies/–usies Latvijas politikā	Vecums (6 grupas)	17,7 pp	55–64: 76%	18–24: 58%
Nr. 25. Nav pieejams internets un tehnoloģijas digitālo pakalpojumu lietošanai	Vecums (6 grupas)	16,4 pp	65–75: 17%	18–24: 0%
Nr. 5. Es izjūtu kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem	Sarunvaloda ģimenē	16,1 pp	Ģimenē runā latviski: 58%	Ģimenē runā krieviski: 42%

Piezīme. *Aprēķinos nav izmantotas apakšgrupas, kurās bija mazāk par 80 respondentiem. Atšķirības aprēķinātas no nenoapaļotiem svērtiem rezultātiem, bet grupu īpatsvari tabulā noapaļoti līdz veselam procentam; tādēļ tabulā norādītā starpība var precīzi nesakrist ar redzamo procentu starpību. 15 procentpunktu robeža ir aprakstošs*

atlases kritērijs, nevis statistiskās nozīmības slieksnis. Rezultāti raksturo 2026. gada šķērsgriezumu un neļauj noteikt cēloņsakarības. ***Avots:*** *SKDS/PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

Tabula C.2. ***Sieviešu un vīriešu atbilžu atšķirības visos Radara indikatoros, 2026. gads***

Nr.	Indikators	Vīrieši %	Sievietes %	Starpība procentpunktos
1	Piederība Latvijai	71,5	73,7	2,2
2a	Gatavība aizstāvēt ar ieročiem	41,9	15,1	−26,8
2b	Gatavība aizstāvēt nemilitāri	62,3	52,6	−9,7
3	Jūtas pieņemts Latvijā	58,1	63,5	5,4
4	Nav iebildumu pret kaimiņu grupām	27,3	23,2	−4,1
5	Kopība ar visiem Latvijas iedzīvotājiem	51,8	51,6	−0,2
6	Cilvēkiem Latvijā ir daudz kopīga	69,0	70,7	1,6
7	Aizvainojums pret valsti	37,0	35,1	−1,9
8	Nekad nelieto latviešu valodu starpetniskā saskarsmē	7,8	6,0	−1,8
9	Vēlēšanas ir svarīgas	50,2	48,3	−1,9
10	Paša balsij Latvijā ir nozīme	41,2	43,1	1,9
11	Var brīvi paust politiskus uzskatus	45,1	39,3	−5,8
12	Uzticas līdzcilvēkiem	36,3	34,2	−2,1
13	Pieejams personiskais sociālais atbalsts	77,3	80,9	3,6
14	Nav pilsoniskās līdzdalības	61,2	60,0	−1,2
15	Neuzticas nevienai no minētajām institūcijām	41,9	36,0	−5,9
16	Vilšanās Latvijas politikā	71,5	72,5	1,0
17	Nav palīdzējis svešiniekam	13,8	11,6	−2,2
18	Saskata etnisko spriedzi	55,8	58,8	3,0
19	Pašam ir vienlīdzīgas iespējas	38,0	34,9	−3,1
20	Netic sociālajai mobilitātei ar smagu darbu	32,7	32,9	0,2
21	Ienākumu atšķirības ir pārāk lielas	80,8	84,1	3,3
22	Pieļauj ienākumu neuzrādīšanu	22,1	17,9	−4,1
23	Pieļauj neoficiālu maksāšanu	20,8	21,4	0,6
24	Pieredzējis vai novērojis korupciju	22,1	16,5	−5,6
25	Digitālās pieejamības šķērslis	4,8	6,0	1,2
26	Kultūras pieejamības šķērslis	6,0	5,7	−0,2
27	Kvalitatīvas izglītības šķērslis	12,3	13,2	0,9
28	Mācību vai pārkvalificēšanās šķērslis	16,5	18,7	2,1
29	Nevienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus	32,1	36,0	3,9

Piezīme. *Procenti aprēķināti no svērtajiem datiem. Nesvērtajā izlasē ir 946 vīrieši un 1061 sieviete; indikatoram Nr. 23 izmantota precizētā formulējuma dalītās izlases apakšgrupa. Starpība izteikta procentpunktos un aprēķināta kā sieviešu īpatsvars mīnus vīriešu īpatsvars no nenoapaļotām vērtībām.*

Pielikums D. Reģionu tabulas

Reģionu analīzē pilsētu un lauku teritorijas salīdzinātas atsevišķi: pilsētu teritorijas salīdzinātas ar citām pilsētu teritorijām, bet lauku teritorijas – ar citām lauku teritorijām. D.2 un D.3 tabulas procenti aprēķināti no svērtiem datiem un noapaļoti līdz veselam skaitlim; D.1 tabulā norādīts nesvērtais respondentu skaits.

Tabula D.1. ***Reģionālo apakšizlašu nesvērtie respondentu skaiti***

Teritorija	Respondentu skaits
Rīga	664
Rīgas reģiona pilsētas	137
Rīgas reģiona lauki	136
Vidzemes pilsētas	119
Vidzemes lauki	167
Kurzemes pilsētas	196
Kurzemes lauki	87
Zemgales pilsētas	129
Zemgales lauki	106
Latgales pilsētas	174
Latgales lauki	92

Tabula D.2. ***Pilsētu teritoriju indikatoru rezultāti***

Indikators	Rīga	Rīgas reģiona pils.	Vidzemes pils.	Kurzemes pils.	Zemgales pils.	Latgales pils.
Nr. 1. Es izjūtu piederību Latvijai kā valstij	67%	67%	86%	69%	79%	69%
Nr. 2a. Gatavība aizstāvēt Latviju ar ieročiem rokās	23%	32%	34%	28%	30%	19%
Nr. 2b. Gatavība aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā	51%	60%	60%	52%	64%	40%
Nr. 3. Es jūtos pieņemts/–a Latvijā	54%	61%	78%	57%	64%	58%
Nr. 4. Ne pret vienu nav iebildumi jautājumā par nevēlamajiem kaimiņiem	30%	17%	37%	17%	22%	18%
Nr. 5. Es izjūtu kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem	44%	53%	58%	54%	60%	53%
Nr. 6. Cilvēkiem mūsu valstī ir daudz kā kopīga	65%	67%	69%	63%	74%	78%
Nr. 7. Es jūtu aizvainojumu pret Latvijas valsti	39%	43%	24%	38%	32%	44%
Nr. 8. Saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem latviešu valodu lieto: nekad	8%	12%	2%	7%	5%	16%
Nr. 9. Svarīgi piedalīties Latvijā parlamenta vēlēšanās	44%	53%	56%	48%	58%	48%
Nr. 10. Manai balsij Latvijā ir nozīme	39%	52%	51%	44%	40%	40%
Nr. 11. Latvijā jebkurš cilvēks var brīvi un bez bailēm paust politiskus uzskatus	40%	50%	59%	39%	50%	28%
Nr. 12. Lielākajai daļai cilvēku var uzticēties	34%	40%	45%	27%	37%	34%
Nr. 13. Ir cilvēki, uz kuriem varu paļauties nopietnās personiska rakstura problēmās	77%	81%	85%	73%	72%	76%
Nr. 14. Pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījies nevienā no minētajām pilsoniskajām aktivitātēm	59%	65%	57%	63%	69%	66%
Nr. 15. Neuzticas nevienai no demokrātijas pamatinstitūcijām	42%	32%	33%	44%	37%	42%
Nr. 16. Es esmu vīlies/–usies Latvijas politikā	73%	72%	64%	76%	75%	71%
Nr. 17. Pēdējo 12 mēnešu laikā nav palīdzējis svešiniekam vai nepazīstamam cilvēkam	6%	8%	26%	18%	17%	12%
Nr. 18. Starp dažādām etniskām grupām Latvijā ir novērojama spriedze	61%	50%	52%	62%	56%	57%
Nr. 19. Mūsdienās Latvijā man ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu kā citiem cilvēkiem	35%	40%	38%	31%	30%	32%
Nr. 20. Nepiekrīt, ka trūcīgs cilvēks Latvijā ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts	33%	31%	22%	36%	43%	37%

Tabulas turpinājums ➔

Indikators	Rīga	Rīgas reģiona pils.	Vidzemes pils.	Kurzemes pils.	Zemgales pils.	Latgales pils.
Nr. 21. Mūsdienās Latvijā atšķirības cilvēku ienākumos ir pārāk lielas	80%	80%	85%	87%	79%	79%
Nr. 22. Ir pieņemami neuzrādīt ienākumus, lai izvairītos no nodokļu nomaksas	18%	20%	16%	20%	29%	18%
Nr. 23. Par valsts/pašvaldības pakalpojumu vai labumu ir pieņemami neoficiāli maksāt (jaunais formulējums, anketas sākumā)	25%	28%	22%	17%	15%	25%
Nr. 24. Pēdējo 12 mēnešu laikā pieredzējis vai novērojis korupcijas gadījumu	21%	22%	21%	23%	14%	24%
Nr. 25. Nav pieejams internets un tehnoloģijas digitālo pakalpojumu lietošanai	4%	4%	10%	4%	10%	5%
Nr. 26. Nav pieejami kultūras pasākumi un kultūras iestādes	7%	7%	2%	8%	7%	5%
Nr. 27. Nav iespējas iegūt kvalitatīvu izglītību pašam vai tuviniekiem	15%	17%	20%	20%	8%	14%
Nr. 28. Nav iespējas mācīties / pārkvalificēties	17%	20%	24%	20%	22%	20%
Nr. 29. Nav vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus	36%	45%	42%	46%	30%	25%

Tabula D.3. ***Lauku teritoriju indikatoru rezultāti***

Indikators	Rīgas reģiona lauki	Vidzemes lauki	Kurzemes lauki	Zemgales lauki	Latgales lauki
Nr. 1. Es izjūtu piederību Latvijai kā valstij	82%	82%	73%	82%	70%
Nr. 2a. Gatavība aizstāvēt Latviju ar ieročiem rokās	38%	43%	28%	30%	29%
Nr. 2b. Gatavība aizstāvēt Latviju nemilitārā veidā	79%	76%	68%	55%	50%
Nr. 3. Es jūtos pieņemts/–a Latvijā	66%	72%	69%	67%	54%
Nr. 4. Ne pret vienu nav iebildumi jautājumā par nevēlamajiem kaimiņiem	24%	23%	20%	24%	37%
Nr. 5. Es izjūtu kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem	66%	55%	53%	52%	53%
Nr. 6. Cilvēkiem mūsu valstī ir daudz kā kopīga	83%	72%	65%	76%	75%
Nr. 7. Es jūtu aizvainojumu pret Latvijas valsti	26%	30%	18%	43%	42%
Nr. 8. Saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem latviešu valodu lieto: nekad	2%	1%	3%	5%	9%
Nr. 9. Svarīgi piedalīties Latvijā parlamenta vēlēšanās	65%	52%	52%	44%	40%
Nr. 10. Manai balsij Latvijā ir nozīme	56%	46%	42%	29%	31%
Nr. 11. Latvijā jebkurš cilvēks var brīvi un bez bailēm paust politiskus uzskatus	50%	53%	48%	30%	25%
Nr. 12. Lielākajai daļai cilvēku var uzticēties	43%	37%	31%	30%	41%
Nr. 13. Ir cilvēki, uz kuriem varu paļauties nopietnās personiska rakstura problēmās	89%	84%	81%	78%	89%
Nr. 14. Pēdējo divu gadu laikā nav iesaistījies nevienā no minētajām pilsoniskajām aktivitātēm	51%	56%	66%	55%	72%
Nr. 15. Neuzticas nevienai no demokrātijas pamatinstitūcijām	36%	31%	37%	47%	31%
Nr. 16. Es esmu vīlies/–usies Latvijas politikā	65%	66%	68%	82%	80%
Nr. 17. Pēdējo 12 mēnešu laikā nav palīdzējis svešiniekam vai nepazīstamam cilvēkam	12%	13%	28%	15%	15%
Nr. 18. Starp dažādām etniskām grupām Latvijā ir novērojama spriedze	62%	54%	50%	61%	44%

Tabulas turpinājums ➔

Indikators	Rīgas reģiona lauki	Vidzemes lauki	Kurzemes lauki	Zemgales lauki	Latgales lauki
Nr. 19. Mūsdienās Latvijā man ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu kā citiem cilvēkiem	46%	45%	46%	33%	33%
Nr. 20. Nepiekrīt, ka trūcīgs cilvēks Latvijā ar smagu darbu var kļūt ekonomiski nodrošināts	19%	31%	25%	45%	34%
Nr. 21. Mūsdienās Latvijā atšķirības cilvēku ienākumos ir pārāk lielas	80%	90%	85%	87%	84%
Nr. 22. Ir pieņemami neuzrādīt ienākumus, lai izvairītos no nodokļu nomaksas	20%	25%	23%	22%	11%
Nr. 23. Par valsts/pašvaldības pakalpojumu vai labumu ir pieņemami neoficiāli maksāt (jaunais formulējums, anketas sākumā)	19%	8%	20%	19%	20%
Nr. 24. Pēdējo 12 mēnešu laikā pieredzējis vai novērojis korupcijas gadījumu	19%	17%	9%	19%	7%
Nr. 25. Nav pieejams internets un tehnoloģijas digitālo pakalpojumu lietošanai	1%	8%	1%	12%	8%
Nr. 26. Nav pieejami kultūras pasākumi un kultūras iestādes	3%	3%	2%	5%	8%
Nr. 27. Nav iespējas iegūt kvalitatīvu izglītību pašam vai tuviniekiem	6%	5%	7%	9%	7%
Nr. 28. Nav iespējas mācīties / pārkvalificēties	7%	13%	11%	22%	22%
Nr. 29. Nav vienādas iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus	22%	21%	33%	46%	20%

Piezīme. *Indikatoriem, kuri raksturo problēmu vai nevēlamu parādību, zemāks īpatsvars nozīmē saliedētībai labvēlīgāku rezultātu. Reģionu apakšizlašu rezultāti ir indikatīvi un interpretējami piesardzīgi. D.1 tabulas respondentu skaiti attiecas uz pilno izlasi. Indikatora Nr. 23 rezultāti aprēķināti no dalītās izlases apakšgrupas (kopējais n = 1002), tādēļ šā indikatora faktiskais respondentu skaits katrā teritorijā ir mazāks.* ***Avots:*** *SKDS/ PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

Pielikums E. Vecuma grupu un ģimenes sarunvalodas tabula

Tabulā Latvijas kopējais rezultāts salīdzināts ar četrām apakšizlasēm, kas izveidotas, kombinējot vecuma grupu un ģimenes sarunvalodu. Aile "Latvija" aptver visus 2007 respondentus, tostarp 677 respondentus 31–49 gadu vecumā, kuri atsevišķajās apakšizlašu ailēs nav parādīti. Latvijas kopējā rezultātā iekļauti arī respondenti ar citu ģimenes sarunvalodu. Jaunākajā grupā ir 249 respondenti, kuri ģimenē runā latviski, un 106 respondenti, kuri ģimenē runā krieviski; vecākajā grupā – attiecīgi 573 un 391 respondenti. Apjomi ir nesvērti, bet procenti aprēķināti no svērtiem datiem.

Tabula E.1. ***Indikatoru rezultāti vecuma grupu un ģimenes sarunvalodas apakšizlasēs***

Indikators	Latvija	≤30, latviešu val.	≤30, Ģimenē runā krieviski	≥50, latviešu val.	≥50, Ģimenē runā krieviski
Nr. 1. Piederība Latvijai	73%	81%	58%	86%	56%
Nr. 2a. Gatavība aizstāvēt Latviju ar ieročiem	28%	40%	20%	36%	11%
Nr. 2b. Gatavība aizstāvēt Latviju nemilitāri	57%	74%	37%	72%	34%
Nr. 3. Jūtas Latvijā pieņemts	61%	71%	45%	75%	40%
Nr. 4. Nav iebildumu pret nevienu kaimiņu grupu	25%	33%	34%	19%	23%
Nr. 5. Izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem	52%	54%	40%	59%	45%
Nr. 6. Uzskata, ka cilvēkiem Latvijā ir daudz kā kopīga	70%	79%	67%	70%	64%
Nr. 7. Izjūt aizvainojumu pret Latvijas valsti	36%	24%	39%	29%	57%

Tabulas turpinājums ➔

Indikators	Latvija	≤30, latviešu val.	≤30, ģimenē runā krieviski	≥50, latviešu val.	≥50, ģimenē runā krieviski
Nr. 8. Saskarsmē ar citu tautību Latvijas iedzīvotājiem nekad nelieto latviešu valodu.	7%	0%	6%	2%	18%
Nr. 9. Parlamenta vēlēšanas ir svarīgas	49%	64%	31%	59%	35%
Nr. 10. Manai balsij Latvijā ir nozīme	42%	61%	36%	50%	23%
Nr. 11. Var brīvi paust politiskus uzskatus	42%	55%	37%	53%	17%
Nr. 12. Uzticas līdzcilvēkiem	35%	40%	31%	44%	29%
Nr. 13. Ir cilvēki, uz kuriem var paļauties	79%	84%	78%	81%	76%
Nr. 14. Nav iesaistījies pilsoniskajās aktivitātēs	61%	46%	68%	62%	74%
Nr. 15. Neuzticas nevienai pamatinstitūcijai	39%	22%	43%	31%	56%
Nr. 16. Ir vīlies Latvijas politikā	72%	62%	67%	68%	81%
Nr. 17. Nekad nav palīdzējis svešiniekam	13%	12%	14%	17%	12%
Nr. 18. Saskata etnisko spriedzi	57%	65%	57%	52%	60%
Nr. 19. Uzskata, ka viņam ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu	36%	46%	41%	39%	17%
Nr. 20. Netic sociālajai mobilitātei	33%	25%	25%	32%	43%
Nr. 21. Ienākumu atšķirības ir pārāk lielas	83%	75%	70%	89%	85%
Nr. 22. Pieļauj ienākumu slēpšanu	20%	16%	15%	19%	18%
Nr. 23. Pieļauj neoficiālus maksājumus	21%	15%	29%	16%	30%
Nr. 24. Pieredzējis vai novērojis korupciju	19%	22%	19%	14%	19%
Nr.25. Nav pieejams internets vai tehnoloģijas digitālo pakalpojumu lietošanai	5%	1%	0%	8%	12%
Nr. 26. Nav pieejami kultūras pasākumi vai iestādes	6%	3%	4%	5%	11%
Nr. 27. Pašam vai tuviniekiem nav iespējas iegūt kvalitatīvu izglītību	13%	4%	11%	9%	23%
Nr. 28. Nav pārkvalificēšanās iespēju	18%	5%	13%	18%	30%
Nr. 29. Nav vienādu iespēju saņemt medicīnas pakalpojumus	34%	26%	29%	38%	39%

Piezīme. *≤30 apzīmē 30 gadus vecus un jaunākus respondentus, bet ≥50 – 50 gadus vecus un vecākus respondentus. Procenti aprēķināti no svērtiem datiem un noapaļoti līdz veselam skaitlim. Apakšizlašu rezultāti ir indikatīvi un interpretējami piesardzīgi. Indikatora Nr. 23 rezultāti aprēķināti no mazākas dalītās izlases apakšgrupas, tādēļ šā indikatora faktiskais respondentu skaits ir mazāks par ievadā norādīto.* ***Avots:*** *SKDS/ PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas datu aprēķini.*

Pielikums F. Indikatora Nr. 23 dalītās izlases pārbaude

Indikatora Nr. 23 iepriekšējais formulējums par naudas sniegšanu bija plašāks nekā jaunais formulējums par neoficiālu maksājumu valsts vai pašvaldības pakalpojuma vai cita labuma saņemšanai. Aptaujas dalītajā izlasē viena apakšgrupa (n = 1005) saņēma iepriekšējo formulējumu anketas sākumā un jauno formulējumu beigās, bet otra apakšgrupa (n = 1002) – jauno formulējumu sākumā un iepriekšējo formulējumu beigās.

Tabula F.1. ***Indikatora Nr. 23 formulējuma un pozīcijas pārbaudes rezultāti***

Pozīcija anketā	Formulējuma saīsinājums	Pozīcija	Formulējums	Pieļaujošo atbilžu īpatsvars, %	Respondentu skaits (n)	95% ticamības intervāls, %
Vecais formulējums anketas sākumā	I23A_1	Sākums	"Sniegt naudu"	23,42%	1005	20,76–26,08
Jaunais formulējums anketas sākumā	I23B_2	Sākums	"Neoficiāli maksāt"	21,10%	1002	18,54–23,67

Tabulas turpinājums ➔

Pozīcija anketā	Formulējuma saīsinājums	Pozīcija	Formulējums	Pieļaujošo atbilžu īpatsvars, %	Respondentu skaits (n)	95% ticamības intervāls, %
Vecais formulējums anketas beigās	I23A_2	Beigas	"Sniegt naudu"	20,90%	1002	18,34–23,45
Jaunais formulējums anketas beigās	I23B_1	Beigas	"Neoficiāli maksāt"	17,41%	1005	15,02–19,79

Anketas sākumā jaunā formulējuma rezultāts bija par 2,32 procentpunktiem zemāks nekā iepriekšējā formulējuma rezultāts, bet anketas beigās – par 3,49 procentpunktiem zemāks. Salīdzinot viena formulējuma rezultātus dažādās pozīcijās, iepriekšējā formulējuma rezultāts anketas beigās bija par 2,52 procentpunktiem zemāks, bet jaunā formulējuma rezultāts – par 3,69 pp zemāks. Tā kā viena formulējuma sākuma un beigu rezultāti iegūti dažādās apakšgrupās, jautājuma pozīcijas ietekmi nevar pilnībā nošķirt no apakšgrupu sastāva atšķirībām. Tādēļ pārbaude nedod pietiekami drošu pamatu iepriekšējo mērījumu pārrēķināšanai.

Jaunās laikrindas sākumpunkts ir 2026. gada rezultāts – 21,1% –, kas iegūts ar jauno formulējumu anketas sākumā. 2024. gada rezultāts iegūts ar iepriekšējo formulējumu, tādēļ to nepārrēķina un neiekļauj jaunajā laikrindā. Pirmās tieši salīdzināmās pārmaiņas varēs novērtēt, salīdzinot 2026. un 2029. gada rezultātus, ja tiks saglabāts jaunais formulējums un tā vieta anketā. ***Avots:*** *SKDS/PROVIDUS 2026. gada marta aptaujas dalītās izlases aprēķini; PROVIDUS, "Metodoloģijas efekti: jautājumu formulējuma un skalas ietekme", 2025.*

Pielikums G. Eurostat strukturālā fona dati

Eurostat rādītāji sniedz strukturālu kontekstu Radara aptaujā mērīto attieksmju interpretācijai, bet tie tieši nemēra sabiedrības saliedētību. Jaunākais pieejamais gads dažādās datu kopās un valstīs atšķiras. Absolūtos emigrējušo, ārvalstu pilsoņu un bezvalstnieku skaitus starp valstīm nevar tieši salīdzināt, neņemot vērā valstu iedzīvotāju skaitu.

Tabula G.1. ***Identitātes un piederības strukturālais fons***

Rādītājs	Latvija	ES–27	Lietuva	Igaunija
Pilsonību ieguvušo personu īpatsvars starp rezidentiem, kuriem nav attiecīgās valsts pilsonības, % (migr_acqs)15	2024: 0,44%	2,73%	0,09%	0,31%
Emigrācija (tps00177)	2024: 18 937	3 166 449	28 705	17 260
Ārvalstnieki un bezvalstnieki (migr_pop2ctz)	2025: 229 681	2024: 43,0 milj.	2025: 149 752	2025: 245 825

Tabula G.2. ***Sociālo attiecību strukturālais fons***

Rādītājs	Latvija	ES–27	Lietuva	Igaunija
Vecumstandartizētais pašnāvību mirstības rādītājs uz 100 000 iedzīvotāju (tps00122)	2023: 14,0	10,4	18,8	14,3

15 Eurostat datu kopā migr_acqs rādītājs aprēķināts kā gada laikā attiecīgās valsts pilsonību ieguvušo ārvalstnieku skaita attiecība pret valstī dzīvojošo ārvalstnieku skaitu gada sākumā. Skaitītājā ietverti visi pilsonības iegūšanas veidi, bet saucējā — visi rezidenti, kuriem nav attiecīgās valsts pilsonības, nevis tikai personas, kuras ir tiesīgas naturalizēties. Avots: Eurostat, migr_acqs, https://doi.org/10.2908/migr_acqs.

Tabula G.3. ***Ekonomiskās solidaritātes un iespēju vienlīdzības strukturālais fons***

Rādītājs	Latvija	ES–27	Lietuva	Igaunija
S80/S20 ienākumu attiecība (ilc_di11)	2025: 6,68	4,62	6,54	5,07
Zemāko 40% ienākumu īpatsvars (sdg_10_50)	2025: 18,1%	21,9%	18,2%	20,4%
Ilgtermiņa bezdarbs (sdg_08_40)	2025: 2,3%	1,9%	2,5%	1,8%
Vismaz pamata digitālās prasmes (sdg_04_70)	2025: 48,4%	60,4%	53,8%	62,5%
Izglītību un mācības priekšlaicīgi pārtraukušo īpatsvars, % (sdg_04_10)	2025: 8,8%	9,1%	5,9%	10,2%
Veselīgas dzīves gadi (hlth_hlye)	2024: 52,5	65,2	64,3	58,6
Novēršamā un ārstējamā mirstība uz 100 000 iedzīvotāju (sdg_03_42)	2023: 498,5	237,7	428,1	357,1
Sieviešu īpatsvars parlamentā/valdībā, % (sdg_05_50)	2025: 36,0%	33,6%	28,4%	29,7%
Sievietes valdībā (sdg_05_50)	2025: 31,0%	31,9%	41,7%	30,8%

Avots: *Eurostat; dati par 2023.–2025. gadu. Datu kopu kodi norādīti tabulu pirmajā kolonnā.*

Turpmākajās tabulās apkopotas Latvijai pieejamās laikrindas no 2010. gada vai pirmā vēlākā gada, par kuru dati pieejami, līdz jaunākajam pieejamajam gadam. Zīme "–" nozīmē, ka attiecīgā gada dati nav pieejami; "p" apzīmē provizorisku vērtību, bet "b" – laikrindas pārrāvumu.

Tabula G.4. ***Identitātes un piederības strukturālā fona laika rindas Latvijā***

Gads	Pilsonības iegūšana, %	Emigrācija, skaits	Ārvalstu pilsoņi un bezvalstnieki, skaits
2010	1,01 (p)	–	362 378
2011	0,72	–	342 799
2012	1,17	–	324 288
2013	0,98	22 561	315 414
2014	0,70	19 017	304 835
2015	0,64	20 119	298 433
2016	0,68	20 574	288 946
2017	0,64	17 724	279 446
2018	0,62	15 814	272 531
2019	0,62	14 583	266 625
2020	0,44	11 990	260 405
2021	0,34	12 975	252 441
2022	0,39	16 680	245 009
2023	0,39	18 752	252 735
2024	0,44	18 937	241 101
2025	–	–	229 681

Avoti: *Eurostat migr_acqs, tps00177, migr_pop2ctz.*

Tabula G.5. ***Standartizētais pašnāvību rādītājs Latvijā***

Gads	Uz 100 000 iedzīvotāju
2012	21,8
2013	19,1
2014	19,0
2015	19,3
2016	18,7
2017	18,0
2018	15,6
2019	15,0

Tabulas turpinājums ➔

2020	15,6
2021	13,4
2022	12,1
2023	14,0

Avots: *Eurostat tps00122.*

Tabula G.6. ***Ienākumu, nodarbinātības un izglītības strukturālā fona laika rindas Latvijā***

Gads	S80/S20	Zemāko 40% ienākumu īpatsvars, %	Ilgtermiņa bezdarbs, %	Pāragri mācības pārtraukušie, %
2010	6,84	17,9	9,7	12,9
2011	6,50	18,5	9,8	11,6
2012	6,47	18,4	8,6	10,6
2013	6,32	18,4	6,3	9,8
2014	6,48	18,3	5,1	8,5 (b)
2015	6,51	18,1	4,9	9,9
2016	6,20	18,6	4,4	10,0
2017	6,30	18,3	3,6	8,6
2018	6,78	17,9	3,4	8,3
2019	6,54	18,3	2,7	8,7
2020	6,27	18,8	2,4	7,2
2021	6,63	18,1	2,3	7,3 (b)
2022	6,33	18,7	2,0	6,7
2023	6,20	18,8	1,8	7,7
2024	6,28	18,8	2,2	7,9
2025	6,68	18,1	2,3	8,8

Avoti: *Eurostat ilc_di11, sdg_10_50, sdg_08_40, sdg_04_10.*

Tabula G.7. ***Digitālo prasmju un veselības strukturālā fona laika rindas Latvijā***

Gads	Vismaz pamata digitālās prasmes, %	Veselīgas dzīves gadi	Novēršamā un ārstējamā mirstība uz 100 000
2010	–	54,8	–
2011	–	55,1	606,1
2012	–	56,8	591,8
2013	–	53,0 (b)	581,6
2014	–	53,4	558,1
2015	–	53,0	547,8
2016	–	53,6	535,0
2017	–	51,4	525,3
2018	–	52,3	522,1
2019	–	53,1	485,1
2020	–	53,4	502,6
2021	50,8	53,8	644,0
2022	–	54,2	543,3
2023	45,3	52,7	498,5
2024	–	52,5	–
2025	48,4	–	–

Avoti: *Eurostat sdg_04_70, hlth_hlye, sdg_03_42.*

Tabula G.8. ***Sieviešu pārstāvniecības rādītāju laika rindas Latvijā***

Gads	Sievietes parlamentā, %	Sievietes valdībā, %
2010	19,0	26,3
2011	21,0	28,6
2012	23,0	30,8
2013	25,0	28,0

Tabulas turpinājums ➔

2014	18,0	24,0
2015	17,0	25,9
2016	16,0	21,4
2017	17,0	22,2
2018	31,0	25,9
2019	30,0	28,6
2020	29,0	25,9
2021	28,0	28,6
2022	30,3	28,6
2023	32,0	34,5
2024	31,0	44,8
2025	36,0	31,0

Avots: *Eurostat sdg_05_50.*

Pielikums H. Radara izpētes avoti

Tabula H.1. ***Radara ziņojumi, izpētes un datu avoti***

Avots	**Izmantošana ziņojumā**	**Autors un datējums**
Sabiedrības saliedētības radara ziņojums: 2023	29 indikatoru Radara bāze, trīs tematiskās dimensijas un sākotnējais starptautiskās metodoloģijas apskats.	Sabiedrības integrācijas fonds / Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, 2023.
Sabiedrības saliedētības radara starpposma vērtības	2024. gada starpposma mērījumi un Eurostat strukturālā fona datu atlase.	Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, 2024b.
Jauniešu piederības izjūta Latvijai	Jauniešu piederības izjūta, dzīves plāni un Baltijas valstu salīdzinājums.	Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, 2024a.
Kopības izjūta Latvijas sabiedrībā un uzticēšanās līdzcilvēkiem	Kopības izjūtas un uzticēšanās pārmaiņu kvantitatīvā analīze un fokusgrupas.	Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, 2025a.
Metodoloģijas efekti: jautājumu formulējuma un skalas ietekme "Sabiedrības saliedētības radara" mērījumos	Dalītās izlases pārbaudes par formulējuma, skalas un jautājuma formāta ietekmi uz pieciem Radara indikatoriem.	Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, 2025b.
Nevēlamie kaimiņi? Sabiedrības iecietības stagnācija Latvijā (2020–2024)	Iecietības indikatora dinamika un attieksme pret konkrētām kaimiņu grupām.	Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, 2025c.
Divas Latvijas? Latvijas iedzīvotāju subjektīvā pieredze par iespēju vienlīdzību un ienākumu plaisām	Iespēju vienlīdzība, ienākumu atšķirības, pakalpojumu pieejamība un taisnīguma uztvere.	Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, 2026.
Sabiedrības saliedētības mērīšana pēc 2023. gada	Starptautisko metodoloģiju apskata atjauninājums, īpašu uzmanību pievēršot Igaunijas, OECD un ANO pieejām.	PROVIDUS darba materiāls, 2026.
SKDS 2026. gada marta socioloģiskās aptaujas rezultātu tabulas un datu fails	2026. gada Radara pamatdati, demogrāfiskie griezumi un tehniskā informācija.	SKDS, 13.03.2026.–25.03.2026., n = 2007.
Eurostat datu kopu izvilkumi	Strukturālā fona dati par identitāti un piederību, sociālajām attiecībām un ekonomisko solidaritāti.	Eurostat; dati izgūti 2026. gada 9. jūlijā.

H.2. Sabiedrības saliedētības radara izpēšu apraksti

Šajā apakšnodaļā raksturotas sešas Sabiedriskās politikas centra PROVIDUS sagatavotas izpētes, kas papildina Sabiedrības saliedētības radara regulāros mērījumus un palīdz interpretēt atsevišķus indikatorus. Katrā aprakstā norādīts izpētes laiks, mērķis, izmantotie dati un metodes, kā arī galvenās atziņas; izpētēs ietvertie rīcības ieteikumi šeit nav atkārtoti.

H.2.1. Jauniešu piederības izjūta Latvijai

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, 2024. gada novembris. Sabiedrības saliedētības radara padziļinātā izpēte. ***Atsauce tekstā:*** *(PROVIDUS, 2024a).*

Mērķis un pieeja. Izpēte sagatavota, lai pārbaudītu 2023. gada Radara datos novēroto atšķirību: 18–24 gadus veci jaunieši piederību Latvijai bija apliecinājuši nedaudz retāk nekā citu vecumgrupu iedzīvotāji. Tās mērķis bija noskaidrot, vai šī atšķirība liecina par noturīgu tendenci vai drīzāk skaidrojama ar nelielo jauniešu skaitu 2023. gada aptaujas izlasē, kā arī padziļināti izprast jauniešu piederības izjūtu un dzīves plānus. Izpētē apvienota no 2024. gada 10. līdz 19. augustam veikta Latvijas iedzīvotāju aptauja, kurā piedalījās 2007 respondenti vecumā no 18 līdz 75 gadiem, un divas 2024. gada 17. un 18. septembrī rīkotas fokusgrupu diskusijas ar kopumā desmit jauniešiem. Baltijas kontekstam izmantoti arī 2024. gada salīdzinošie dati par jauniešu attieksmēm Latvijā, Lietuvā un Igaunijā.

Galvenās atziņas. Rezultāti neapstiprināja pieņēmumu, ka jauniešu piederības izjūta Latvijai būtu izteikti vājāka nekā citās vecumgrupās: 77% jauniešu norādīja, ka izjūt piederību Latvijai, bet 9% – ka to neizjūt. Vienlaikus jaunieši biežāk nekā vecāku paaudžu pārstāvji vēlējās kādu dzīves posmu pavadīt ārvalstīs. Tikai 24% vēlētos dzīvot vienīgi Latvijā, taču visbiežāk izvēlētā iecere bija dzīvot galvenokārt Latvijā, atsevišķus periodus pavadot ārvalstīs. Jauniešu vēlmi dzīvot Latvijā visbiežāk pamatoja ģimenes un draugu tuvums (83%), Latvijas kā māju izjūta (82%) un Latvijas daba (64%). Fokusgrupās nozīmīga bija arī valoda, kultūra, pazīstamā vide un atbildība par valsts nākotni, savukārt iespēju meklēšana ārvalstīs galvenokārt tika saistīta ar profesionāliem un finansiāliem apsvērumiem. Baltijas valstu salīdzinājums neliecināja par īpaši zemu Latvijas jauniešu piederības izjūtu, tomēr nelielo vecumgrupu izlašu dēļ tas interpretējams piesardzīgi.

Ziņojumā izmantota: *1.3., 4.1., 5.2.2. un 7.3. sadaļā.*

H.2.2. Sabiedrības saliedētības radara starpposma vērtības

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, 2024. gada novembris. Sabiedrības saliedētības radara starpposma izpēte. ***Atsauce tekstā:*** *(PROVIDUS, 2024b).*

Mērķis un pieeja. Izpēte sagatavota, lai laikposmā starp 2023. un 2026. gada pilnajiem Radara mērījumiem atkārtoti noteiktu aptuveni pusi no 29 Radara indikatoriem. Atjaunināts galvenokārt tās vērtības, kuru dati bija iegūti 2020.–2021. gadā, kā arī indikatori, kas iepriekš balstījās Eirobarometra aptaujās un tādēļ aptvēra tikai Latvijas pilsoņus. Izpētes pamatā ir 2024. gada augustā veikta aptauja, kurā piedalījās 2007 Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem; dati iegūti klātienes intervijās un interneta aptaujā. Rezultāti analizēti identitātes un piederības izjūtas, sociālo attiecību, kā arī ekonomiskās solidaritātes un vienlīdzīgu iespēju dimensijās.

Galvenās atziņas. Starpposma vērtības atklāja atšķirīgus pārmaiņu virzienus. To iedzīvotāju īpatsvars, kuri nebija iesaistījušies nevienā pilsoniskā aktivitātē ārpus vēlēšanām, samazinājās no 81% 2020. gadā līdz 63% 2024. gadā, bet Latvijas pilsoņi biežāk nekā 2023. gadā piekrita, ka viņu balsij Latvijā ir nozīme. Vienlaikus piederības izjūta Latvijai saruka no 76% līdz 70%, personiskā kopības izjūta ar Latvijas iedzīvotājiem – no 53% līdz 43%, bet uzticēšanās līdzcilvēkiem – no 39% līdz 34%. Iecietības rādītājs nepieauga, tikai 36% iedzīvotāju uzskatīja, ka viņiem ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu, savukārt 82% ienākumu atšķirības vērtēja kā pārāk lielas. Eurostat dati papildināja subjektīvos vērtējumus ar strukturālu un starptautiski salīdzināmu kontekstu. Tie norādīja uz ļoti zemu pilsonības iegūšanas rādītāju, ES augstāko tādu iedzīvotāju īpatsvaru, kuri gada laikā nekontaktējas ar draugiem, augstu ienākumu nevienlīdzību, salīdzinoši vājām digitālajām prasmēm un ES zemāko veselīgo dzīves gadu skaitu. Šie rādītāji izmantoti konteksta raksturošanai, nevis kā tiešs Radara aptaujā novēroto pārmaiņu cēloņu pierādījums.

Ziņojumā izmantota: *2.2. un 3.2. sadaļā, kā arī 5. nodaļā kā starpposma salīdzinājuma avots.*

H.2.3. Kopības izjūta Latvijas sabiedrībā un uzticēšanās līdzcilvēkiem

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, 2025. gada septembris. Sabiedrības saliedētības radara padziļinātā izpēte. ***Atsauce tekstā:*** *(PROVIDUS, 2025a).*

Mērķis un pieeja. Izpēte sagatavota, reaģējot uz 2024. gada starpposma datos fiksēto kopības izjūtas un savstarpējās uzticēšanās samazinājumu. Tās mērķis bija raksturot pārmaiņas no 2023. līdz 2024. gadam un izprast, kā iedzīvotāji tās skaidro, vienlaikus ņemot vērā iespēju, ka 2023. gada rezultātus ietekmēja īslaicīgi paaugstināta sabiedrības vienotības izjūta pēc Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā. Kvantitatīvajā daļā salīdzināti 2023. gada Eirobarometra dati, 2023. gada Latvijas iedzīvotāju aptauja un 2024. gada Radara starpposma aptauja. Kvalitatīvajā daļā 2025. gada 26. un 27. augustā notika divas tiešsaistes fokusgrupu diskusijas ar kopumā 16 dalībniekiem no dažādām vecumgrupām, reģioniem, valodu un sociālajām grupām.

Galvenās atziņas. Kvantitatīvie dati parādīja, ka personiskā kopības izjūta ar visiem Latvijas iedzīvotājiem samazinājusies no 53% līdz 43%, to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri piekrita, ka cilvēkiem valstī ir daudz kā kopīga, –

no 79% līdz 67%, bet uzticēšanās līdzcilvēkiem – no 39% līdz 34%. Šīs pārmaiņas interpretējamas piesardzīgi, jo datu avotiem ir metodoloģiskas atšķirības un 2023. gada rādītāji varēja būt īslaicīgi paaugstināti. Fokusgrupu dalībnieki kopības izjūtas mazināšanos saistīja ar Covid–19 pandēmijas un kara Ukrainā izgaismotām vērtību un ģeopolitiskām atšķirībām, redzamāku migrāciju, polarizētu publisko sarunu, paaudžu un sociālekonomiskām plaisām. Uzticēšanās dalībnieku stāstos biežāk aprobežojās ar tuvāko cilvēku loku, savukārt piesardzību pret svešiniekiem viņi skaidroja ar negatīvu personisko pieredzi un netaisnības izjūtu. Par sabiedrību vienojošiem elementiem tika minēta kopīga teritorija, svētki un sporta notikumi, kā arī kopīgas praktiskas problēmas. Šie kvalitatīvie dati raksturo dalībnieku skaidrojumus, bet paši par sevi nepierāda kvantitatīvi novēroto pārmaiņu cēloņus.

Ziņojumā izmantota: *5.2.2., 5.3.3., 5.3.4. un 5.3.5. sadaļā.*

H.2.4. Metodoloģijas efekti: jautājumu formulējuma un skalas ietekme „Sabiedrības saliedētības radara" mērījumos

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, 2025. gada novembris. Sabiedrības saliedētības radara metodoloģiskā izpēte. ***Atsauce tekstā:*** *(PROVIDUS, 2025b).*

Mērķis un pieeja. Izpētes mērķis bija pārbaudīt, cik noturīgi ir pieci Radara rādītāji, ja maina jautājuma formulējumu, atbilžu skalu, jautājuma formātu vai mērītā jēdziena ietvaru. Datu ieguvei izmantots dalītās izlases (*split–ballot*) eksperiments: divas demogrāfiski līdzvērtīgas nacionālā tiešsaistes paneļa apakšizlases, katrā 1005 respondenti, saņēma vai nu Radarā lietotos jautājumus, vai to alternatīvās versijas. Apakšizlašu salīdzināmība pārbaudīta ar kopīgu kontroles jautājumu un papildu kalibrāciju. Atbilžu sadalījumi salīdzināti pēc iepriekš noteikta skalu kartējuma, izmantojot Manna–Vitnija U testu. Eksperimentos aplūkota uzticēšanās sabiedriskajiem medijiem un līdzcilvēkiem, attieksme pret nodokļu nenomaksāšanu un neoficiāliem maksājumiem, kā arī personiskās politiskās ietekmes izjūta.

Galvenās atziņas. Rezultāti parādīja, ka mērījuma forma var būtiski mainīt iegūto rādītāju. Uzticēšanos sabiedriskajiem medijiem institūciju sarakstā atzīmēja 23% respondentu, bet atsevišķā jautājumā – 51%. Jautājumā par uzticēšanos līdzcilvēkiem pozitīvo atbilžu īpatsvars piecu un desmit punktu skalās bija līdzīgs – attiecīgi 31% un 29% –, taču atšķirās negatīvo atbilžu intensitāte. Nodokļu nenomaksāšanu rīcības pieļaujamības skalā zināmā mērā pieļāva 18,4% respondentu, bet normatīva apgalvojuma formulējumā attiecīgais īpatsvars bija 8,5%. Neoficiālu maksājumu gadījumā atbildi „nekad nav pieņemami" izvēlējās 54,3% respondentu, ja jautājums bija formulēts vispārīgi, un 72,9%, ja tajā bija precizējums „neoficiāli, ārpus kases". Apgalvojumam „Manai balsij Latvijā ir nozīme" piekrita 49%, bet jautājumā par politiskās sistēmas nodrošinātajām ietekmes iespējām pozitīvo atbilžu īpatsvars bija 9% vai 31% atkarībā no atbilžu grupēšanas. Izpēte apliecināja, ka formulējums, skala un konteksts ir daļa no paša indikatora un ka konceptuāli radniecīgi jautājumi nav automātiski savstarpēji aizvietojami.

Ziņojumā izmantota: *3.3. sadaļā un F pielikumā.*

H.2.5. Nevēlamie kaimiņi? Sabiedrības iecietības stagnācija Latvijā (2020–2024)

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, 2025. gada novembris. Sabiedrības saliedētības radara padziļinātā izpēte. ***Atsauce tekstā:*** *(PROVIDUS, 2025c).*

Mērķis un pieeja. Izpētē analizēta iecietības dinamika Latvijā no 2020. līdz 2024. gadam un iedzīvotāju argumenti, ar kuriem tiek pamatota nevēlēšanās dzīvot kaimiņos ar noteiktu sabiedrības grupu pārstāvjiem. Kvantitatīvajā daļā salīdzināti divi mērījumi, kuros uzdots identisks jautājums par nevēlamajām kaimiņu grupām: 2020. gada aptauja ar 1013 respondentiem un 2024. gada augusta Radara starpposma aptauja ar 2007 respondentiem. Analizēts gan to cilvēku īpatsvars, kuriem nebija iebildumu ne pret vienu no minētajām grupām, gan attieksme pret katru grupu un galvenās sociāldemogrāfiskās atšķirības. Kvalitatīvo daļu veidoja divas 2025. gada 7. un 8. oktobrī rīkotas tiešsaistes fokusgrupu diskusijas ar kopumā 16 dažādu vecumgrupu un reģionu pārstāvjiem.

Galvenās atziņas. Kopējais iecietības rādītājs četru gadu laikā samazinājās no 34% līdz 30%. Visvairāk pieauga to respondentu īpatsvars, kuri nevēlētos dzīvot kaimiņos cilvēkiem no Dienvidāzijas valstīm – no 28% līdz 34%. Noraidījums pret romiem pieauga no 36% līdz 39%, bet pret cilvēkiem ar garīga rakstura invaliditāti saglabājās līdzīgā līmenī – attiecīgi 27% un 28%. Attieksmes pret citām grupām mainījās citādi, tādēļ kopējais rādītājs neatspoguļo visu attieksmju struktūru. Fokusgrupās iezīmējās atšķirība starp attieksmi pret konkrētu cilvēku un priekšstatiem par grupu kopumā: pozitīva personiskā pieredze varēja pastāvēt līdzās bažām par lielāku grupu koncentrēšanos, anklāvu veidošanos vai vietējo normu maiņu. Dalībnieki savu piesardzību skaidroja ar uztvertām sadzīves un kultūras atšķirībām, drošības apsvērumiem, priekšstatiem par neprognozējamu rīcību un sabiedrības daudzveidības pieaugošo redzamību. Fokusgrupu materiāls palīdz izprast argumentācijas veidus

un stereotipu darbību, taču tas nav reprezentatīvs un pats par sevi neļauj noteikt kvantitatīvo pārmaiņu cēloņus.

Ziņojumā izmantota: *5.2.5., 5.3.5. un 10.3. sadaļā.*

H.2.6. Divas Latvijas? Latvijas iedzīvotāju subjektīvā pieredze par iespēju vienlīdzību un ienākumu plaisām

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, 2026. gads. Sabiedrības saliedētības radara padziļinātā izpēte. ***Atsauce tekstā:*** *(PROVIDUS, 2026).*

Mērķis un pieeja. Izpētē analizēts, kā Latvijas iedzīvotāji ikdienā izjūt iespēju vienlīdzību, ienākumu atšķirības un kopīgo noteikumu taisnīgumu un kā šī pieredze saistās ar sabiedrības saliedētību. Kvantitatīvā daļa balstīta uz Sabiedrības saliedētības radara 2023. gada aptaujas, 2024. gada starpposma mērījuma un 2022. gada Taisnīguma Eirobarometra datiem. Datu avotu mērķpopulācijas atšķiras: Radara aptaujas aptver Latvijas iedzīvotājus, bet Eirobarometrs – Latvijas pilsoņus, tādēļ rezultāti salīdzināti piesardzīgi. Kvalitatīvo daļu veidoja divas aptuveni 90 minūšu tiešsaistes fokusgrupu diskusijas 2025. gada septembra beigās un oktobra sākumā ar kopumā 16 mērķtiecīgi atlasītiem dažādu reģionu, vecumgrupu, ienākumu grupu un sociālās pieredzes pārstāvjiem. Atsevišķu tēmu analīzē izmantoti arī agrāku Radara fokusgrupu materiāli.

Galvenās atziņas. Kvantitatīvie dati atklāja plaisu starp personisko iespēju vērtējumu un sabiedrības taisnīguma uztveri. Tikai 36% iedzīvotāju uzskatīja, ka viņiem ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu, savukārt 82% ienākumu atšķirības Latvijā vērtēja kā pārāk lielas. Gandrīz puse iedzīvotāju neticēja vienlīdzīgām iespējām iegūt labi apmaksātu darbu (49%) vai iespējai bez ilgas gaidīšanas saņemt ārstniecības pakalpojumus (48%), bet 38% norādīja, ka viņi vai viņu ģimenes locekļi nevar atļauties samaksāt par veselības pakalpojumiem. Fokusgrupu materiāls parādīja, ka formāli pieejama iespēja ne vienmēr ir praktiski izmantojama: piekļuvi var ierobežot vecums, veselība, valoda, dzīvesvieta, ienākumi, transports, digitālās prasmes un sociālie kontakti. Izglītība un pārkvalificēšanās tika uztvertas kā iespējas mainīt dzīves virzību, tomēr šo iespēju pieejamība dažādām sabiedrības grupām būtiski atšķīrās. Veselības aprūpes pieredzē īpaši izcēlās atšķirība starp valsts apmaksātas un maksas aprūpes pieejamību, savukārt ienākumu un varas sadalījuma vērtējumā – priekšstati par sakaru nozīmi un nevienādi piemērotiem noteikumiem. Tādējādi nevienlīdzība dalībnieku pieredzē izpaudās ne tikai kā resursu trūkums, bet arī kā cieņas, uzticēšanās un taisnīguma jautājums.

Ziņojumā izmantota: *5.4.2., 5.4.4., 6.5. un 7.5. sadaļā.*

H.2.7. Bibliogrāfiskās atsauces

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS. (2024a, novembris). *Jauniešu piederības izjūta Latvijai*. Sabiedrības saliedētības radara padziļinātā izpēte. Pieejams: "Jauniešu piederības izjūta Latvijai"

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS. (2024b, novembris). *Sabiedrības saliedētības radara starpposma vērtības*. Sabiedrības saliedētības radara starpposma izpēte. Pieejams: "Sabiedrības saliedētības radara starpposma vērtības"

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS. (2025a, septembris). *Kopības izjūta Latvijas sabiedrībā un uzticēšanās līdzcilvēkiem*. Sabiedrības saliedētības radara padziļinātā izpēte. Pieejams: "Kopības izjūta Latvijas sabiedrībā un uzticēšanās līdzcilvēkiem"

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS. (2025b, novembris). *Metodoloģijas efekti: jautājumu formulējuma un skalas ietekme „Sabiedrības saliedētības radara" mērījumos*. Sabiedrības saliedētības radara metodoloģiskā izpēte. Pieejams: "Metodoloģijas efekti"

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS. (2025c, novembris). *Nevēlamie kaimiņi? Sabiedrības iecietības stagnācija Latvijā (2020–2024)*. Sabiedrības saliedētības radara padziļinātā izpēte.

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS. (2026). *Divas Latvijas? Latvijas iedzīvotāju subjektīvā pieredze par iespēju vienlīdzību un ienākumu plaisām*. Sabiedrības saliedētības radara padziļinātā izpēte. Pieejams: "Divas Latvijas? Latvijas iedzīvotāju subjektīvā pieredze par iespēju vienlīdzību un ienākumu plaisām"

H.3. Starptautiskā metodoloģijas apskata avoti

OECD. (2024). OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions — 2024 Results: Building Trust in a Complex

Policy Environment. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/9a20554b-en.

OECD. (2026). OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions 2026 Results: Navigating Rising Expectations and New Horizons. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/9eb63fec-en.

United Nations. (2025). World Social Report 2025: A New Policy Consensus to Accelerate Social Progress (ST/ESA/381). New York: United Nations. https://desapublications.un.org/publications/world–social–report–2025–new–policy–consensus–accelerate–social–progress.

Justino, P., un Samarin, M. (2024, decembris). Trust in a Changing World: Social Cohesion and the Social Contract in Uncertain Times (World Social Report 2025, Thematic Paper 2, version 2). UN DESA / UNU–WIDER. https://social.desa.un.org/sites/default/files/inline–files/World%20Social%20Report_Dec2024.pdf.

O'Donnell, J., Guan, Q., un Prentice, T. (2024). Mapping Social Cohesion 2024. Melbourne: Scanlon Foundation Research Institute. https://scanloninstitute.org.au/mapping–social–cohesion–2024/.

Kantar Emor. (2023). Eesti ühiskonna lõimumismonitooring 2023 [Igaunijas sabiedrības integrācijas monitorings 2023]. Pasūtītājs: Igaunijas Republikas Kultūras ministrija. https://www.kul.ee/EIM2023.